

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra sinologie

Diplomová práce

Bc. Silvia Dřízhalová

Ye Shengtaove příběhy pro děti

Children's stories by Ye Shengtao

Praha 2023

Vedúci práce: Mgr. Dušan Andrš, Ph.D.

Prehlásenie:

Prehlasujem, že som túto diplomovú prácu vypracovala samostatne, že som riadne citovala všetky použité pramene a literatúru a že práca nebola využitá v rámci iného vysokoškolského štúdia či k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

V Prahe, dne 18. decembra 2023

Silvia Dřížhalová

Kľúčové slová

Ye Shengtao 叶圣陶, moderná čínska literatúra, literatúra pre deti, rozprávky tonghua 童话, literatúra Májového hnutia

Key words

Ye Shengtao 叶圣陶, modern chinese literature, children's literature, fairy tales *tonghua* 童话, literature of May Fourth Movement

Abstrakt

V tejto diplomovej práci dôkladne preskúmame dve významné rozprávkové zbierky čínskeho autora Ye Shengtao, Daocaoren (1923) a Gudai yingxiong de shixiang (1931). Našou motiváciou je získať hlbšie porozumenie a hodnotenie Ye Shengtaových diel pre deti a preskúmať ich didaktickú hodnotu.

Prvá časť práce sa zaoberá všeobecným historickým kontextom literatúry pre deti a žánru rozprávok, ďalšia časť sa zaoberá historickým a kultúrnym kontextom sústredeným na pole vzdelávania v Číne. Naším cieľom je preskúmať a pochopiť názory Čínskych intelektuálov na začiatku 20. storočia, ale aj západných pedagógov, a získať hlbšie pochopenie Ye Shengtaovho pedagogického pôsobenia a jeho pedagogických inšpirácií.

V analytickej časti potom určujeme a skúmame hlavné motívy Ye Shengtaových rozprávok a zaoberáme sa otázkou, ako Ye Shengtao využíva a transformuje literárne prvky a motívy z rozprávok západných autorov. V rámci analýzy sa zameriame aj na štruktúru rozprávání v týchto zbierkach, skúmame aj charakteristiku postáv a prostredia, aby sme pochopili autorove didaktické motivácie v jeho realistickom zobrazovaní rozprávkového sveta.

Abstract (in English)

In this master's thesis, we will thoroughly examine two significant fairy tale collections by the Chinese author Ye Shengtao Daocaoren (1923) and Gudai yingxiong de shixiang (1931). Our motivation is to gain a deeper understanding and appreciation of Ye Shengtao's works for children and explore their didactic value.

The first part of the thesis deals with the general historical context of children's literature and the genre of fairy tales, the following part deals with the historical and cultural context focused on the field of education in China. Our goal is to explore and understand the views of Chinese intellectuals at the beginning of the 20th century, as well as Western educators, and gain a deeper understanding of Ye Shengtao's pedagogical work and his pedagogical inspirations.

In the analytical part, we then determine and examine the main motifs of Ye Shengtao's fairy tales and address the question of how Ye Shengtao uses and transforms literary elements and motifs from Western authors' fairy tales. As a part of the analysis, we will also focus on the structure of the stories in these collections, and we also examine the

characteristics of the characters and the environment in order to understand the author's didactic motivations in his realistic portrayal of the fairy tale world.

Obsah

1	KDE BOLO, TAM BOLO...	1
1.1	PRAMENE.....	3
1.2	SÚČASNÝ STAV BĀDANIA	3
2	ZA SIEDMIMI HORAMI (KRĀTKE PREDSTAVENIE SVETOVEJ DETSKEJ LITERĀTÚRY).....	6
2.1	<i>DEFINĪCIA ROZPRĀVKY/ DETSKEJ LITERĀTÚRY .....</i>	<i>6</i>
2.2	<i>SVETOVĀ DETSKĀ LITERĀTÚRA .....</i>	<i>7</i>
2.3	<i>DETSKĀ LITERĀTÚRA V ČĪNE .....</i>	<i>8</i>
3	HISTORICKÝ KONTEXT	11
4	PREMENY PRĪSTUPU KU VZDELĀVANIU V ČĪNE	13
4.1	<i>TREND „OBJAVENIA DETĪ“, MENIACI SA POHLĀD NA DIEŤA A VZDELĀVANIE .....</i>	<i>15</i>
4.2	<i>POHLĀDY ČĪNSKÝCH INTELEKTUĀLOV NA VZDELĀVANIE.....</i>	<i>17</i>
5	BOL RAZ JEDEN UČĪTEĻ (YE SHENGTAOV ŽĪVOT A DIEĻA AKO PEDAGÓGA).....	21
5.1	VPLYV DOMĀCICH A ZĀPADNÝCH AUTOROV NA YE SHENGTAO PO ROKU 1911	26
5.2	<i>DÔĹEŽĪTÉ KONCEPTY VO VZDELĀVANĪ PODĻA YE SHENGTAO .....</i>	<i>28</i>
5.3	<i>YE SHENGTAOVE „ROZPRĀVKY“ A ICH ČĪTATEĻIA.....</i>	<i>31</i>
6	IDYLICKÝ SVET DETĪ V RANÝCH YE SHENGTAOVÝCH ROZPRĀVKACH	33
7	VIDIEK A MESTO	40
8	POHLĀD NA KRUTÝ SVET SÚCITNÝMI OČAMI	43
9	ZASLEPENOSŤ A ŽĪVOT V IDYLICKEJ ILÚZII	50
10	TŪŽBA PO NEDOSIAHNUTEĻNOM SVETE	55
11	MOTĪV DAVU	58
11.1	<i>V JEDNOTE JE SILA – POZĪTĪVNE KONOTĀCIE MOTĪVU.....</i>	<i>58</i>
11.2	<i>KRITIKA DAVU – NEGĀTĪVNE KONOTĀCIE.....</i>	<i>62</i>

11.3	<i>HRDINA SO SRDCOM NA PRAVOM MIESTE</i>	63
12	MAGICKÉ PRVKY	64
12.1	<i>PREPOJENIE ČLOVEKA S PRÍRODOU</i>	65
12.2	<i>MAGICKÉ PREDMETY</i>	68
12.3	<i>ODKAZY NA POSTAVY Z ČÍNSKEHO FOLKLÓRU, MÝTOV A NÁBOŽENSTVA</i> 69	
13	ROZPRÁVKY S POUČENÍM	71
13.1	<i>SNAHA VYKORENIŤ STARÉ NÁVYKY A ŠKODLIVÉ TRADÍCIE</i>	71
13.1.1	<i>Kritika starého štýlu vzdelávania</i>	73
13.2	<i>BEZ PRÁCE NIE SÚ KOLÁČE</i>	73
13.3	<i>OSTATNÉ POUČENIA</i>	74
14	PROTIKLADY A PARALELY	76
15	POZNÁMKY K ANALÝZE	78
15.1	<i>JAZYK ROZPRÁVOK</i>	78
15.2	<i>ROZPRÁVAČ A POSTAVY</i>	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.
15.2.1	<i>Postavy v rozprávkach</i>	80
15.2.2	<i>Prostredie</i>	82
15.3	<i>DIDAKTICKÁ HODNOTA ROZPRÁVOK</i>	82
15.4	<i>DOSPELÍ ČITATELIA ROZPRÁVOK</i>	83
15.5	<i>TROJSTUPŇOVÁ VÝSTAVBA</i>	84
15.6	<i>PROCES TRANSFORMÁCIE IDYLICKÉHO SVETA NA KRUTÝ SVET</i>	85
16	ZÁVER	86
17	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	89
	PRÍLOHA REGISTER ROZPRÁVOK	I

1 Kde bolo, tam bolo...

Rozprávky sú súčasťou všetkých svetových kultúr. Ich úlohou je pobaviť, skrátiť si dlhý, zimný večer alebo čas strávený vykonávaním určitej zdĺhavej činnosti či ručnej práce a pritom poskytnúť aspoň drobné ponaučenie do života. Rozprávky rozprávajú o tom, ako to vo svete chodí, aj keď väčšina najznámejších tradičných rozprávok európskych národov o skutočnom svete hovorí v metaforách – zlých ľudí vyobrazuje ako obrov, drakov, bosorky či divé zvery, pričom dobro sa často ukrýva v udatných mladíkoch, určitých druhoch vtákov, kvetov či v prvorodených potomkoch.

Takéto rozprávky väčšinou vyobrazujú boj dobra a zla, kde, samozrejme, dobro nad zlom zvíťazí a všetci žijú šťastne až do smrti. Tu by sme rozprávanie mohli ukončiť, knihu zatvoriť a ísť čítať ďalšiu. Avšak ako plynie čas, aj rozprávky sa vyvíjajú. K tradičným či takzvaným folklórnym rozprávkam sa pridáva viac a viac moderných rozprávok, ktoré sa nesnažia prostredníctvom boja dobra a zla poukázať len na psychologické či sociálne rozdiely medzi ľuďmi, či na kolobeh ročných období i kolobeh samotného života. Boj dobra a zla sa stáva tak komplexným, že výhra dobra už nie je nutnosťou. Hovorí sa, že život nie je rozprávka – tak ani rozprávky nie sú len rozprávky.

Ak začneme uvažovať o rozprávkach ako príbehoch pre deti či detskej literatúre, okruh a zrazu začne rozširovať. Hovoríme stále o tradičných, folklórnych európskych rozprávkach? Alebo je reč o modernom Harry Potterovi? Ešte viac sa rozšíri, keď sa vydáme do sveta a začneme rozprávať o príbehoch pre deti z rôznych kútov sveta, v našom prípade z Číny. Preto je slovníková definícia rozprávky tak vágna. Je to vymyslený príbeh, obyčajne z neskutočného života.¹

Aby sme si však toho na cestu nenaložili do batôžku príliš veľa, zameriame sa na príbehy pre deti jedného autora – Ye Shengtao 叶圣陶 (1894–1988). Ye Shengtao, významný čínsky spisovateľ, pedagóg a literárny kritik, zanechal trvalú stopu v čínskej literatúre pre deti a mládež. Jeho rozprávky a príbehy sa tešia desiatkam vydaní, v súčasnosti sú aj prerozprávané a publikované v online svete ako audioknihy, hlasové nahrávky či videá,² čo len svedčí o tom, že si dodnes zachovávajú pozornosť čitateľov všetkých vekových

---

¹ Kačala J. Pisárčiková M. a Doruľa J. (2003). *Krátky Slovník Slovenského Jazyka*. 4. Doplnené vyd. Bratislava: Veda.

² Rozprávka z rovnomennej zbierky „Strašiak“ sa inšpiroval aj známy súčasný taiwanský režisér Wang Tong 王童 (14. 4. 1942) rovnomenným filmom z roku 1987, v anglickom preklade Strawman. Rozprávačom vo filme je strašiak na poli, ktoré patrí druhej generácii nájomných farmárov na taiwanskom

kategórií. Na začiatku 20. storočia bol Ye Shengtao prvý autor, ktorý začal v Číne písať a publikovať rozprávky inšpirované rozprávkami západných rozprávkarov a tak sa stal akýmsi „otcom“ čínskych rozprávok pre deti alebo „rozprávania pre deti“, v čínštine *tonghua* 童话. Narodil sa v dobe, kedy sa Čína usilovne snažila nájsť spôsob, ako sa vysporiadať s dovtedy neznámym, moderným svetom. Bolo to obdobie plné nečkaných zvrátov a mocenských bojov, preto sa Ye Shengtao, ktorý celú situáciu napäto sledoval, potýkal s mnohými sklamaniami voči vtedajšej politike. Prahol po vzdelávaní, pretože veril, že vzdelaní ľudia dokážu byť prínosom spoločnosti a tak spoločnými silami dokážu aj zlepšiť spoločenskú situáciu. Ako dedinský učiteľ získal mnoho skúseností s deťmi, ale aj s dospelými. Na základe nich písal svoje poviedky, neskôr využil príležitosť publikovať aj rozprávky.

Táto práca sa zameria na príbehy zozbierané v Ye Shengtaových prvých dvoch zbierkach z rokov 1923 a 1931. Cieľom tejto práce je prostredníctvom motivickej analýzy rozprávok podrobnejšie preskúmanie a snaha o pochopenie autorovho prístupu k písaniu pre deti, ako aj úlohu rozprávok vo vzdelávaní čitateľov. Rozprávky analyzujeme z hľadiska jazyka, štruktúry, tém, postáv a morálnych posolstiev, ktoré sa v nich nachádzajú.

Ďalším dôležitým bodom tejto práce je preskúmanie medziliterárnych vzťahov a vplyvov. Preskúname, ako a či vôbec Ye Shengtao nadväzuje na tradíciu, alebo či sa jej snaží vyhýbať. V tejto súvislosti neopomenieme ani výskum Ye Shengtaových zahraničných inšpirácií.

Ešte predtým však v úvodnej časti práce objasníme zasadenie analyzovaných diel do príslušného literárne-historického kontextu a v skratke predstavíme aj dejiny rozprávania a vzdelávania pre deti v Číne.

Poznámka k prekladu a transkripcii

---

vidieku pod nadvládou Japonska v Druhej svetovej vojne. Rovnako ako Ye Shengtao sa Wang tiež venuje spoločenskej kritike a popisu ťažkostí života, no aj napriek nim je vo filme prítomný satirický, trochu absurdný tón. Nešťastie v podobe bomby, ktorú na pole zhodili Spojené štáty končí pozitívne – miestni hádžu bombu do mora, kde vybuchne a na pobrežie vyvrhne množstvo rýb, ktoré potom miestni nadšene zozbierajú a usporiadajú hostinu. Prenajímateľ poľa ho chcel na počiatku predáť cukrovaru, ale nakoniec sa rozhodne si ho nechať a rodina tak na ňom môže pracovať ďalej. V závere filmu všetko ostáva po starom, život ide jednoducho ďalej, rovnako, ako v Ye Shengtaovom „Strašiakovi“, aj keď ten skončil tragicky. Takáto moderná inšpirácia potvrdzuje aktuálnosť Ye Shengtaovho diela a tiež prináša dôvod na jeho hlbšie skúmanie a štúdium.

Pri prepise čínskych mien a pojmov v práci používame medzinárodnú transkripciu pinyin bez tónových značiek, pri prvom výskyte aj v zjednodušených znakoch.

1.1 Pramene

V našej práci analyzujeme dve zbierky príbehov pre deti, konkrétne *Strašiak* (*Daocao ren* 稻草人), ktorá vyšla v roku 1923 a *Socha dávneho hrdinu* (*Gudai yingxiong de shixiang* 古代英雄的石像), ktorá vyšla o osem rokov neskôr v roku 1931. Jednotlivé rozprávky však boli publikované o niečo skôr v rozličných detských časopisoch, najviac v *Ertong shijie* 儿童世界 (*Svet detí*), ale aj v *Xiaoshuo yuebao* 小说月报 (*Mesačník poviedok*, v angličtine *Fiction Monthly*), *Jiaoyu zazhi* 教育杂志 (*Vzdelávací časopis*, v angličtine *The Chinese educational review*), *Zhongxuesheng* 中学生 (*Stredoškólák*), atď... Prvá Ye Shengtaova rozprávka, ktorá bola publikovaná v *Ertong shijie*, vyšla v roku 1921 pod názvom „Malý biely člnok“ (*Xiao bai chuan* 小白船) a v práci jej, ako aj iným, venujeme dostatočnú pozornosť. Keďže však nemáme prístup k jednotlivým číslam, v ktorých boli rozprávky publikované, čerpáme z kompletnej zbierky príbehov pre deti z roku 2005: *Ye Shengtao Ertong Wenxue Quanji* 叶圣陶儿童文学全集 (*Kompletná zbierka Ye Shengtaovej literatúry pre deti*), kde sa nachádzajú všetky Ye Shengtaove rozprávky. Okrem rozprávok, ktoré písal neskôr, zahŕňa aj tie, ktoré do vyššie uvedených zbierok neboli zaradené. Ak nie je uvedené inak, všetky citované úryvky sú vlastné preklady.

1.2 Súčasný stav bádania

Čínska literatúra pre deti zo začiatku 20. storočia

Ucelený prehľad o príbehoch pre deti v Číne v skratke poskytuje kapitola *China* od Wong Yoon Wah a Laina Ho v *International Companion Encyclopedia of Children's Literature*. Na poli rozprávok v Číne prevažujú väčšinou štúdie o literatúre počas alebo po kultúrnej revolúcii, avšak existuje aj niekoľko štúdií zameraných na počiatok dvadsiateho storočia. Veľká časť západných bádateľov čínskej literatúry pre deti sa nezameriava len na Ye Shengtaa, ale vždy ho ako autora (alebo jeho vybrané diela) spomenie v dobovom kontexte detskej literatúry v Číne, považujeme teda za potrebné uviesť aj takéto publikácie. Významnou publikáciou v tomto obore je dielo *Children's Literature in China: From Lu Xun to Mao Zedong* od Mary Ann Farquhar, ktoré postupne predstavuje novú literatúru pre deti v kontexte doby raného Májového Hnutia (4. 5. 1919), skrz revolučnú literatúru pre deti

až po detskú literatúru v Čínskej ľudovej republike (od 1949) a literatúru po kultúrnej revolúcii, tj. po skončení vlády Mao Zedonga (1976). Samostatnú kapitolu venuje Lu Xunovi a jeho prínosom detskej literatúre, podkapitolu venuje Ye Shengtaovi a ďalšej veľmi populárnej autorky literatúry pre deti Bing Xin 冰心 (rodným menom Xie Wanying 谢婉莹 1900 – 1999).

Okrem tejto súhrnnej publikácie existuje niekoľko štúdií, ktoré sa zameriavajú predovšetkým na literatúru počas kultúrnej revolúcie a v historickom úvode spomínajú mená ako Ye Shengtao, uvedenú Bing Xin, alebo Zhang Tianyi, Zhou Zuoren či Mao Dun. Považujeme za potrebné aspoň okrajovo sa zamerať aj na takéto štúdie, pretože ukazujú určitý pokrok alebo posun, ktorý sa udial na základe snahy generácie autorov, na ktorú sa v práci zameriavame. Medzi takéto štúdie patrí napríklad *Children's Literature During China's Cultural Revolution: A Critical Review* od Sheng Anfeng. Alebo článok „Revolutionary Children's Literature“ od už spomínanej Mary Ann Farquhar.

Medzi štúdie zamerané na ostatných autorov Ye Shengtaovej generácie patrí napríklad článok „Regret of Spring“ od Marie Laureillard o Feng Zikaiovi a pohľade na dieťa či prístupu k detskej literatúre ostatných autoroch tej generácie, medzi ktorými sa nachádza aj Ye Shengtao. Porovnanie s Ye Shengtaovými postojmi k realizmu poskytuje článok „Breaking the Age of Flower Vases: Lu Yin's Feminist Rhetoric“ o feministickej autorky Lu Yin a jej myšlienkach spolu s historickým kontextom.

O zahraničných inšpiráciách, konkrétne Oscarom Wildeom, ktorý mal významný vplyv nielen na Ye Shengtaa, pojednáva článok „Oscar Wilde's Literary Influence in Modern China“ od Lindy Wong. Zároveň v práci odkazujeme aj na prácu *John Dewey in China: To Teach and To Learn* (Jessica Ching-Sze Wang), ktorá poskytuje súhrn najdôležitejších myšlienok o vzdelávaní inšpirovaných západným pedagógom Johnom Deweym a *Developmental Fairy Tales* od Andrew F. Jonesa, v ktorej tiež zachytáva západné inšpirácie na začiatku 20. storočia a vývoj vzdelávania spoločnosti prostredníctvom modernizácie literatúry.

Uvedení bádatelia, predovšetkým Farquhar, sa zameriavajú na historický kontext a nevenujú príliš veľkú pozornosť didaktickému významu diel pre deti. Tomu by sme sa chceli v našej práci venovať v prvom rade, spolu s dobovým záujmom o dieťa a jeho svet. V práci s niektorými názormi uvedených bádateľov polemizujeme, v niektorých prípadoch cítime potrebu ich názory charakterizovať a definovať špecifickejšie.

Čínski bádatelia venovali Ye Shengtaovmu životu a dielu siahodlhý prieskum, rozprávkam však venujú menšiu pozornosť, než jeho poviedkam, románom a esejistickej tvorbe. V našej práci čerpáme z dvoch monografií, *Ye Shengtao he ta de shijie* 叶圣陶和他的世界 od Zhang Xianghuana z roku 1995 a *Ye Shengtao Xinlun* 叶圣陶新论 od Wan Songa z roku 1991. Zhang Xianghuan stručne predstavuje prvé dve Ye Shengtaove zbierky v samostatných podkapitolách, Wan Song sa rozprávkam venuje v jednej podkapitole, v skratke predstavuje mnohé rozprávky, kladie pri tom dôraz na to, že ide o príbehy založené na skutočnosti, ktoré ale vyžadujú bohatú predstavivosť a zároveň zvyrazňujú rozdiel medzi deťmi a dospelými – dospelým na rozdiel od detí chýba nevinnosť či zvedavosť (Wan 1991: 102 – 103).

Nie mnohé diela sa venujú už spomínanému dobovému záujmu o dieťa či motivickej výstavbe príbehov pre deti, preto tieto témy v práci analyzujeme a doplníme tak súčasný prieskum o Ye Shengtaovej literatúre pre deti a o dobovej detskej literatúre v Číne.

Preklady Ye Shengtaových rozprávok do iných jazykov

Čo sa týka prekladov Ye Shengtaových rozprávok do iných jazykov, v súčasnosti sa výber zameriava predovšetkým na anglický jazyk. Dominantnou zbierkou je zbierka *The Scarecrow: A Collection of Stories for Children* z r. 1961,³ ale čitateľom je prístupný aj výber rozprávok *A Ye Shengtao Reader* vydaných vo vydavateľstve China Intercontinental Press⁴ ako súčasť kolekcie spolu s preloženými rozprávkami, príbehmi či esejami od Bing Xin, Zhang Tianyiho, Feng Zikaia, Lao Sheho či Zhu Ziqinga.

Západným čitateľom je dostupný výber čínskych rozprávok, medzi ktorými je aj Ye Shengtaova rozprávka, podľa ktorej je výber pomenovaný: *The Stone Statue of an Ancient Hero and Other Chinese Tales*.⁵ Zároveň existuje preklad niekoľkých Ye Shengtaových esejí aj príbehov pre deti v publikácii *How Mr. Pan Weathered the Storm: And Other Selected Writings*.⁶ Okrem toho existuje aj dvojazyčné čínsko-španielske vydanie.⁷

---

³ Ye Shengtao. 1961. *The Scarecrow : A Collection of Stories for Children*. 1th ed. Peking: Foreign Languages Press.

⁴ Ye Shengtao. 2013. *A Ye Shengtao Reader*. Translated by Zhang Baojun. Beijing: China Intercontinental Press.

⁵ Ye Shengtao. 1983. *The Stone Statue of an Ancient Hero and Other Chinese Tales*. Hongkong: Joint Pub.

⁶ Ye Shengtao. 2014. *How Mr. Pan Weathered the Storm : And Other Selected Writings*. Beijing: Foreign Languages Press.

⁷ Ye Shengtao. 2017. *La Semilla = Yi Li Zhong Zi*. Translated by Yao Bei. Beijing: Blossom Press.

K uvedeným prekladom vo vlastných prekladoch neprihliadame. Týmto výpočtom sa však snažíme upozorniť na nedostatočný záujem voči Ye Shengtaovi a jeho rozprávkam zo strany zahraničných čitateľov. Na základe toho usudzujeme, že uvedené preklady sú určené predovšetkým pre čínskych záujemcov o štúdium anglického jazyka alebo záujemcom o obor, nie širokej svetovej verejnosti.

Ostatné štúdie

Na záver považujeme za potrebné v kontexte tejto práce uviesť aj prácu zameranú na gramotnosť v Číne v rozoberanom období. Čerpáme predovšetkým z dizertačnej práce Di Luo – „China’s Literacy Myth: Narratives and Practices, 1904 – 1949“, ktorá zhŕňa poznatky, diela a štúdie týkajúce sa gramotnosti v uvedenom období. Posudzovanie štatistík periodík, v ktorých boli Ye Shengtaove rozprávky publikované a ich čitateľov, by presahovalo hranice tejto práce, gramotnosť obyvateľstva nám však môže podať minimálne informácie o štádiu vzdelávania a zároveň získame aspoň približnú predstavu o dosahu Ye Shengtaových príbehov.

Čo sa týka Ye Shengtaa a jeho pedagogických prístupov, čerpáme zo zbierky jeho esejí *Gei jiaoshi de jianyi* 给教师的建议 (*Rady pre učiteľov*) vydané v roku 2019.

2 Za siedmimi horami (krátke predstavenie svetovej detskej literatúry)

2.1 Definícia rozprávky/ detskej literatúry

Pod pojmi „rozprávka“ či „detská literatúra“ si západný čitateľ môže predstaviť mnoho. Samotná „detská literatúra“ zahŕňa mnohé žánre (pričom rozprávka je jedným z nich). Rozdelenie detskej literatúry na kategórie podľa veku čitateľa je problematické, všeobecne vek od 6 do 12 rokov vymedzuje literatúru pre deti a od 12 do 18 rokov vymedzuje literatúru pre mládež. Toto rozdelenie sa však v rôznych zdrojoch odlišuje, napríklad Vlašín literatúru pre deti rozdeľuje do troch vekových kategórií, pričom najmladšia je pre deti od 3 rokov a najstaršia do 15 rokov (Vlašín 1984: 208). Samotná „rozprávka“ potom môže predstavovať čokoľvek, od ústne tradovaných príbehov až po rozprávky pre dospelých. Predstaviť žánrové vymedzenie rozprávky a definovať tradičné či folklórne príbehy pre deti

by presahovalo rozmery tejto práce. Nie je to ani naším cieľom, keďže už existuje mnoho prác, ktoré sa touto problematikou zaoberajú.⁸

Vzhľadom k charakteru Ye Shengtaových rozprávání pre deti sa náš záujem sústreďí na autorské rozprávky. Autorské rozprávky sa inšpirujú výstavbou folklórnych rozprávok, produktom ľudovej slovesnosti. Môžu preberať jej prvky, s ktorými potom voľne pracujú. Môžu príbehy zasadzovať do rôznych časových období, alebo do nich vkladať moderné prvky za účelom priblíženia sa čitateľovi. Preto sa autorské rozprávky pokúsime stručne definovať a stručne zmienime dôležité míľniky ich vývoja nielen vo svete ale aj v Číne.

2.2 Svetová detská literatúra

Popularizácia autorských rozprávok a zároveň aj literatúry pre deti súvisí spolu s príchodom rozšírenia tlače v 17. storočí. Všeobecne známym príkladom môže byť učebnica *Orbis Pictus* alebo *Svet v obrazoch* Jána Amosa Komenského, publikovaná v r. 1658 plná tematických ilustrácií sprostredkujúcich rôzne informácie o svete mladým čitateľom. Dialógy v učebnici sú koncipované na základe myšlienky „schola ludus“ („škola hrou“), čiže ako dialóg medzi učiteľom a žiakom, čo odráža jej edukačnú hodnotu (Reynolds 2011: 6–8). Za jedného z prvých autorov a vydavateľov rozprávok sa považuje francúzsky spisovateľ Charles Perrault, ktorý sa preslávil svojou zbierkou z roku 1697 *Rozprávky mojej matky husi* (*Contes de ma Mère l'Oye*). Zbierka obsahuje osem tradičných prerozprávanych príbehov. K Perraultovi sa neskôr pridali aj bratia Grimmovci a ďalší, ktorí zbierali tradičné rozprávky a prerozpravali ich v podobe, v ktorej ich celý svet pozná dodnes (Zipes 2019: xxvi–xxvii).

Rozvoj tlače poskytol nové obchodné príležitosti v obore dovtedy nepreskúmanom. Vydavatelia sa inšpirovali autorskými, ručne vyrábanými náučnými materiálmi pre deti,⁹ ktoré dovtedy v domácnostiach dominovali a pokúsili sa nahradiť ich tlačenými verziami. Aby ich však dospeli pre svoje deti kúpili, museli najprv osloviť a zaujať dospelých.

---

⁸ V českom jazyku sú základnými štúdiami v obore napríklad: Čeňková, J (2006). *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. Portál.

Černoušek, M (1990). *Děti a svět pohádek*. Praha, Albatros.

Šmahelová, H (1989). *Návraty a proměny: literární adaptace kouzelných pohádek*. Praha, Albatros. Publikácie predstavujú význam rozprávok pre deti, vývoj žánru a jeho rozmanitosť, so zámerom aj na ich adaptácie, ktoré predovšetkým patria do ľudovej slovesnosti a v tom kontexte sa zaoberajú aj kultúrnou hodnotou rozprávok.

⁹ Jednou z autoriek takýchto materiálov pre vlastné deti bola Jane Johnson v 40. rokoch 18. storočia.

Samozrejme, takáto prax z marketingových dôvodov pretrváva až dodnes. Postupne boli vydávané rôzne autorské diela, ktoré vzdelávali deti v náboženskej výuke, napríklad *A Token for Children* od Jamesa Janewayu publikované na konci sedemnásteho storočia (Reynolds 2011: 9–14), diela, ktoré povzbudzovali detskú predstavivosť, napríklad Lewis Carrollova *Alica v krajine zázrakov* publikovaná v roku 1865 (Zipes 2019: xxvii), Mark Twainove *Dobrodružstvá Toma Sawyera* (1876), *Knihá džunglí* (1894 – 1895) od Rudyarda Kiplinga, knihy pre dievčatá, ako sú *Malé ženy* (1869) Louisy May Alcott, alebo knihy rozprávajúce príbehy zo života ako *Anna zo Zeleného domu* L. M. Montgomeryovej (1908) (Reynolds 2011: 18), známe čitateľom po celom svete.

Aj na tomto stručnom náčrte si môžeme ukázať, že vývoj autorských rozprávok v Európe (ktorý dokopy trval len niekoľko desaťročí) bol ovplyvnený dobovým svetonázorom (dôrazom na náboženské vzdelávanie), a postupne sa vyvíjal v nadväznosti na historické udalosti a spoločenské premeny (feministické hnutie, atď...). Nie je teda nijak prekvapivé, že vývoj autorských rozprávok v Číne vyzeral úplne inak.

2.3 Detská literatúra v Číne

Jiang Feng rozdeľuje svoju štúdiu *Dejiny čínskej literatúry pre deti* (*Zhongguo ertong wenxue shi* 中国儿童文学史) na dve časti, prvá sa zaoberá starou detskou literatúrou *gudai ertong wenxue* 古代儿童文学 a druhá sa venuje modernej detskej literatúre *xiandai ertong wenxue* 现代儿童文学, pričom ich predel predstavuje začiatok 20. storočia pod vplyvom myšlienok intelektuálov Hnutia za novú kultúru (*xin wenhua yundong* 新文化运动) (Jiang 2019: Kapitola Revolúcia 4.5. priniesla zrod modernej detskej literatúry *Wu si wenxue geming cuisheng xiandai ertong wenxue*; nestránkované).

Stará literatúra pre deti je podobne ako na západe súčasťou ľudovej slovesnosti (balady, ľudové rozprávky). Takáto literatúra pre deti v Číne zahŕňa mnohé z príbehov, ktoré v súčasnosti klasifikujeme ako „klasické diela čínskej literatúry“. Inak povedané, oficiálne rozprávky pre deti v Číne neexistovali – vždy to boli prerozprávania rôznych mýtov, často prispôbené (dokonca mýtizované) historické udalosti a príbehy, v ktorých figurovali historické postavy, alebo to boli autorské príbehy, ktoré neboli primárne určené deťom, ale mali morálne poučiť všetkých. Inými slovami, to, čo na západe často nazývame „čínskymi

rozprávkami“ sú väčšinou mýty, epizódy z osudov historických osobností, prikreslené, mýtizované a pozdvižené na romantickú úroveň.¹⁰

Ako príklady tradičnej literatúry pre deti Jiang Feng uvádza didaktické diela (predovšetkým didaktické texty alebo rýmované čítanky), z ktorých sa deti učili znaky, správne chovanie a konfuciánsku etiku. Najznámejšími z takýchto najstarších čítaniek boli *San zi jing* 三字经 (*Knih troch znakov*),¹¹ *Qian zi wen* 千字文 (*Text o tisícoch znakov*),¹² a *Bai jia xing* 百家姓 (*Sto rodinných mien*).¹³ Medzi tieto texty patrí napríklad aj kniha básničiek *Xiaoer yu* 小儿语 (*Reč detí*), alebo verzia pre dievčatá *Nü xiaoer yu* 女小儿语 (*Reč dievčat*).¹⁴ Čo sa týka básní, Jiang Feng v kapitole Detské básne *Ertong shi* 儿童诗 označuje za obľúbený žáner aj niektoré básne z Knihy piesní *Shijing* 诗经 a rôzne iné zbierky básní, medzi nimi veľmi populárna *Tangshi sanbai shou* 唐诗三百首 (*Tristo básní dynastie Tang*), atď... Vyššie zmienené diela však neobsahujú pútavé príbehy, ide totiž o učebnice morálky, medziľudských vzťahov, filozofických otázok a znalostí o svete. Ani zbierky básní určite nemožno vnímať ako literatúru pre deti.

---

¹⁰ Medzi zbierky takýchto príbehov v anglickom jazyku patria napríklad:

Fielder A. M. (1893). *Chinese nights' entertainment forty stories told by almond-eyed folk actors in the romance of the strayed arrow*. G.P. Putnam's Sons, New York.

Wilhelm, Richard (1921). *The Chinese Fairy Book*. New York: Frederick A. Stokes.

V českom jazyku je to napríklad Chaloupek J. a Olivová L. (2007) *Čínské pohádky*. Vltavín, Praha.

Vladislav J. (1960). *Pohádky Ze Země Draka*. SNDK, Praha.

¹¹ Autorstvo je pripisované Wang Yinglingovi 王应麟 (1223–1296). Text zložený z trojznakových, ľahko zapamätateľných fráz usporiadaných do odstavcov po 4 až 8 vetách (Liu 1985: 191). Tento šlabikár pre výuku písma sa dodnes teší veľkej obľube.

¹² Autor Zhou Xingsi 周興嗣 (470–521) ju napísal ako učebnicu pro syna cisára Wu z dynastie Liang 梁武帝. Je to súbor štvorznakových paralelných fráz s mnohými literárnymi narážkami. Neobsahuje opakujúce sa znaky, čo komplikovalo memorovanie (Liu 1985: 191).

¹³ Neznámy autor, koniec 10. – 11. storočia. Obsahuje 472 rodinných mien usporiadaných tak, aby sa rýmovali (Liu 1985: 191).

¹⁴ Obe sú diela Lu Deshenga 吕得胜 a jeho syna Lu Kuna 吕坤 z dynastie Ming.

Niektoré príbehy pre deti v čínskej histórii mohli vychádzať z filozofických diel¹⁵ a neskôr sa z nich dokonca mohli stať aj idiomatické výrazy *chengyu* 成语.¹⁶

Počas dynastie Ming 大明 (1368 – 1644) vznikli nové rýdzo didaktické diela určené deťom, napríklad (*Tieň biča v dračom vzore*) *Long wen bian ying* 龙文鞭影¹⁷ od Xiao Liangyou 萧良有 (1550 – 1602), v ktorej sa tiež vyskytujú narážky na historické postavy. Na tomto výpočte vidíme trend tradičného pohľadu na literatúru pre deti, ktorý bol založený na vzdelávacom charaktere. Staršie čínske príbehy pre deti sa zaoberali najmä etickými a morálnymi hodnotami, často obsahovali poučenie a vychovávali deti k poslušnosti, rešpektu voči starším a správnej morálnej konformite.

Za „kolísku“ čínskych rozprávok označuje Jiang Feng *Shan hai jing* 山海经 (Klasická kniha hôr a morí)¹⁸ finalizovaná do podoby, v akej ju poznáme dnes, počas dynastie Han 汉 (206 p. n. l. – 220 n. l.) (Jiang 2019: Kapitola Staré rozprávky *Gudai tonghua* ; nestránkované).

Jiang tiež upozorňuje na *Putovanie na západ* (*Xi you ji* 西游记) zo 16. storočia a Pu Songlingove 蒲松齡 (1640 – 1715) *Podivné príbehy zo študovne oddychu* (*Liaozhai zhiyi* 聊斋志异) z 18. storočia, ktoré boli cenené detskými čitateľmi. Tieto dve diela prirovnáva ku *Guliverovým cestám* a *Robinsonovi Crusoe*. Príbeh „Wu Dong“ 吴洞¹⁹ je obecné

---

¹⁵ Jiang Feng v tomto kontexte uvádza príklad diela Zhuangzi 庄子 zo 4. st. p. n. l., kde vidí pôvod slova bájka/ príbeh/ podobenstvo *yuyan* 寓言 (Jiang 2019: Kapitola Prehľad starých bajok *Gudai yuyan gaishu*; nestránkované).

¹⁶ Napríklad *jingdi zhi wa* 井底之蛙 (žaba v studni si myslí, že nebo je len tak veľké, ako hrdlo studne; vyjadruje ľudskú obmedzenosť a krátkozrakosť), *dongshi xiaopin* 东施效颦 (imitácia Dongshi; znamená, že z napodobovania originálu vyjde len škaredá imitácia), *Handan xuebu* 邯郸学步 (učiť sa chodiť v Handane; ilustruje príbeh pustovníka, ktorý prišiel do Handanu a chcel sa naučiť chodiť vznešene, ako miestni ľudia, to sa mu však nepodarilo a navyše zabudol aj svoj pôvodný štýl chôdze. Rozpráva o ľuďoch, ktorí slepo nasledujú ostatných, no nielen že sa nenaučia, ale aj stratia pôvodné vlastnosti)...

¹⁷ Súbor príbehov, dejinných epizód zoskupených do dvoch štvorznakových paralelných fráz.

¹⁸ Kompilácia čínskej mytológie, mýtickej geografie a zvierat.

¹⁹ Príbeh je súčasťou zbierky poviedok *Rozličné kúsky z Youyangu* (*Youyang za zu* 酉阳杂俎) od tangského básnika Duan Chengshi 段成式. Zbierka obsahuje rozmanité čínske aj zahraničné legendy a povesti, krátke anekdoty a príbehy o podivuhodných veciach atď... Rozpráva príhodu dievčatka Ye Xian 叶限, siroty vyrastajúcej s nevlastnou matkou a nevlastnou sestrou – každý deň chodí po vodu a spriatelí sa s rybou. Macocha rybu zo žiarlivosti zabije a pozostatky zakope. Záhľadný človek, ktorý akoby spadol z neba, poradí

označovaný ako čínska Popoluška, samozrejme, na základe jeho datovania ho niektorí ľudia považujú za predchodcu západnej verzie Popolušky (Jiang 2019: Kapitola Klasické literárne diela patriace deťom *Ertong zhan wei ji you de gudian wenxue zuopin*; nestránkované).

Jiang Fengova štúdia je z veľkej miery založená na názoroch, ktoré majú pôvod u bratov Lu Xuna a Zhou Zuorena. Keďže tí sa snažili čo najviac modernizovať, po vzore západu sa aj snažili nájsť čínske ekvivalenty západných žánrov, medzi nimi aj príbehov alebo diel, ktoré by bolo možné označiť za literatúru pre deti. Zábavné, populárne príbehy by skutočne na čitateľa mohli pôsobiť ako literatúra pre deti, ale tento prístup je dominantný len medzi čínskymi bádateľmi. Wong Yoon Wah a Laina Ho vo svojom príspevku do *Encyclopedia of childrens literature* napríklad poznamenávajú, že deťom boli na čítanie prístupné len texty klasickej čínskej literatúry, ako napríklad konfuciánske *Hovory* (*Lunyu* 论语), ktoré si museli memorovať. Bolo to predovšetkým preto, že čínska spoločnosť vnímala deti ako dospelé, deti museli pracovať a potýkať sa s problémami ako dospelí. Jediným cieľom vzdelania, ktoré sa deťom zo zámožnejších rodín dostalo, bolo úspešne zložiť úradnícke skúšky (Wong, Laina 2004, 820–821). Termín rozprávka (*tonghua* 童话) prepožičaný z japončiny (Jones 2011: 156) sa prvý krát objavuje až s príchodom skupiny autorov, do ktorej patril aj Ye Shengtao.

Tu sa nám z historických dôvodov patrí urobiť deliacu líniu. Aké zmeny nastali vo vzdelávaní a detskej literatúre potom, keď boli úradnícke skúšky zrušené? Samozrejme, zrušenie úradníckych skúšok bolo len jednou zo súboru mnohých dejinných udalostí, ktoré podnietili vznik modernej tvorby pre deti.

3 Historický kontext

O dobovom kontexte pojednáva kapitola, ktorú Fairbank vo svojich *Dejinách Číny* príhodne nazval „Úsilie o vytvorenie občianskej spoločnosti v Číne“ (Fairbank 1998: 431).

---

dievčine, že rybia kostra jej splní všetky želania. Tak dostane krásne šaty a strieborné topánočky na tancovačku, na ktorú jej macocha zakáže ísť. Napriek zákazu na tancovačku ide, ale bojí sa, že macocha ju rozpozná, tak uteká naspäť domov, pričom stratí topánku. Nieкто na tancovačke ju nájde a predá chánovi z neďalekého chanátu. Nastáva známy hon po dievčine, ktorej topánka pasuje – chán ju nájde a berie si ju za ženu, macocha s nevlastnou sestrou sú ukameňované na smrť a chán sa dozvedá o zázračnej rybe. Od jej pozostatkov si pýtal samé drahokamy, až jedného dňa kosti prestali plniť želania. Preto dal kosti zakopať na pobrežie aj s niekoľkými drahými kameňmi, ktoré potom neskôr vzbúrení vojaci vykopali pre seba a rybie kosti odplavilo more.

Zlom, ktorý nastal na prelome 19. a 20. storočia, keď do Číny začali prenikať západné mocnosti, priniesol úplný úpadok dynastického systému a snahu o prispôbenie sa okolitému svetu. V oblasti vzdelávania bolo medzi zavedenými reformami okrem iného práve zrušenie systému úradníckych skúšok, učenie a písanie literatúry v hovorovom jazyku a zmena školského systému po vzore západného štýlu. Ako príhodne píše Fairbank, boli to práve čínski študenti, ktorí na seba vzali zodpovednosť za osud svojej zeme (Fairbank 1998: 451). Práve preto bolo vzdelávanie tak dôležitou súčasťou tohto obdobia. Tradičné výukové materiály boli pri výuke dopĺňané prekladmi významných diel z iných krajín. Podľa Wonga táto literatúra rýchlo nadobudla na popularite, pretože sa v nej neobjavovali stopy po odmietanom konfuciánskom zmýšľaní a náuke, naopak pôsobila moderne a oboznamovala so západným svetom (Wong, Laina 2004: 821).

Množstvo čínskych študentov odišlo na štúdium do zahraničia (hlavne do Japonska) a keď sa vracali, prinášali so sebou nové svetonázory, myšlienky na zlepšenie čínskeho systému. Niekoľko rokov po páde dynastie Qing 大清 (1636–1912) a na konci prvej svetovej vojny reagovali intelektuáli na svoje rozhorčenie z neférovej Versailleskej mierovej zmluvy, podľa ktorej mali nemecké koncesie v Číne pripadnúť Japonsku a zo všetkých udalostí, ktoré tomu predchádzali, Hnutím za novú kultúru, demonštráciami a Májovým hnutím (1915–1921).

Protestujúci študenti sa v tej dobe schádzali, vydávali vlastné časopisy, aktívne sa zaujímal o všetky tieto problémy, ale aj o problémy pracujúcich vrstiev, vykorisťovanie roľníkov a verili, že socializmus by mohol byť odpoveďou na nepokoje a všetky ostatné otázky. Ich vynaložené úsilie však marili ďalšie dejinné udalosti – Čínu sužovalo obdobie protestov proti imperializmu a privilégiám cudzincov (Fairbank 1998: 457) a neskôr mocenské boje Komunistickej strany (*Zhongguo Gongchandang* 中国共产党) a Čínskej národnej strany (*Zhongguo Guomindang* 中国国民党). Aby toho nebolo málo, v 30. rokoch 19. storočia sa k týmto bojom pridalo aj mnoho ozbrojených konfliktov s Japonskom, čo v roku 1937 oficiálne vyústilo do Druhej čínsko-japonskej vojny. Po tejto vojne sa po roku 1945 obnovila občianska vojna, Mao Zedong vyhlásil kampane odsudzujúce intelektuálov (Kampaň proti pravičiarom *fan youpai yundong* 反右派运动), radikálnu snahu o industrializáciu vo Veľkom skoku vpred (*dayue jin* 大跃进) a hladomor.

V tomto turbulentnom období vyrastal, dospieval a pôsobil aj Ye Shengtao, ktorý ako mladý študent tiež cítil potrebu na dobové dianie reagovať, najprv v študentských spolkoch, neskôr ako učiteľ či vydavateľ a redaktor vo svojich článkoch. Vďaka svojim

prínosným dielam na poli vzdelávania a detskej literatúry je označovaný za zakladateľa modernej detskej literatúry v Číne. Avšak skôr, než predstavíme jeho život ako pedagóga, vyličíme vo všeobecnosti vzdelávanie v Číne, generáciu intelektuálov (či už čínskych alebo západných), ktorí sa zaslúžili o premenu, modernizáciu vzdelávacieho systému alebo mali v týchto kruhoch znateľný vplyv aj na samotného Ye Shengtaa.

4 Premeny prístupu ku vzdelávaniu v Číne

Vzdelanie bolo a naďalej zostáva jednou z najdôležitejších tradičných čínskych hodnôt, je vysoko cenené a dlhodobo považované za kľúč k úspechu jedinca i celej spoločnosti. Tradičné čínske hodnoty sa týkajú viery, zvykov a praktík, ktoré sa odovzdávali z generácie na generáciu už od počiatku dejín a tieto hodnoty sú hlboko zakorenené v čínskej histórii, filozofii a kultúre a mali hlboký vplyv na rozvoj čínskej spoločnosti a spôsobu života spoločnosti. V 20. rokoch 20. storočia, v dobe, ktorej predchádzali konflikty so silnejšími, západnými mocnosťami, sa postupne začalo o tradičných hodnotách a ich prínose pochybovať. Dôležitým sa stalo práve vzdelanie ako nástroj na vyrovnanie sa mocnejším a záchranu vlastnej spoločnosti, keďže vzdelanie sa stáva prostriedkom, vďaka ktorému je možný osobnostný, ale zároveň aj spoločenský rozvoj.

S príchodom Májového hnutia a následnej literárnej reformy v 20. storočí sa pohľad na literatúru pre deti zmenil. Nová generácia intelektuálov sa zaoberala otázkou, ako by literatúra pre deti mohla odrážať moderné hodnoty. Začali sa presadzovať diela, ktoré neboli len vzdelávacie, ale aj zábavné a inšpirujúce.

Výraznými osobnosťami na poli vzdelávania počas tejto doby boli bratia Zhou Shuren 周树人 (1881 – 1936), známy ako Lu Xun 鲁迅, a jeho mladší brat Zhou Zuoren 周作人 (1885 – 1967). Obaja zdôrazňovali dôležitosť detskej literatúry a jej prekladov. Wong Yoon Wah a Laina Ho zmieňujú aj Lu Xunov prínos na poli ilustrácií z drevorytov, ktoré podporoval, čo podnietilo obrovský rozmach obrázkových kníh pre deti. Zhou Zuorenov prínos na poli detskej literatúry je obdobný – prekladal západnú detskú literatúru (H. Ch. Andersenove „Cisárove nové šaty“) a presadzoval používanie západnej literatúry na základných školách (Wong, Laina 2004: 822). Ako jeden z prvých intelektuálov začal trvať na tom, aby sa detská literatúra skúmala a tvorila, pretože podľa neho nebolo v Číne dost diel určených pre deti (Hung 1985: 110 – 111).

Nemôžeme sa diviť, že v tejto turbulentnej dobe sa okrem bratov Zhouovcov objavilo celé množstvo ľudí, ktorí kládli vzdelanie na prvé miesto a vzdelávaniu čínskej spoločnosti zasvätili svoje životy. Osobnosti ako Yan Fu 严复 (1854 – 1921), Cai Yuanpei 蔡元培 1868 – 1940), Liang Qichao 梁启超 (1873 – 1929), Chen Duxiu 陈独秀 (1879 – 1942), Feng Zikai, Zhu Ziqing či Hu Shi 胡适 (1891 – 1962) verili, že vzdelávanie dokáže posilniť celý národ a tým pádom aj celú krajinu.

Generácie týchto spisovateľov kládli dôraz na zmenu prístupu k životu, rodine či morálnym hodnotám za cieľom rýchleho a úspešného posilnenia krajiny. Ich diela boli najviac ovplyvnené myšlienkami popredných osobností Májového hnutia, ktoré apelovali na výchovu mladých ľudí, ktorí predstavujú budúcnosť národa. Avšak autorov, ktorí sa snažili vzdelávať mladých ľudí prostredníctvom v Číne nového žánru rozprávok či literatúry pre deti v Ye Shengtaovej generácii ešte nebolo mnoho. Medzi nich patrila napríklad v úvode práce zmienená Bing Xin, v neskoršej generácii, narodenej v dobe okolo Hnutia štvrtého mája sa však objavilo mnoho spisovateľov pre deti, napríklad He Yi 贺宜 (1914 – 1987), Zhang Leping 张乐平 (1910 – 1992), Jin Jin 金近 (1915 – 1989), Yan Wenjing 严文井 (1915 – 2005) a ďalší.

Lu Xun a ostatní autori Májového hnutia sa inšpirovali aj západnými mysliteľmi a vzdelávateľmi, ako boli predovšetkým Jean-Jacques Rousseau (1712–1778) alebo John Dewey (1859 – 1952). Čínski intelektuáli si aj vďaka myšlienkam západných mysliteľov začali plne uvedomovať dôležitosť vzdelávania všetkých mladých ľudí štýlom, ktorý by priorizoval ich prirodzené potreby za účelom podpory ich fyzického a emocionálneho vývoja. Význam vo vzdelávaní tak bol kladený nielen na literatúru, kultúru, či gramotnosť, ale aj na ostatné oblasti života.

Pokiaľ ide o gramotnosť v prvej polovici dvadsiateho storočia, Di Luo uvádza, že Hnutie štvrtého mája presunulo jej význam do oblasti kultúry vo snahe reformovať čínske písmo a literatúru a zmeniť predstavy o úlohe jazyka pri formovaní kultúrneho povedomia. Mladí intelektuáli teda volali po reforme čínskeho písma a literatúry nielen preto, aby zvýšili gramotnosť, ale aby súčasne prebudovali aj čínsku kultúru. Zvýšenie gramotnosti bolo zároveň vnímané ako prospešné pre skupiny najmä ekonomicky a politicky znevýhodnených ľudí, ktorí sa stali predmetom záujmu hnutia za vzdelávanie más (Di 2015: 28). Pokiaľ ide o štatistiku gramotnosti, na konci dynastie Qing dosahovala gramotnosť u mužov maximálne 45 percent a u žien od 2 po 10 percent, takže v prepočte v roku 1922 základnú školu navštevovalo približne 6,6 milióna študentov a strednú školu okolo 183 tisíc

štvrtov, pričom celkový počet obyvateľstva sa pohyboval okolo 400 miliónov obyvateľov (Fairbank 2010: 438).²⁰ Nezodpovedanou otázkou však ostáva, aké množstvo detí a mládeže malo prístup k vydávaným časopisom pre deti. Jones napríklad spomína *Svet detí (Ertong shijie 儿童世界)*, v ktorom boli publikované prvé Ye Shengtaove rozprávky, ale aj ďalšie časopisy pre deti (*Malý študent – Xiao xuesheng 小学生*, *Moderné dieťa - Xiandai ertong 现代儿童*), ktorých vychádzalo cez 20 tisíc výtlačkov dvojtýždenne (Jones 2011: 120).

Neskôr, v 30. rokoch, reformátori a pedagógovia²¹ začali organizovať rôzne programy na zvýšenie gramotnosti medzi najpočetnejšou skupinou – robotníckou vrstvou, čo im malo pomôcť v každodennom živote. Di Luo však poznamenáva, že predstavy reformátorov neboli naplnené, čo bolo spôsobené vlnou nacionalizmu motivovaného protijaponskými sentimentami, ktorá zasiahla krajinu po roku 1937 (Di Luo 2015: 29).

V tej dobe sa postupne začal odsúvať do úzadia záujem o vzdelávanie založený na západných vzoroch, ktorý si cenil deti a mládež, ich detský svet a ich prirodzené potreby. Postupne ho nahradila Mao Zedongova snaha vzdelávať v proletárskej literatúre. Detská literatúra bola predovšetkým cielená na vyzdvihnutie pozitívnych vlastností mládeže v radoch Červených gárd a propagáciu vlastenectva. Koniec takejto propagačnej literatúry priniesol až koniec Kultúrnej revolúcie. Literatúra pre deti a mládež z obdobia druhej polovice dvadsiateho storočia však už nie je obsahom našej práce, preto sa v nasledujúcej podkapitole vrátíme na začiatok 20. storočia k západným mysliteľom, ktorí sa stali inšpiráciami čínskych vzdelávateľov.

4.1 **Trend „objavenia detí“, meniaci sa pohľad na dieťa a vzdelávanie**

Preklady diel západných mysliteľov, psychológov a pedagógov priniesli čínskym intelektuálom vzor vzdelávacieho systému na západe, čo je však dôležitejšie, ponúkali im nové prístupy k dieťaťu, ktoré práve v tej dobe „objavili“ ako individuálnu bytosť, ktorá sa vyvíja, v protiklade s tradičným vnímaním dieťaťa ako „zmenšeného dospelého“ (Jones 2011: 23 – 24). Medzi takéto vplyvné preložené diela patril vzdelávací román *Emil alebo O výchove (Émile, ou De l'éducation 1763)*, od francúzskeho pedagóga, filozofa

---

²⁰ Fairbank čerpá zo štúdie *Education and Popular Literacy in Ch'ing China* (1979) od Evelyn S. Rawski.

²¹ Jedným z pedagógov, ktorí vytvárali programy na zvýšenie gramotnosti bol aj Y. C. James Yen (Yan Yangchu 晏阳初 1890/1893 – 1990). Jeden taký program organizoval napríklad v roku 1922 v Changsha, kde bol jedným z dobrovoľníckych učiteľov aj Mao Zedong (Di 2015: 48).

a spisovateľa Jean-Jacquesa Rousseaua, v Číne vydaný v roku 1903. Rousseau v ňom kladie dôraz na fyzický ale aj emocionálny vývoj dieťaťa a nadobudnutie vedomostí skrz praktickú interakciu so svetom. Verí, že dieťa by malo byť vzdelané v manuálnej zručnosti zodpovedajúcej jeho záujmom, pohlaviu a veku a následne by sa malo naučiť regulovať emócie a zlepšovať sa v medziľudských vzťahoch. Prijatie a interpretácie tohto diela v čínskom prostredí sa líšili, niektorí intelektuáli s Rousseauovými teóriami súhlasili, hlavne s reformou vzdelávania na záchranu Číny, pričom bola ich hlavným zámerom podpora politickej revolúcie. Ďalší zase jeho vybrané teórie využili na obhajobu svojich vlastných názorov, predovšetkým obhajovanie rovnosti všetkých ľudí. Naopak Rousseauovi kritici (medzi nimi napríklad aj Yan Fu) považovali jeho teórie za nerealistické a neužitočné pre Čínu (Van Dongen, Yuan 2017: 3 – 4). Rousseauov prístup k dieťaťu a jeho vzdelávaniu komentuje Andrew F. Jones. Podľa neho Rousseau vníma primitívnu nevinnosť dieťaťa priam romanticky, v dieťati vidí objekt poznania, predstavivosti či disciplíny (Jones 2011: 112).

Ye Shengtao vnímal deti veľmi podobne ako Rousseau. Na Ye Shengtaoove „romantické“ vnímanie detí, obdiv ich nevinnosti a predstavivosti poukazujeme aj v jeho rozprávkach v analytickej časti práce.

Tri dni pred vypuknutím Hnutia 4. mája 1919 prišiel do Číny prednášať a propagovať svoj pohľad na vzdelávanie americký pedagóg a popredný predstaviteľ filozofického pragmatizmu John Dewey. Podľa Jessicy Wang bol Dewey v tej dobe v Číne považovaný za najvyššiu autoritu vo vzdelávaní (Wang 2007: 5). Základom jeho pedagogickej koncepcie je praktická činnosť. Žiak má získavať poznatky prostredníctvom experimentovania, skúmania a posudzovania rôznych názorov či riešení. Učiteľ má študenta podporovať, stať sa jeho poradcom v rôznych aktivitách, učebnice majú plniť funkciu príručiek. Dewey zároveň podporoval individualitu vychádzajúcu zo záujmov detí a ich predispozícií, v čom sa jeho metóda výrazne líšila od tradičného čínskeho vzdelávania založenom prevažne na memorovaní (Wang 2007: 21). Dewey bol presvedčený o tom, že tradičné metódy vzdelávania by mali byť zavrnuté, pretože podporovali pasivitu, „*aristokraciu vzdelávania a prehnanú úctu k staroveku*“. Podľa Deweyho malo byť cieľom škôl pomôcť študentom vyriešiť problémy, s ktorými sa budú potýkať v skutočnom živote (Wang 2007: 20 – 21). Takýto prístup rezonoval s názormi generácie čínskych intelektuálov snažiacich sa odpútať od nezmyselných tradícií a modernizovať krajinu. V Deweyho prednáškach boli tromi dôležitými témami veda, demokracia a vzdelávanie (Wang 2007: 14), s dôrazom na

prístupnosť vzdelávania všetkým občanom, pričom vzdelanie malo pomôcť vzbudiť v ľuďoch individualitu a súčasne zmysel pre spoločenskú zodpovednosť (Wang 2007: 21), práve ten patrí k výrazným motívom v Ye Shengtaových príbehoch pre deti.

4.2 **Pohľady čínskych intelektuálov na vzdelávanie**

Deweyho prednášky inšpirovali napríklad aj Lu Xuna, ktorý v roku 1919 prispel do časopisu *Nová mladosť* (*Xin qingnian* 新青年) článkom so značným čitateľským ohlasom „Ako teraz máme byť otcami“ (*Women xianzai zenyang zuo fuqin* 我们现在怎样做父亲), ktorý sa zaoberá reformou vzdelávania, nutnosťou zmeny prístupu ku vzdelávaniu a k deťom či mladej generácii celkovo. Lu Xun si uvedomuje, že deti sú budúci rodičia, vníma rozdiely medzi generáciami, pokrok a vývoj života, kritizuje poverčivosť starších generácií a nedostatok lásky v rodine. Rodičia by mali deti viesť a mladí by sa mali oslobodiť, stať sa samostatnými a začať sa starať o vlastné dobro, nie len počúvať príkazy starších generácií:

Starší musia byť inštruktormi a vyjednávačmi, ale nie tými, čo vydávajú rozkazy. Nielen, že by mladým nemalo byť vyčítané, že sami seba uctievať, ale musia aj naplno využívať svojho ducha, zamerať sa na seba, pestovať si fyzickú výdrž, čisté a ušľachtilé mravy a tak sa budú môcť zoširoka a slobodne prispôbiť duchu nových trendov, aby mali silu vo svete nových trendov plávať a neutopiť sa.

长者须是指导者协商者，却不该是命令者。不但不该责幼者供奉自己；而且还须用全副精神，专为他们自己，养成他们有耐劳作的体力，纯洁高尚的道德，广博自由能容纳新潮流的精神，也就是能在世界新潮流中游泳，不被淹没的力量。

(Lu Xun 2005: 141)

Ye Shengtao bol vo svojej tvorbe nielen hlboko ovplyvnený Lu Xunovými esejami, ale veľký vplyv naňho mali aj mnohé myšlienky Lu Xunovho brata Zhou Zuorena, ktorého eseje reagovali na západných pedagógov a boli tiež vo vzdelávacích kruhoch veľmi vplyvné.

Antológia *Malé pojednania o detskej literatúre* (*Ertong wenxue xiao lun* 儿童文学小论)²³ je zbierkou esejí obsahujúcich Zhou Zuorenove poznámky a úvahy o detskej literatúre, ktoré písal od roku 1912, o tom, ako by mala literatúra pre deti vyzerat' a akými pravidlami by sa mala riadiť. V eseji „Detská literatúra“ (*Ertong de wenxue* 儿童的文学)²⁴ predstavuje tri funkcie detskej literatúry:

[...] Prispôbiť sa a uspokojovať vrodené záujmy a záľuby detí; kultivovať a súčasne usmerňovať tieto záľuby; vzbudzovať nové, dovtedy neexistujúce záujmy a záľuby.

[...] 顺应满足儿童之本能的兴趣与趣味；培养并指导那些趣味；唤起之前没有的新的兴趣与趣味.

(Zhou Zuoren 1932: Kapitola Detská literatúra *Ertong de wenxue*; nestránkované)

Na týchto troch funkciách je zrejmé, že kým dovtedy boli potreby detí, ich záujmy a záľuby opomínané, nová generácia autorov na ne mala začať podľa Zhou Zuorena klásť dôraz. V eseji „Knihy pre deti“ (*Ertong de shu* 儿童的书) Zhou Zuoren zároveň kritizuje orientáciu dovtedajšej čínskej literatúry pre deti ako nesprávnu a zdôrazňuje tak aj dôležitosť „detského sveta“:

Vo všeobecnosti sa v literatúre pre deti objavujú dva rozdielne nedostatky: jedným je, že je príliš didaktická, čiže kladie nevyvážený dôraz na poučenie; ďalšou je, že je príliš umelecká, teda kladie jednostranný dôraz na krásno: pedagógovia sa viac dopúšťajú toho prvého, básnici toho druhého. V skutočnosti sú však oba [názory] mylné, pretože neuznávajú [že existuje niečo ako] detský svet.

---

²³ Zhou Zuoren 周作人(1932). *Ertong wenxue xiao lun* 儿童文学小论. Shanghai ertong shuju 上海儿童书局.

²⁴ Pôvodne prednáška v roku 1920.

Online dostupné z: <https://www.zhonghuaniancang.com/xueshuzaji/16089/315354.html>.

大抵在儿童文学上有两种方向的不同错误：一是太教育的，即偏于教训；一是太艺术的，即偏于玄美：教育家的主张多属于前者，诗人多属于后者。其实两者都不对，因为他们不承认儿童的世界。

(Zhou Zuoren 1932: Kapitola Knihy pre deti *Ertong de shu*; nestránkované)

Okrem toho, aby autori literatúry pre deti nezabúdali na ich záľuby a ich svet, Zhou Zuoren v eseji „Krátka diskusia o rozprávkach“ (*Tonghua lüe lun* 童话略论), v ktorej predstavuje pôvod rozprávok, ich rozdelenie a premeny, súčasne predkladá štyri kritériá, ktoré by mali dobré rozprávky spĺňať, aby boli vhodné na vzdelávacie účely. Podľa Zhou Zuorena sú týmito kritériami: „krása“ (*youmei* 优美), „novosť“ (*xinqi* 新奇), „jednoduchosť“ (*danchun* 单纯) a „vyváženosť“ (*yunqi* 匀齐). Krása má byť v „prirodzenosti“ (*ziran* 自然) a nemá obsahovať umelosť, pretože tá ničí záujem detí. Novosť je podľa Zhou Zuorena možné nájsť vo všetkých prirodzených detských rozprávkach (*tianran tonghua* 天然童话). Medzi aspekty „jednoduchosti“ radí Zhou Zuoren jednoduchosť štruktúry, rozprávania, postáv, či dokonca neurčitosť mien ľudí a miest. Vyváženosť sa týka úhľadnosti a logického poradia odsekov (Zhou 1932: Kapitola Krátka diskusia o rozprávkach; nestránkované).

Zhou Zuoren „Prirodzené“ rozprávky neskôr nazýva aj ľudovými (*minzu tonghua* 民族童话), tie stavia do protikladu k „umelým“ rozprávkam (*renwei tonghua* 人为童话) alebo inak nazývaným aj (*yishu tonghua* 艺术童话). Obe kategórie majú podľa Zhou Zuorena svoje prednosti a v oboch kategóriách sa vyskytujú skvelé diela, ale podotýka, že písať umelé rozprávky by mal písať len niekto oboznámený s detskou psychológiou (Zhou 1932: Kapitola Krátka diskusia o rozprávkach; nestránkované).

Zhou Zuorenove články síce vágne zdôrazňujú detský svet a potreby detí, avšak okrem niekoľkých myšlienok, ako napríklad štyri uvedené kritériá, nie je jasné, ako sa mali autori detskej literatúry či dokonca pedagógovia s týmito návrhmi vysporiadať a ako konkrétne mali odrážať záujmy detí. Zhou Zuoren píše, že pedagógovia za tým účelom majú použiť detskú literatúru:

Využitie rozprávok môžeme vidieť u pedagógov, prostredníctvom nich môžu rozvíjať detskú fantáziu tak, že bude s každým dňom bohatšia a zároveň sa tým posilní ich vnímavosť, aby v budúcnosti dokázali oceniť umenie a literatúru [...]

童话之用，见于教育者，为能长养儿童之想像，日即繁富，感受之力亦益聪疾，使在后日能欣赏艺文 [...]

[...] Dnešní pedagogovia by sa mali pozrieť na postupnosť psychologického vývoja detí a na základe neho použiť literatúru, riekanky a rozprávky ako vysvetlenia, a ich prostredníctvom inšpirovať ich charakter, zaistiť, aby ich vývoj prebiehal prirodzene a potom pokračovať s dôkladným učením morálky a náboženského presvedčenia [...]

[...] 今之教者，当本儿童心理发达之序，即以所固有之文学儿歌童话等为之解喻，所以启发其性灵，使顺应自然，发达具足，然后进以道德宗信深密之教 [...]

(Zhou Zuoren 1932: Kapitola Štúdia rozprávok *Tonghua yanjiu*; nestránkované)

Ako si všíma Pease, ústrednou myšlienkou na začiatku dvadsiateho storočia bolo, že mladí ľudia konali vitálne, energicky a progresívne. Bol kladený dôraz na ich záujmy a potreby, súčasne boli neustále povzbudzovaní vo vlastnej individualite. Intelektuáli v tej dobe verili, že sa im povzbudzovaním mladých podarí zvrhnúť dovtedy prevládajúci spoločenský poriadok, pokoriť ideály čínskej tradície či nezmyselné rituály a vybudovať novú, zdravú spoločnosť (Pease 1995: 284 – 285, 314). Na začiatku 20. rokov nová marxistická ideológia triedneho boja spôsobila prevratnú zmenu vo vnímaní detskej literatúry. Fáza detskej literatúry definovaná názormi uvedených intelektuálov počas Májového hnutia sa premenila a prispôbila novým potrebám. Reagovala na politickú situáciu, preto bol záujem o detský nevinný svet uvrhnutý do pozadia a do 30. rokov ho vystriedala potreba revolučnosti,²⁵ v detskej literatúre s cieľom mobilizovať mládež do boja. (De Giorgi 2014: 70). Podpora vzdelania v tej dobe, ako poznamenáva Laura de Giorgi,

---

²⁵ Medzi štúdie tohto obdobia patrí napríklad: De Giorgi, L. (2014). „Little friends at war: Childhood in the Chinese Anti-Japanese War Propaganda Magazine "Kangzhan ertong" 抗战儿童 (The Resistance Child)“. *Oriens Extremus*, 53, 61–84. <https://www.jstor.org/stable/26372424>.

Sheng Anfeng. (2015). Children's Literature During China's Cultural Revolution: A Critical Review. *Comparative Literature Studies*, 52(1), 97–111. <https://doi.org/10.5325/complitstudies.52.1.0097>.

Woronov, T. W. (2007). Performing the Nation: China's Children as Little Red Pioneers. *Anthropological Quarterly*, 80(3), 647–672. <http://www.jstor.org/stable/30052719>.

súvisela hlavne s moderným a vedeckým vzdelaním, spojením moderného vzdelávania s praktickými vedomosťami užitočnými v boji, čo bolo rozhodujúce pre pokrok dieťaťa a tým pádom aj pokrok celého národa (De Giorgi 2014: 70). Výskumom tohto obdobia sa však už naša práca nezaoberá, preto je na mieste tu urobiť deliacu čiaru a vrátiť sa k nášmu výkladu.

5 Bol raz jeden učiteľ (Ye Shengtaov život a diela ako pedagóga)

Ye Shengtao 叶圣陶 (28. október 1894 – 16. február 1988), rodným menom Ye Shaojun (叶绍钧)²⁶ sa narodil v Suzhou 苏州 v provincii Jiangsu 江苏 v roku, kedy začala prvá čínsko-japonská vojna.

Ye Shengtao bol skutočne plodný spisovateľ. Písal nielen príbehy pre deti, ale aj množstvo iných textov rozličných žánrov – obecné možno tvrdiť, že sa Ye Shengtao primárne zameriava na otázky vzdelávania, realistické vyobrazenie spoločnosti a jej kritiku. Narodil sa ako jediný syn do rodiny účtovníka, ktorá nazhromaždila dostatok finančných prostriedkov na to, aby mohol ako jediný syn študovať (Wan 1991: 2). Ye Shengtaovi sa dostalo klasické vzdelanie, ale keď sa na žiadosť zúčastnil otca vo svojich 12 rokoch na úradníckych skúškach, neuspel.²⁷ Práve v tom roku (1905) bol skúškový systém zrušený.

V Suzhou sa postupne zakladali školy nového typu, kde vyučovali aj keď sa zatiaľ učilo starými metódami zo starých materiálov. Vyučovali tam predovšetkým navrátilci zo štúdií z Japonska. Ye Shengtao videl nedostatky nielen v štýle nového vzdelávania, ale aj v samotných konformných učiteľoch, ktorí sa nikdy neodvážili ostrihať svoj cop na temene hlavy.²⁸ Počas ich štúdií v Japonsku ho skrývali pod klobúkom a keď sa vrátili, znovu vlasy odhalili. Ye Shengtao bol sklamaný, že takzvaná „modernizácia“ bola tak povrchná a že

---

²⁶ Meno mu dal otec, ktorý sa vo svojom vyššom veku (47) tešil z mužského potomka. Chlapec sa mal stať dedičom alebo „pokračovateľom“ *Shao 绍. Jun 钧*, honorifikum používané v čestných tituloch, zrkadlilo otcovu nádej na chlapcove vysoké postavenie v budúcnosti.

²⁷ Ye Shengtao túto skúsenosť opisuje v autobiograficky ladenej poviedke z roku 1923 „Malinggua“ 马铃瓜. Detský rozprávač popisuje príchod na úradnícke skúšky, ich priebeh a koniec, kedy sa horko-tážko prinúti napísať 300 znakovú esej. Jeho hlavnou prioritou je však počas celého priebehu jedlo (hlavne melóny), ktoré mu otec nabalí do košíka a dokonca aj po nevydarenej skúške myslí na to, ako otca poprosí, aby mu kúpil ďalšie melóny.

²⁸ *Bianzi* (辮子), tiež známy v angličtine ako „queue“ – typ účesu, ktorý museli muži hanskej národnosti nosiť ako znak vernosti mandžskej dynastii Qing. Na vyjadrenie nesúhlasu s vládou dynastie si ich muži strihali.

mladí učiteľia sa jej stránili a naďalej učili podľa starých noriem. On sám si cop odstrihol už pri nástupe učiteľské miesto na strednej škole v roku 1907 (Wan 1991: 13).

O Ye Shengtaovom záujme o modernizáciu vypovedá nasledujúca príhoda, ktorú popisuje Zhang Xianghuan v Ye Shengtaovej monografii. Ye Shengtaove zdvorilostné meno bolo Bingchen 秉臣, (doslova „udržať si miesto úradníka/ ministra“), avšak po páde cisárstva jeho meno stratilo význam, preto požiadal svojho učiteľa o nové meno. Učiteľ ho pomenoval Shengtao 圣陶, svoj výber založil na spojení *Shengren taojun wanwu* 圣人陶钧万物, čo znamená „Cnostný človek kultivuje (tvorí) všetky veci na svete“ (Zhang 1995: 2).

Na strednej škole sa učil národný jazyk a kultúra (*guowen* 国文), ekonómiu a angličtinu, od svojho učiteľa Hu Shiyua 胡石予 (učiteľ čínštiny a hodín „kultivovania morálneho charakteru“ *xiushen ke* 修身课) sa naučil stvárňovať skutočný svet prostredníctvom svojich próz. Diskutovali spolu o vzdelávaní, pokroku krajiny a osude národa (Zhang 1995: 20). Samotné vzdelanie rovnako tak ako názory na vzdelávanie ovplyvnili značnú časť Ye Shengtaovho literárneho diela. Písanie o skutočnom svete je jedným z charakteristických rysov Ye Shengtaových rozprávok a príbehov pre deti.

Prostredníctvom prekladov sa Ye Shengtao napríklad zoznámil s dielami Washingtona Irvinga (*Kniha skíc*), Waltera Scotta (*Jazerná panna*). V tej dobe naňho zapôsobili aj Liang Qichaove eseje (napr. „Rozprava o vzťahu medzi naratívnu literatúrou a vládou ľudu“ *Lun xiaoshuo yu qunzhi zhi guanxi* 论小说与群治之关系) (Wan 1991: 23) a citlivo vnímal dobovú situáciu, kedy sa vzráňal odpor proti qingskej vláde.

Ye Shengtao mal ako študent tiež prístup k revolučnej tlači, ktorá sa v druhom desaťročí dvadsiateho storočia rozvíjala. Časopisy ho inšpirovali v túžbe po demokracii, slobode či buržoáznej demokracii (Wan 1991: 29). Z dobovej diskusie na stránkach periodík bolo zrejmé, že skôr či neskôr prebehne revolúcia²⁹ a so spolužiakmi ju netrpezlivo očakávali. Ye Shengtao sa spolu s priateľmi, ku ktorým patrili Wang Boxiang 王伯祥 (1890 – 1975)³⁰ či Gu Jiegang 顾颉刚 (1893 – 1980),³¹ začal zaujímať o *Zhongguo shehui dang*

---

²⁹ Ku ktorej skutočne došlo v roku 1911 (Xinhaiská revolúcia *Xinhai geming* 辛亥革命).

³⁰ Historik, literárny historik.

³¹ Významný historik, člen Školy spochybňovania starovekého historického myslenia (*Doubting Antiquity School* – *Yigupai* 疑古派); skupiny intelektuálov, ktorí zaujímali kritický prístup k čínskym historickým prameňom, spochybňovali autenticnosť niektorých textov.

中国社会党 (Socialistická strana Číny),³² neskôr sa na krátky čas stali jej členmi, pretože dúfali v reformy vedúce k ustanoveniu socialistického systému. To malo v ich predstavách okrem iného znamenať zlepšenie dostupnosti vzdelávania (Zhang 1995: 41 – 45).

Ye Shengtao si po skončení štúdia v roku 1912 našiel miesto na malej základnej škole vo vidieckom mestečku *Luzhi* 角直 (v tom čase 20 000 obyvateľov) juhozápadne od Suzhou, kde učil prvú a druhú triedu (Zhang 1995: 60). Po dvoch rokoch bol kvôli konfliktom s ostatnými učiteľmi nútený odísť a v tejto dobe si privyrábal písaním poviedok v klasickom jazyku pre časopis *Sobota* (*Libailiu* 礼拜六) (Mcdougall 1997: 102).

V roku 1915 prijal miesto učiteľa na jednej zo škôl v Šanghaji, kde pracoval dva roky. Cez prázdniny chodil na rôzne prednášky o vzdelávaní a práve v tom čase začal literárne tvoriť. Podľa Wana Ye Shengtao vo svojich prvotínach rezonuje s náladou ostatných autorov májového hnutia. Inšpirovaný životom a charaktermi obyčajných ľudí, ktorým sa dostalo istého vzdelania, ktorých stretával, vyjadruje túžbu po úspešnej budúcnosti národa a chce sa vzdať starých konvencií z minulosti, ktoré znemožňovali pokrok. Na pozícii učiteľa sa sklamal vo svojich kolegoch a rozčarovaný bol tiež mierou korupcie v školstve. Nemohol implementovať svoje názory na zlepšenie vyučovania a zároveň sa trápil politickou situáciou, útlakom obyčajných ľudí (Wan 1991: 48 – 49). Svoje sklamanie preto začal spisovať do svojich románov. V roku 1928 publikoval román s prvkami autobiografie *Ni Huanzhi* 倪焕之, ktorý zaznamenáva životné skúsenosti a sklamanie učiteľa Ni počas Xinhaiskej revolúcie (1911 – 1912).

Ye Shengtao sa spočiatku začal venovať detskej literatúre prostredníctvom písania detských básničiek a riekaniek, ktoré neskôr rád komponoval aj do rozprávok. Ye začal písať rozprávky na podnet Zheng Zhenduo³³ do časopisu *Ertong shijie* 儿童世界. Ye Shengtaov syn Ye Zhishan 叶至善 (1918 – 2006) spomína, že otec dokázal písať celkom rýchlym tempom jednu rozprávku denne, pretože už predtým, než započal s literárnou tvorbou, ho jeho žiaci často prosili, aby im rozprával nejaký príbeh (Ye 2015: 13. kapitola; nestránkované).

---

³² Jedná sa o krátko trvajúcu stranu založenú politikom a aktivistom Jiang Kanghuom 江亢虎 (1883 – 1954) v roku 1911, v roku 1913 rozpustenú na príkaz Yuan Shikaia 袁世凯 (1859 – 1916).

³³ Zheng Zhenduo (郑振铎 1898 - 1958) pôsobil ako žurnalista, spisovateľ, archeológ. Počas svojej kariéry sa zameriaval aj na detskú literatúru. Zdôrazňoval dôležitosť zahraničnej detskej literatúry, pričom ju sám prekladal. Medzi jeho preložené diela patria napríklad Andersenove rozprávky alebo niekoľko japonských rozprávok. Okrem toho v roku 1922 založil časopis *Svet detí*.

Okrem jeho najznámejších rozprávok, ktoré boli súborne vydané v zbierkach *Strašiak*, (táto zbierka slovami Lu Xuna „[...]vydláždila cestu tvorbe čínskych rozprávok“ “[...]给中国的童话开了一条自己创作的路” (Lu Xun 1935: Kapitola Slová prekladateľa *Yi zhe de hua*; nestránkované) a *Socha dávneho hrdinu*, sa neskôr podieľal aj na tvorbe niekoľkých učebníc pre deti *Učebnica národného jazyka nakladateľstva Kaiming* (*Kaiming guoyu keben* 开明国语课本 – 1932, *Učebné materiály k výuke národného jazyka nakladateľstva Kaiming* (*Kaiming guowen jiangyi* 开明国文讲义 – 1949). Učebnice obsahujú krátke Ye Shengtaove texty o živote, prírode, štúdiu či morálnom správaní. Ilustrácie do Ye Shengtaových učebníc aj k rozprávkam vytváral jeho priateľ Feng Zikai 丰子恺 (1898 – 1975).³⁴ Niektoré Ye Shengtaove rozprávky v časopisoch boli ilustrované aj Xu Dungguom 许敦谷 (1892 – 1983)³⁵ alebo ich sprevádzali Huang Yongyuove 黄永玉 (1924 – 2023)³⁶ drevorezy.

Okrem týchto učebníc je Ye Shengtao je autorom a spoluautorom autorom série kníh, ktoré by sa tiež dali označiť ako učebnice, v ktorých čitateľom ponúka techniky efektívneho študovania či praktické rady pri štúdiu, písaní a koncentrácii, ktoré obsahujú aj vzorové prózy a zoznam inšpirácií a tém slúžiacich ako motivácia k tvorivému písaniu pre čitateľov. Medzi takéto knihy patria napríklad *Srdce literatúry* (*Wen xin* 文心 1934 so spoluautorom Xia Mianzunom 夏丏尊 1886–1946),³⁷ *Sprevodca pri rýchlom čítaní* (*Lue du zhidao ju yu*

---

³⁴ Výtvarník, esejista a budhista. Do roku 1919 študoval umenie na Univerzite v Hangzhou (*Hangzhou daxue* 杭州大学), v roku 1921 odišiel na 10 mesiacov študovať japonské a európske umenie do Tokia. Jeho tušové obrazy zobrazujú život obyčajných ľudí, pri jednoduchých ilustráciách pre deti čerpal inšpiráciu u svojich vlastných detí.

³⁵ Xu Dungguo odišiel v roku 1913 študovať umenie do Tokia, kde zostal až do roku 1920, kedy sa vrátil späť do Číny. V roku 1922 založil Asociáciu pre výskum orientálneho umenia (*Dongfang yishu yanjiuhui* 东方艺术研究会), ktorá bola v roku 1925 zlúčená so Šanghajskej umeleckou školou a premenovaná na Šanghajskú umeleckú univerzitu (*Shanghai yishu daxue* 上海艺术大学). V roku 1926 sa Xu Dungguo pripojil k severnej expedícii a počas Druhej čínsko-japonskej vojny (1937 – 1945) pôsobil ako učiteľ v Chongqing a Yunnane.

³⁶ Huang Yongyu začal kvôli zlej finančnej situácii pracovať už ako dvanásťročný v dielňach na výrobu porcelánu v provinciách Anhui a Fujian. Neskôr sa presťahoval do Šanghaja, na Taiwan a Hong Kong. Pôsobil ako profesor na Ústrednej Akadémii Výtvarných Umení (*Zhongyang meishu xueyuan* 中央美术学院) v Pekingu a jeho diela získali celosvetový obdiv na zahraničných výstavách.

³⁷ Študoval v Japonsku, kde čítal preloženú zahraničnú literatúru. Po návrate do Číny pôsobil ako pedagóg, venoval sa publicistickej činnosti, písaniu a prekladaniu.

略读指导举隅 1946 so spoluautorom Zhu Ziqingom 朱自清 1898–1948), či 72 literárnych prednášok (*Wenhua qishier jiang* 文话七十二讲 1999 spolu so Xia Mianzunom). Texty, ktoré Ye Shengtao písal pre deti a mládež (eseje, poznámky, zápisky...) sú plynulé, vyznačujú sa jednoduchým a zrozumiteľným jazykom. Ye Shengtao taktiež publikoval množstvo článkov o literatúre a vzdelávaní, ako napríklad „Detská fantázia a vnímanie“ (*Ertong de xiangxiang he ganxing* 儿童的想象和感性 – 1921), „Venované rodičom“ (*Gongxian gei zuo fumu de* 贡献给做父母的 – 1923), „Dnešní pedagógovia“ (*Jinri zhi jiaoyu jia* 今日之教育家 – 1935), „Vzdelávanie a reforma školstva“ (*Shou jiaoyu de yu gaige jiaoyu* 收教育的与改革教育 – 1945), atď...

Po japonskej invázii do Mukdenu (Shenyang 沈阳) v roku 1931 (udalosť známa ako Mukdenský incident) sa Ye presťahoval zo Šanghaja (konkrétne z časti Jingyunli 景云里, kde žilo mnoho známych osobností, ako napríklad Lu Xun či Mao Dun) s rodinou do vojnového hlavného mesta Chongqing, kde tiež pôsobil ako učiteľ. Do okupácie Wuhanu japonskou armádou (v r. 1938, dokedy bol Wuhan hlavným centrom odbojovej propagandistickej činnosti) spolu s ľavicovými spisovateľmi ako Mao Dun 茅盾 (1896–1981) či Song Yunbin 宋云彬 (1897–1979) publikovali články cielené na mladých ľudí do mesačníka *Mladý pionier* (*Shaonian xianfeng* 少年先锋) (De Giorgi 2014: 65). Ye Shengtao neprestával písať príbehy pre deti ani v týchto rokoch, niekoľko jeho príbehov z obdobia na sklonku vojny sa tiež stalo veľmi populárnymi, napríklad „Zážitok lokomotívy“ (*Huoche tou de jingli* 火车头的经历 25. 2. 1936) či „Spev vtákov a reč zvierat“ (*Niao yan shou yu* 鸟言兽语 10. 1. 1936), vyzdvihujúcich statočnosť mládeže, odhodlanie a jednotu (Farquhar 1999: 114).

Po porážke Japonska sa vrátil do Šanghaja, kde sa účastnil na rôznych aktivitách podporujúcich demokraciu, slobodu slova a tlače. Preto čoskoro s ďalšími spisovateľmi čelil prenasledovaniu Kuomintangom. V tomto období neprestával tvoriť, prednášať a podporovať mládež (Zhang 1995: 301 – 304). Podarilo sa mu odísť zo Šanghaja do Pekingu a od roku 1949 pracoval pre Severočínsku ľudovú vládu³⁸ ako námestník Ministerstva školstva a zúčastnil sa na prípravách Celočínskeho zhromaždenia (delegátov) literárnych a umeleckých pracovníkov (*Zhonghua quanguo wenxue yishu gongzuozhe*

---

³⁸ *Huabei renmin zhengfu* 华北人民政府, zriadená Komunistickou stranou Číny 26. septembra 1948 a 31. októbra 1949 zrušená Mao Zedongom.

daibiao dahui 中华全国文学艺术工作者代表大会), kde zdôrazňoval pokrok mládeže (Zhang 1995: 306). V roku 1949 vláda ČĽR prijala Ye Shengtaov návrh, aby boli kurzy čínskeho jazyka zjednotené v predmete Yuwen 语文 (t. j. *yuyan wenzì* 语言文字 hovorený jazyk a písanie). Cieľom tejto zmeny malo byť dosiahnutie rovnováhy medzi hovoreným a písaným jazykom. Zjednotenie výuky hovoreného a písaného jazyka súčasne vyzdvihlo význam gramotnosti na dôležitú životnú zručnosť (Wang 2009: 403 – 404).

Príchod Kultúrnej revolúcie zákaz neoficiálneho umenia a literatúry Ye Shengtao hlboko zasiahli. V roku 1967 dostal infarkt, avšak vďaka priazni v tom čase premiéra Zhou Enlaia (周恩来 1898 – 1976) mu bola poskytnutá potrebná zdravotná starostlivosť. Po skončení Kultúrnej Revolúcie (1966 – 1976) na sklonku života ešte publikoval a povzbudzoval mládež k literárnej tvorbe, vydal niekoľko zbierok svojich diel, okrem iných tiež práce týkajúce sa metód písania a vzdelávania, ako *Zbierka Ye Shengtaových pojednaní o jazyku a vzdelávaní* (*Ye Shengtao yuwen jiaoyu lunwen ji* 叶圣陶语文教育论文集) (vydaná v roku 1980) či *Ye Shengtao o tvorbe* (*Ye Shengtao lun chuangzuo* 叶圣陶论创作) (vydaná v roku 1982) (Wan 1991: 320 – 327).

Z Ye Shengtaovej tvorby je možné vyčítať jeho nesmierny záujem o vzdelávanie, reformu vzdelávania, ale aj o úlohu pedagógov či rodičov vo vzdelávaní detí.

5.1 Vplyv domácich a západných autorov na Ye Shengtaa po roku 1911

Ye Shengtao po Xinhaiskej revolúcii (a po oficiálnom oslobodení mesta Suzhou 5. novembra 1911)³⁹ začal čítať diela nielen od západných autorov (gréckych filozofov Sokrata, Platóna a Aristotela; poviedky ako *Legenda o Ospalej diere* od Washingtona Irvinga – 1819 či román *Wakefieldský farár* od Olivera Goldsmitha – 1766, ktoré ho inšpirovali štýlom), ale aj od domácich autorov – Qian Qianyi 钱谦益 1582 – 1664),⁴⁰ Tan Sitong 谭嗣同 1865 – 1898),⁴¹ Zou Rong 邹容 1885 – 1905),⁴² predovšetkým ich diela

---

³⁹ Xinhaiská revolúcia *Xinhai Geming* 辛亥革命 viedla k ukončeniu dynastického režimu (1911 – 1912).

⁴⁰ Historik, básnik a politik počas dynastie Ming (1368 – 1644).

⁴¹ Politik a reformátor na konci dynastie Qing, jeden zo šiestich popravených účastníkov 100 dní reforiem (*wuxu bianfa* 戊戌变法) v roku 1898.

⁴² Vzdelaný v Japonsku, účastník revolučného proti-mandžuského hnutia. Bol odsúdený na dva roky vo väzení, pretože sa podieľal na vydávaní republikánskeho časopisu *Su Bao* 苏报, kde boli publikované články o podpore revolúcie a kritike cisára Guangxu 光绪 (1871 – 1908) a Cisárovnej vdovy Cixi 慈禧太后 (1835 – 1908). Zou Rong počas väzby ochorel a na následky choroby ako dvadsaťročný zomrel.

propagujúce revolúciu a odhaľujúce dynastický úpadok. Od Qian Qianyiho prečítal zbierku 108 pravidelných básní *Tou bi ji* 投笔集 („Odhodiť štetec“ – 1659), kde je zaznamenané zavrnutie literárskej práce a príklon k vojenským aktivitám. Qian Qianyi v zbierke zmieňuje niektoré historické fakty aj svoje pocity a predovšetkým odsudzuje novú mandžuskú dynastiu Qing. Medzi študentami so záujmom o revolúciu bolo veľmi známym aj Tan Sitongove revolučné dielo *Ren Xue* 仁学 (Štúdia o ľudskosti – 1896 – 1897), v ktorom jeho autor kritizuje útlak, ktorý má monarchia na ľudskú povahu. Ďalším revolučným dielom písaným v proti-mandžuskej nálade, ktoré Ye Shengtao oslovilo, bola knižka *Revolučná Armáda* (*Geming jun* 革命军 – 1903) od Zou Ronga. Zou Rong v nej kritizuje monarchický systém a propaguje dôležitosť demokratickej revolúcie (Wan 1991: 36 – 54).

Ye Shengtao tiež veľmi ovplyvnili myšlienky, ktoré zdieľal Liang Qichao v svojom časopise *Nový román* (*Xin xiaoshuo* 新小说) vydávanom od roku 1902, ktorý mal pomôcť zmeniť situáciu vo vzdelávaní, politickú situáciu, umenie aj ľudské zmýšľanie. Ostatní v kruhu vzdelancov (Napríklad Yan Fu 严复 či Xia Zengyou 夏曾佑) zdieľali podobné názory, ktoré Ye Shengtao tiež veľmi ovplyvnili (Zhang 1995: 53).

Ye Shengtao začal písať svoje prvé diela inšpirovaný témami, ktorými sa zaoberali vyššie uvedení autori. Spočiatku písal realistickú fikciu či poviedky v klasickom jazyku. V roku 1919 potom na podnet Gu Jieganga napísal svoju prvú poviedku „Život“ (*Yi sheng* 一生) do časopisu *Nová vlna* (*Xin chao* 新潮) v modernej čínštine (Anderson 1989: 98). Jeho celoživotné dielo odzrkadľuje proces premeny, ktorým Ye Shengtao postupne prešiel pod vplyvom svojho okolia a literárnych inšpirácií. Postupne odvrhol niektoré staré tradície či zvyky a spolu s novou generáciou autorov sa zameril na budovanie novej budúcnosti, modernizáciu a vzdelávanie. Preto venoval pozornosť rozprávkovej tvorbe západných autorov v tom čase prekladaných do čínštiny ako H. Ch. Andersen, Oscar Wilde alebo aj menej známym rozprávkarom ako Vasilij Erošenko (1890 – 1952).⁴³ Lu Xun a Zhou Zuoren sa s Erošenkou počas jeho pobytu v Číne tak veľmi spriatelili, že ho prichýlili u seba doma. Lu Xun medzitým preložil aj jeho rozprávku „Úzka klietka“ do časopisu *Nová Mladosť*. Rozprávka rozpráva príbeh o zajatom tigrovi, ktorý sníva o oslobodení seba, ale aj všetkých, ktorí sú uväznení podobne ako on. Jones píše, že Erošenko bol skupinou intelektuálov okolo Zhou Zuorena a Lu Xuna prijatý ako symbol „intelektuálneho dobrodružstva a nových

---

⁴³ Vasilij Erošenko (1890 – 1952) – slepý ukrajinský spisovateľ, prekladateľ, prednášal ruskú literatúru v Pekingu, písal japonsky aj v esperante.

politických možností“ (Jones 2011: 154). Erošenkove postavy sú často zúfalé a bojujú proti útlaku alebo obmedzujúcim tradíciám. Cieľom ich boja je pokrok k modernej, lepšej spoločnosti, ale ten je veľmi neistý (Jones 2011: 162). Snáď preto, že postavy sa nevzdávajú aj napriek neistému pokroku, bolo Erošenkovo dielo v Číne tak obľúbené a rezonovalo s vtedajšou generáciou intelektuálov, ktorí sa potýkali s rovnakými problémami. Erošenko mal podľa Lu Xuna „detské, nevinné srdce“ (Jones 2011: 154) a ideál či cieľ čínskych intelektuálov bol vzdelávať deti tak, aby si také detské a nevinné srdce zachovali čo najdlhšie. Práve s takouto predstavou vzdelávania a snahy o zachovanie takého detského čistého a nevinného srdca u detí rezonoval aj Ye Shengtao.

5.2 **Dôležité koncepty vo vzdelávaní podľa Ye Shengtao**

Ye Shengtao sa zaujímal o vzdelávacie koncepcie, pozoroval a komentoval metódy výuky učiteľov. Súčasne posudzoval a kritizoval rôzne zákazy a tresty žiakov. V jeho príspevkoch a článkoch komentuje aj situáciu vo vzdelávaní na základných a stredných školách, napríklad písal o probléme, ako učitelia vnímajú svoje povolanie len ako pracovnú pozíciu, na ktorej pravidelne dostávajú plat a učenie mladých ľudí pre nich nie je dôležité. Riešením tohto problému malo byť inšpirovanie mladých študentov ku vzdelávaniu (Ye 2019: Kapitola Problémy učiteľov *Laoshi wenti*; nestránkované). Okrem toho Ye Shengtao diskutuje a odsudzuje problémy telesných trestov detí. Ako riešenie navrhuje zmenu štýlu v prístupe učiteľov ktorí by mali zvoliť citlivý prístup k deťom, vypočúť si problémy žiakov a snažiť sa im poskytnúť citlivé riešenie.⁴⁴ V jednej z esejí („Štvrtý list učiteľom – o zákaze čítania románov“ 给教师的信四、关于禁止读小说) ďalej obhajuje román ako žáner, pretože ich čítanie bolo na nemenovanej škole zakázané.

Ye Shengtaove názory a prístupy k vzdelávaniu sú založené na vnímavosti k deťom. Ye Shengtao sa snaží mladých viesť k skúmaniu sveta, pričom zdôrazňuje premýšľanie či poznanie a cítenie ako hlavné kvality, ktoré majú prostredníctvom vzdelávania rozvíjať. Ye Shengtao vo svojich úvahách o vzdelávaní preto zdôrazňuje potrebu prepojiť „vedomosti

---

⁴⁴ Ye Shengtao. (2019). *Gei jiaoshi de xin yi*、*Duo cimu de liangge zi ya* 给教师的信一、多刺目的两个字呀 [Prvý list učiteľovi, Dve do očí bijúce slová] In: *Gei jiaoshi de jianyi* 给教师的建议 [Rady pre učiteľov] (Di 1 ban). 中国友谊出版公司. Dostupné z: <https://weread.qq.com/web/bookDetail/fc4329a07245a6f1fc4ed0b>.) Pôvodne z roku 1944 v časopise *Huaxi wanbao* 华西晚报.

a konanie, tréovanie a život“, aby tak vychoval zdravého, vzdelaného jedinca, pretože od neho závisel sociálny vývoj (Anderson 1990: 105). Ye Shengtaovo pojetie vzdelávania teda vykazuje zreteľný vplyv koncepcií, ktoré svojimi prednáškami v Číne propagoval John Dewey.

Okrem poznania je pre Ye Shengtaa snáď ešte dôležitejším konceptom „súciť“ (*tongqing* 同情), ale aj „cítienie“ (*gan* 感) ako také. Napríklad, ako píše v eseji „Štvrtý list učiteľom; o zákaze čítania románov“, Ye nepovažoval za správny zákaz čítania románov na jednej neurčitej škole, pretože románom prisudzoval vzdelávaciu hodnotu.⁴⁵ Čítanie románov malo podľa Ye Shengtaa vzdelat' mladých o skutočnom živote a pomôcť im načerpať mnoho životných skúseností. Pri čítaní románu by sa čitatelia súčasne mali naučiť príbeh precítiť a po dočítaní by nad ním mali rozjímať. Romány ich tak učili schopnostiam, ktoré mohli mladí ľudia aplikovať v skutočnom živote, poznávať aj vonkajší svet a seba samého:

Všetky dobré romány mají hojnost' literárných kvalit. Takzvaná literárna kvalita znamená približne, že nielen dáva ľuďom „poznať“, ale tiež dáva ľuďom „precítiť“; Človek niečo prečíta a tým je [vec] na konci, ale [po prečítaní] stále zostáva čosi, o čom môže premýšľať a o čom môže rozjímať. „Precítienie“ je hlbšie ako „poznanie“; „poznanie“ je opozíciou mne a veciam, skrze „ja“ (seba) „poznávam“ ono (to druhé); „precítienie“ je prepojenie seba a vecí, ono a ja nie je (vzájomne) oddelené.

好的小说都有充量的文艺性。所谓文艺性，粗浅地说，就是它不但叫人“知”，而且叫人“感”；不但叫人看了就完事，而且留下若干东西，叫人自己去思索，自己去玩味。“感”比较“知”深入一层；“知”是我与事物对立，以我“知”彼；“感”是我与事物融和，彼我不分。

(Ye 2019: Kapitola Štvrtý list učiteľom – o zákaze čítania románov;
nestránkované)

---

⁴⁵ Ye Shengtaov prístup k románu je v súlade s dobovým prevažujúcim pohľadom na román ako na nástroj vzdelávania a kultivácie celého národa. Dôvod zákazu je preto nejasný. Ye Shengtao v svojom otvorenom liste vyjadruje predpoklad, že zákaz mohol byť založený na strachu učiteľov z toho, že študenti by mohli čítaním románov strácať čas, alebo že by ich niektoré príbehy mohli morálne skaziť.

Spisovatelia ako umelci pozorujú svet a podávajú o ňom určitý obraz ostatným. Anderson si všíma, že Ye Shengtao uvažuje o kreatívnom vyjadrení ako o procese pozostávajúcom z pozorovania, "vstúpenia do vnútra pozorovaných vecí", vnímania ich životnej sily a nadobudnutia túžby vyjadriť to, čo vypozeroval. Podľa Ye Shengtaa je tvorba istou formou "seba-kultivácie", ktorá v autorovi vzbudzuje empatické uvedomenie si druhých a kultivuje jeho vyššie zmienený súcit pre slabých (Anderson 1990: 80).

Ye Shengtaov pohľad na svet bol ovplyvnený nielen jeho rolou ako spisovateľa alebo umelca ale aj rolou pedagóga a vzdelávateľa. Súcit (vcítenie, cit) zdôrazňuje v kontexte vzdelávania aj v eseji „Reforma základného vzdelania“ (*Xiaoxue jiaoyu de gaizao* 小学教育的改造):

Vzdelávanie v budúcnosti by malo usilovať o rozšírenie okruhu záujmov detí a súčasne by malo prispieť ku kultivácii ich celoživotných návykov. Miera schopnosti človeka pôsobiť na druhých závisí vo veľkej miere od počtu a hĺbky jeho vlastných záujmov. Každý, kto chce mať vplyv na ostatných, sa musí vcítiť a porozumieť tomu, kde sú ich záujmy. Takzvané vcítenie a pochopenie znamená, že človek vidí veci, s ktorými sa stretáva, z pohľadu iných. Pedagógovia preto potrebujú rozšíriť rozsah svojich záujmov, a čo je dôležitejšie, musia jednoznačne pochopiť možný rozsah záujmov detí.

今后的教育要着力于扩充儿童兴趣所及的范围，并使他们养成终身的习惯。一个人影响他人的能力的大小强弱，多半靠他自己的兴趣的多少和深浅。无论何人，如果要影响他人，必须同情和了解他人的兴趣所在。所谓同情和了解，就是从他人的观点去看当前的事物。所以教育者需要扩充自己的兴趣范围，更需要真切了解儿童的兴趣可能涉及的范围。

(Ye 2019: Kapitola Transformácia základného školstva *Xiaoxue jiaoyu de gaizao*; nestránkované)

V Ye Shengtaových raných dielach je často prítomný dôraz na cit, dokonca aj seba referencia, avšak v neskorších dielach a predovšetkým v rozprávkach sa autor viac snažil o objektívne zobrazenie okolitého sociálneho prostredia. Tento proces bol viacerými kritikmi označený za „dozrievanie“ smerom k realizmu (Anderson 1990: 94). Skúmanie sveta u Ye Shengtaa dozrelo do realistického bodu aj v jeho dielach pre deti, na ktorom tiež

môžeme vidieť progresiu od dôrazu na vnímaní založenom na citoch po niekedy kruto realistické zobrazenie.

Vyššie diskutovaný súcit je jedným z veľmi výrazných motívov. Ye Shengtaa možno práve súcit viedol k zobrazovaniu skutočného sveta radšej než rozprávkového sveta. Ako vyplýva z jeho esejí, zdieľanie jeho pocitov v dielach pre deti považoval za prirodzené a čo sa týka súcitu, tento pocit pravdepodobne vnímal tak intenzívne, že o ňom chcel svojich čitateľov prostredníctvom zobrazovania skutočného sveta poučiť.

Dvadsaťtri rozprávok v zbierke „Strašiak“ vykazuje vzájomné odlišnosti. Vtedy som to tak nevnímam. Stačilo, keď som mal určitú predstavu, o ktorej som sa domnieval, že posluži k napísaniu rozprávky a proste som ju napísal. Staral som sa len o to písať jednu za druhou, no niektorí priatelia ma upozornili, že som už napísal rad takých, ktoré sú o skutočnom živote spoločnosti a čoraz menej sa podobali na rozprávky. Boli smutné, príliš sa vzdŕaľovali od krásneho rozprávkového sveta. Takto mi to povedali priatelia, ale všimol som si to aj sám. Ale čo som s tým mal robiť? Žil som v tej dobe. To bolo to, čo som cítil.

《稻草人》这本集子中的二十三篇童话，前后不大一致，当时自己并不觉得，只在有点儿什么感触，认为可以写成童话的时候，就把它写了出来。我只管这样一篇接一篇地写，有的朋友却来提醒我了，说我一连有好些篇，写的都是实际的社会生活，越来越不像童话了。那么凄凄惨惨的，离开美丽的童话境界太远了。经朋友一说。我自己也觉察到了。但是有什么办法呢？生活在那个时代。我感受到的就是这些嘛。

(Ye 1997: Kapitola Ja a detská literatúra *Wo he ertong wenxue*;
nestránkované)

5.3 Ye Shengtaove „rozprávky“ a ich čitatelia

Vyššie naznačená tendencia v Ye Shengtaovej tvorbe bola literárnymi kritikmi oprávnené označená za vzdŕaľovanie sa od rozprávkového sveta. Aj keď nezobrazujú čarovný svet rozprávok, na aké je čitateľ zvyknutý, napriek tomu však boli (a aj v súčasnosti sú) jeho diela pre deti ďalej nazývané rozprávkami. Existuje však jedno krátke dielo, ktoré Ye Shengtao sám nazval rozprávkou *tonghua* 童话, ale nebolo zaradené do rozprávkových zbierok a v súčasnosti je zaradované medzi ostatné krátke prózy. Je ním „rozprávka“

„Rozlúčenie s oným svetom“ (*Ming shi bie* 冥世别)⁴⁶ inšpirovaná udalosťami z obdobia počas hnutia 30. 5. v roku 1925 a Ye Shengtao na ňu spomína takto:

V tom čase bolo zmasakrované nespočetné množstvo mladých revolucionárov, ale niektoré známe osobnosti zašli tak ďaleko, že sa zastávali tých, kto masaker spáchali, a tvrdili, že títo mladí boli zneužití inými, slúžili ako ich nástroje, takže si trest zaslúžili. Chcel by som, aby títo mladí ľudia, ktorým sa stalo bezprávie, mohli povedať pár slov na svoju obranu, ale čo môžem urobiť, keď už sú dávno mŕtvi? Tak ma napadlo použiť rozprávkovú formu, nechať ich vyznať sa kráľovi Yanovi na onom svete. Táto rozprávka nebola napísaná pre deti, preto nebola zaradená do zbierky rozprávok. Spomínam to tu, aby som vysvetlil, že niektoré rozprávky nemusia patriť do detskej literatúry. Klasifikácia literárnych foriem je úlohou výskumníkov. Ten, kto to [rozprávku] napísal, na to [žánrovú klasifikáciu] nemusí brať ohľad.

当时，无数革命青年被屠杀了，有些名流竟然为屠夫辩护，说这些青年是受人利用，做了别人的工具，因而罪有应得。我想让这些受屈的青年出来申辩几句。可是他们已经死了，怎么办呢？于是想到用童话的形式，让他们在阴间向阎王表白。这篇童话不是写给孩子们看的，所以后来没有编进童话集。我在这里提一下，是想说明有些童话可能不属于儿童文学。给文学形式分类下定义本来是研究者的事。写的人可以不必管它。

(Ye 1997: Kapitola Ja a detská literatúra *Wo he ertong wenxue*; nestránkované)

„Rozlúčenie s oným svetom“ svojou výstavbou a motívmi pripomína rozprávku ako žáner, vystupujú v nej nadprirodzené bytosti, nachádza sa v nej poučenie (alebo skôr príklad „správneho“ konania), ale Ye Shengtao aj tak dodáva, že toto rozprávanie nebolo určené pre deti.

---

⁴⁶ Päť mladíkov sa po smrti postaví pred kráľa podsvetia a vysvetľujú mu, že boli využití v mocenských bojoch, ale chcú sa vrátiť naspäť na Zem a bojovať v ďalšom živote. Kráľ, pohnutý ich húževnatosťou, ich nechá ísť.

Aj rozprávky v Ye Shengtaovej druhej zbierke *Socha dávneho hrdinu* boli určené skôr mládeži než malým deťom, pretože Ye Shengtao písal rozprávky neskôr zaradené do druhej zbierky do časopisu *Stredoškólák* (*Zhongxuesheng* 中学生), cielenému, ako napovedá samotný názov, na stredoškolskú mládež, ktorá bola schopnejšia z príbehov vyčítať hlavnú myšlienku a pravdepodobne jej neprekážalo, že v rozprávkach nie je zobrazený nevinný, bezstarostný detský svet. Je zrejme, že Ye Shengtao však neustále kládol veľký dôraz na pochopenie detí a priblíženie sa detskému svetu v komunikácii s nimi. Pri písaní rozprávok tomu nebolo inak. V roku 1956 ho požiadalo Čínske nakladateľstvo pre mládež *Zhongguo shaonian ertong chubanshe* 中国少年儿童出版社, aby vybral niekoľko svojich rozprávok do novej zbierky. Ye Shengtao sa o vybraných rozprávaniach vyjadruje takto:

Jazyk a štýl týchto desiatich rozprávok som opravil, pretože sú na čítanie pre deti a ja si ich netrúfam zanedbávať, vždy chcem, aby boli zrozumiteľné, čítali sa plynule a lahodili uchu.

我把这十篇童话的文字重新整理了一遍，因为这是给孩子们阅读的，不敢怠慢，总想做到通畅明白，念起来顺口，听起来顺耳。

(Ye 1997: Kapitola Ja a detská literatúra *Wo he ertong wenxue*; nestránkované)

Ye Shengtaove rozprávky sú skutočne rozprávané zrozumiteľne a plynule, slová a vety sú jednoduché, pripomínajú rozprávanie detí. Je očividné, že Ye Shengtao sa príhodne snaží svojim čitateľom pomocou takéhoto jazyka priblížiť a z pozície pedagóga im predať čo najviac informácií o svete.

6 Idylický svet detí v raných Ye Shengtaových rozprávkach

Ako už bolo načrtnuté v úvodnej kapitole, doba a prostredie, v ktorých Ye Shengtao žil a tvoril, bola plná starostí a krutosti. V analytickej časti ukážeme, ako rozprávky postupne prechádzajú spomenutou progresiou k realistickému zobrazeniu sveta. Rané Ye Shengtaove

rozprávky líčia celkom idylický, bezstarostný svet nevinných a hravých detí, autor však neskôr vo svojich príbehoch predkladá deťom obraz skutočného sveta plného problémov.

Farquhar si všíma, že sa veľa čínskych autorov v tejto dobe prikláňalo k marxistickým myšlienkam pri riešení problémov Číny. Revolucionári si adaptovali rozprávku za účelom vzdelania o realite čínskej spoločnosti – namiesto „pastorálneho sveta“ písali o skutočnom svete, ako ho videli, odmietli Andersenove rozprávky, prijali rozprávky Hermynie Zur Mühlen.⁵⁹ Naopak spisovatelia, ktorí nemali blízko k ľavicovej ideológii, považovali rozprávky (moderné aj staré) za súčasť „pastorálneho“ sveta detstva. Diela, s ktorými rezonovali, boli úplne odlišné – prijali rozprávky H. Ch. Andersena, odmietali však realistické príbehy pre deti z pera Hermynie Zur Mühlen. (Farquhar 1999: 91 – 92). Je zaujímavé sledovať, ako Ye Shengtaove rozprávky spájajú prístupy oboch táborov – líčia detský svet, ktorý by sme v určitých prípadoch mohli označiť ako „pastorálny“ alebo idylický, ale súčasne ho veľmi zdarilo prepájajú s realitou. To, ako sa mu to darí, je vidieť práve na postupnom prechode od stvárnenia detského nevinného sveta k obrazu nedokonalého, krutého sveta.

Prvá skupina motívov, s ktorými sa v Ye Shengtaovej tvorbe určenej deťom opakovane stretávame, slúži vytváraniu obrazu harmonického, dokonalého, bezstarostného a nevinného sveta, ktorý môže byť svetom detí, ale aj svetom čistých, prírodných tvorov. Dominancia takých motívov vypovedá o autorovej túžbe po idylickom svete, ale zároveň je to aj typický ukazovateľ rozprávky, ako ju poznáme. Ye Shengtao s motívom idylického sveta pracuje trochu inak, než je tomu u západných rozprávok, kde vo väčšine prípadoch dobro musí nad zlom najprv zvíťaziť, bezpečný a bezstarostný svet je niečo, k čomu ľudia dospeli vlastnou usilovnosťou či dobrotou.

Ye Shengtao tento idylický svet čitateľovi predostiera na začiatku a neskôr doňho prostredníctvom príbehu privádza zlé sily, nepravosť, precitnutie do reality alebo jej narušenie. V mnohých prípadoch dochádza k úplnému zničeniu harmónie či predstáv o bezstarostnom svete. Niekoľko z Ye Shengtaových raných rozprávok, kde je takýto idylický a hravý svet prítomný, sa po jeho narušení či ohrození opäť k idyle navracia. K takým príbehom patrí jedna z Ye Shengtaových najznámejších a súčasne aj prvá publikovaná rozprávka.

---

⁵⁹ Hermynia Zur Mühlen (1883 – 1951) – angažovaná socialistka z viedenskej šľachtickej katolíckej rodiny. Písala rozprávky pre deti robotníkov, jednalo sa o klasické rozprávky prerozprávane tak, aby zobrazovali svet očami robotníckej triedy.

„Malý biely člnok“ (*Xiao bai chuan* 小白船) je rozprávanie o chlapcovi a dievčatku, ktorí zažijú dobrodružstvo pri plavbe na bielom člne. Ye Shengtao používa symboliku bieleho člnu na vyjadrenie čistoty a nevinnosti detí. V takomto svete sa deťom nemôže nič stať, aj keď ich na rieke stretne búrka a vietor a voda nesie člnok nevedno kam, ich nevinnosť im pomôže bezpečne sa vrátiť domov. Úvod rozprávky vykresľuje scenériu plnú mieru a krásy, nevinnosti a čistoty symbolizované popisom prostredia a bieleho člnu:

Potôčik bol domovom všemožných krásnych vecí. Rástli tam malé červenkasté kvietky, ktoré hľadeli len na to, aby sa stále nežne usmievali a občas si pekne zatancovali. Zelenú trávu prikryla rosa. Oslnivo sa ligotala, akoby to boli šaty nejakej rozprávkovej víly. Hladina potôčika bola pokrytá žaburinkou, ako lekná z tropických krajín – akoby to boli lekná z krajiny liliputánov. Malé rybky v krdli, tenké ako ihličky s dvoma veľkými lesklými očami si plávali sem a tam. Žaba s vytreštenými očami, akoby bola na stráž, pravdepodobne čakala na svojho spoločníka.

Nad hladinou potoka sa niesol veľmi jemný zvuk – zvuk pukania vodných bublín, ktoré vytvárali ryby. Dokázali zahrať túto zvláštnu melódiu svojim osobitým spôsobom. Puk...puk. Páčilo sa im, ako dobre taká hudba znela.

K spoločnému tancu vyzvali malé červenkasté kvietky a pridala sa aj zelená tráva ktorá sa chcela popýšiť svojimi rozprávkovými šatami, lekná krajiny liliputánov sa radostne hojdali a aj žaba civejúca do diaľky sa dala odrazu do spevu.

Všetko v potôčiku bolo odrazu oveľa zaujímavejšie a roztomilejšie.

Na pravom brehu potôčika kotvil malý biely čln. Bol to veľmi krásny biely čln. Trup bol celý biely, dokonca aj kormidlo, veslá, sťažne a plachty boli všetky biele; tvarom pripomínal člnok, aký používajú tkáči pri tkaní, úzky a dlhý. Tento biely čln nebol vyrobený pre nikoho tučného. Ak by doňho niekto tlstý nastúpil – člup! Čln by ho prevrhol do vody na jednej strane trupu. Biely čln nebol určený ani pre starších ľudí. Ak by si niekto starší doňho sadol, jeho zvráskavená, sivá pokožka na čele by neladila s krásnou, úhladnou bielou farbou a starček by sa určite na smrť hanbil. Tento malý čln bol určený len pre drobné, utešené detičky.

一条小溪是各种可爱的东西的家。小红花站在那儿，只顾微笑，有时还跳起好看的舞来。绿色的草上缀着露珠，好像仙人的衣服，耀得人眼花。水面上铺着青色的萍叶，矗起一朵朵黄色的萍花，好像热带地方的睡莲——可以说是在小人国里的睡莲。小鱼儿成群地来来往往，细得像绣花针，只有两颗大眼珠闪闪发光。青蛙老瞪着眼睛，不知守在那儿干什么，也许在等待他的好朋友。

水面上有极轻微的声音，是鱼儿在奏乐，他们会用他们的特别的方法，奏出奇妙的音乐来：“泼刺……泼刺……”好听极了。他们邀小红花跟他们一起

跳舞，绿萍要炫耀自己的美丽的衣服，也跟了上来。小人国里的睡莲高兴得轻轻地抖动，青蛙看呆了，不知不觉随口唱起歌儿来。

小溪上的一切东西更加有趣更加可爱了。

小溪的右岸停着一条小小的船。这是一条很可爱的小船，船身是白的，它的舵和桨，它的帆，也都是白的；形状像一支梭子，又狭又长。胖子是不配乘这条船的。胖子一跨上船，船身一侧，就掉进水里去了。老人也不配乘这条船。老人脸色黝黑，额角上布满了皱纹，坐在小船上，被美丽的白色一衬托，老人会羞得没处躲藏了。这条小船只配给活泼美丽的小孩儿乘。

Deti plávajú na lodičke nevedno kam, ich plavba do neznáma pripomína prechod medzi svetmi z Tao Yuanmingovej (陶渊明 365 – 427) prózy „Zápisky od prameňa broskyňových kvetov“ (*Taohuayuan ji* 桃花源记).⁶⁰ Deti Ye Shengtaovho príbehu, na rozdiel od Tao Yuanmingovho rybára, po napätej plavbe prechádzajú z čistého, detského, sveta do neznámeho, potencionálne nebezpečného sveta. Nový svet je pre nich nepoznaný, no stále sú v ňom vďaka svojej detskej nevinnosti schopné vidieť len to dobré, aj keď sa kvôli búrke a rozbúrenej vode ocitnú ďaleko od domova a nevedia, ako sa dostať späť. Stretnú však muža, ktorý im ponúkne pomoc, ak správne odpovedia na jeho tri otázky. Konkrétne odpovede detí v skratke vlastne ešte podčiarkujú ich nevinnosť a čistotu, zvyrazňujú ich čisté srdcia a lásku k prírode. Idylický, bezstarostný svet, v ktorom žijú, je odzrkadlený v ďalšom rozhovore, ktorý prebehne medzi chlapcom a dievčatkom potom, ako na mužove otázky odpovedia a už sedia v člne na ceste domov:

Chlapec povedal: „Keby sa neobjavil ten silný vietor, neboli by sme teraz tak šťastní.“

Dievčatko povedalo: „Keby sme nedokázali odpovedať na jeho otázky, boli by sme teraz šťastní?“

男孩子说：“没有大风，就没有此刻的快乐。”

---

⁶⁰ Tao Yuanming rozpráva príbeh rybára počas dynastie Jin 晋 (266–420), ktorý sa plaví po rieke pretekajúcej broskyňovým sedom, stratí sa a náhodou pri prameni objaví jaskyňu. Keď prejde skalou, nájde za ňou šťastnú a sebestačnú komunitu ľudí, ktorých predkovia sa sem ukryli pred vojnovou vravou už v dobe dynastie Qin 秦 (221–206 p. n. l.). Keď rybár po niekoľkých dňoch zo „sveta za svetom“ odchádza, je varovaný, že nemá nič prezradiť o svojom zážitku nikomu z vonkajšieho sveta. Označuje si cestu a rozpovie o existencii tohto miesta ostatným, tým sa ale nikdy nepodarí „šťastné“ miesto znovu nájsť. Česko-jazyčné vydanie: Tao Yuanming (1966). *Návraty*. Preklad: Marta Ryšavá a Josef Hiršal. Praha: Odeon.

女孩子说：“假若我们不能答他的问题，此刻还有快乐吗？”

(Ye 2005: 10)

Z týchto krátkych prehovorov postáv môžeme vidieť, že deti k predchádzajúcemu napätiu v deji pristupujú realisticky, spätne sa zamýšľajú nad ich dobrodružstvom a uvedomujú si nebezpečenstvo, do ktorého sa dostali, ale keď sa večer na svojom bielom člnu vracajú naspäť, sú šťastné, že biely zajac,⁶¹ ktorého stretli na neznámom mieste, počas plavby zostal s nimi a radostne sa hral. Dievčatku dokonca pripadá, akoby bola v ríši víl. Preto by sa dalo povedať, že sa deti navracajú do sveta idyly vylíčenej v úvode. Jazierko sa síce utíšilo, kvety a rybičky išli spať, ale žaby neprestali spievať.

Narušenie harmónie v „Malom bielom člnu“ je len neúplné a prechodné, deti sa nakoniec vracajú domov, naspäť do svojho idylického sveta. Z ohrozenia, ktoré prežili, sú schopní sa spamätať a tešiť sa zo šťastia, ktoré po zážitku pociťujú.

Detskí hrdinovia sa neupínajú na traumatický zážitok, na rozdiel protagonistov rozprávky „Kapry v nebezpečenstve“ (*Liyu de yuxian* 鲤鱼的遇险).⁶² V „Malom bielom člnu“ chýbajú akékoľvek prvky, ktoré by narúšali nevinný, čistý a dokonalý svet detí. Ye Shengtao sa snaží jeho prvou rozprávkou vykresliť ideu, ako by svet detí mal vyzeráť a deti predstaviť ako bytosti, ktoré žijú v harmónii s prírodou, so všetkým živým a krásnym. Zároveň treba v tomto kontexte pripomenúť pojmá dieťaťa ako objekt poznania, či predstavivosti spomínaný v súvislosti s Rousseauovými názormi (uvedené v tejto práci na strane 16). Celá rozprávka odkazuje k procesu bádania a zvedavosti, ktorá je deťom vlastná, súčasne stimuluje detskú predstavivosť zaujímavými prírodnými obrazmi a líčením napínavého dobrodružstva.

V súvislosti s diskutovanou rozprávkou je možné uvažovať o tom, že sa Ye Shengtao nechal inšpirovať tvorbou básnika Vasilija Erošenka. Farquhar poukazuje na podobnosť Ye Shengtaovho príbehu a Erošenkovej rozprávky „Sen jarnej noci“,⁶³ ktorú do čínštiny v

---

⁶¹ Konotácie tohto zvieratá v tradičnej čínskej kultúre ako aj ostatných postáv z čínskeho folklóru zhŕňame v kapitole 12 na strane 70 – 71.

⁶² Analyzované na stranách 44 – 46.

⁶³ *Sen jarnej noci (A Spring Night's Dream)* In: Eroshenko, V. (2023). *The Narrow Cage and Other Modern Fairy Tales*, prel. Adam Kuplowsky. Columbia University Press.

Sen jarnej noci je príbeh vážky a zlatej rybky, ktoré si spokojne žijú a majú sa rady, kým ich jedného dňa chytia a ulovia dievčatko z bohatej rodiny a chlapec farmára, pričom je medzi nimi ostrá rivalita. Elf vážke a rybke sľúbi, že im pomôže vrátiť sa k sebe do jazierka, ale na oplátku chce zlaté šupiny a krídla vážky, aby

októbri 1921 preložil Lu Xun. Podľa Farquhar sú si oba príbehy podobné motívom rieky, líčením prostredia, lyrizmom či idealizmom (Farquhar 1999: 97), čím môže narážať na podobnú náladu rozprávok, prejavy rôznych emócií postáv a idealizovanú predstavu sveta, ktorú postavy zdieľajú. Rozdiel je však v charaktere detí. Zatiaľ čo Erošenko deti učí, aby vedeli užívať si krásu nesebecky a citlivo, Ye Shengtaove deti sú citlivé a starostlivé už od začiatku. V oboch rozprávkach sa život detí dostane do ohrozenia a vyslobodzuje ich postava, ktorá je múdrejšia než ony. Deti v „Malom bielom člne“ poučenie nedostanú, snád' preto, že sú prirodzené a nevinné, a že žiadne „vedenie“ či „návod“ vlastne ani nepotrebujú.

Marie Laureillard poukazuje na Lu Xunove preklady západných rozprávok v období medzi rokmi 1919 – 1927. Prostredníctvom prekladov sa podľa nej snažil o emancipáciu detí (pravdepodobne odkazuje na jeho snahu o zmenu tradičného vnímania dieťaťa ako dospelého), pričom „...ústrednou témou [rozprávok] bolo podľa európskych romantických predstáv nevinné dieťa v jednote s prírodou“ (Laureillard 2014: 50). Vzhľadom k tomu, že Ye Shengtao Lu Xunovo dielo silne ovplyvnilo, predpokladáme, že Ye Shengtao vo svojej prvej rozprávke takýmto harmonickým zobrazením detí jednoducho reaguje na prevládajúcu predstavu o dieťati v období Májového hnutia, a tou bol ideál dieťaťa ako stelesnenia čistoty, nevinnosti a zjednotenosti s prírodou. Korene tejto predstavy však mohli siahať aj hlbšie, konkrétne ku kultu „detského srdca“ (*tongxin* 童心). Neokonfuciánsky literát Li Zhi 李贽 (1527 – 1602) vo svojej eseji „O srdci dieťaťa“ (*Tongxin shuo* 童心说) z roku 1590 tvrdí, že jedine detské srdce je čisté a pravdivé, a ak dospelý človek stratí svoje detské srdce, stratí svoje pravé srdce (Laureillard 2014: 53):

Dieťa je počiatkom (dospelého) človeka; detské srdce je počiatkom srdca (dospelého).

童子者，人之初也；童心者，心之初也。⁶⁴

---

ich mohol darovať vodnej víle. Zlatá ryбка a vážka bez šupín a krídel umierajú a vyvrcholenie nastáva, keď deti pri jazierku uvidia elfa s vílou, tiež si ich chcú vziať domov, ale všetci skončia topiaci sa vo vode. Kráľ jazera im pomôže a vysvetlí, že im ublížila ich túžba po kráse, ktorá by mala prameniť z nesebeckého srdca. Deti sa potom prebúdzajú pri jazierku, kde pláva ryбка a lieta vážka. Už netúžia po ulovení krásnych vecí, spokojne ich spolu radšej pozorujú, rivalita medzi nimi sa stráca a deti sa spolu hrajú.

⁶⁴ Li Zhi 李贽. Zhang Jianye 张建业 (ed.) (2018). *Fen shu (shang)* 焚书 (上) [Kniha na spálenie].

Zhonghua shuju 中华书局 Dostupné z:

<https://zh.wikisource.org/wiki/%E7%84%9A%E6%9B%B8/%E5%8D%B73#%E7%AB%A5%E5%BF%83%E8%AA%AA>

Ye Shengtao svojou rozprávkovou prvotinou upútal pozornosť mladých čitateľov zobrazením detského, bezstarostného a nevinného sveta a v neskorších rozprávkach im postupne začal predkladať obraz skutočného sveta a problémov, s ktorými sa človek v živote stretáva.

Rozprávka „Fang'erov sen“ (*Fang'er de meng* 芳儿的梦) ešte podobne ako vyššie predstavená prvotina predkladá obraz idylického a harmonického sveta dieťaťa. Ye Shengtao v nej vykresľuje dobrotu chlapca, jeho čisté srdce a zároveň láskavé srdce jeho matky, ktorá si zaslúži len to najlepšie. Mamičkine narodeniny sa blížia a Fang'er pre ňu musí vymyslieť lepší darček, než jeho sestrička.

Matka vyšla von a vzala ho do náručia. Fang'er zodvihol ruky a náhrdelník z hviezd jej uviazal okolo krku. Mamička sa zrazu rozžiarila, akoby sa z nej stala víla. Aj Fang'er sa stal nadpozemskou bytosťou. Od šťastia sa roztancoval a mamičke sa na tvári objavil láskyplný úsmev.

Len čo sa Fang'erove ruky a nohy roztancovali, prebudil sa zo sna. Jeho matka sa opierala o vankúš a pozerala sa na neho. Na tvári mala milý úsmev, taký láskyplný, ako Fang'er videl vo svojom sne.

母亲走了出来，就抱他在怀里。他挽转小臂，将手里的星环套到母亲的颈间。形容不出的光亮从母亲身上射出来，母亲就是一位仙人了。他自己不是个小仙人吗？因此快活得手和脚都舞动起来；母亲脸上现着慈爱的笑。

芳儿手足一舞动，他的梦醒了。母亲正伏在枕旁看他；她的脸上，正就现着梦里所见那样慈爱的笑。

(Ye 2005: 47)

Zápletká, ktorú predstavuje otázka, čo chlapec daruje na narodeniny mamičke, je vyriešená v snovom svete. Fang'erovi prichádza na pomoc nadpozemská bytosť, Mesačná sestrička (*Yueliang jie* 月亮姐) spolu s nočnou oblohou, a on môže pre mamičku uviazať náhrdelník z hviezd. Rozprávka akcentuje lásku a nevinnosť, zobrazuje čistý detský svet, ktorého jediným problémom je problém nájdania toho najlepšieho darčeka k narodeninám. Ye Shengtao zároveň vyzdvihuje detskú fantáziu ktorá nepozná hraníc. Fang'er sa na konci príbehu prebúda z jedného harmonického sveta do druhého. V skutočnom svete ho budí mama s rovnakým úsmevom, aký mala vo sne, ktorý bol svetom detskej predstavivosti.

7 Vidiek a mesto

Dve rozprávky, na ktoré sa zameriame v tejto časti práce, sú si navzájom podobné nielen svojím príbehom ale tiež svojou štruktúrou. V oboch sa stretávame s motívom sveta, v ktorom deti vyrastajú, neskôr však objavujú iný svet, cudzí, horší. Hlavné postavy v oboch rozprávkach sú chlapci z dediny, ktorí robia, čo majú radi. Potom sú však poslaní do mesta, kde sa im vôbec nepáči. Ľudia v meste sa k nim chovajú povýšene a tak sa vracajú naspäť domov k rodine, prírode a idyle podobnej tej, ktorú sme identifikovali v rozprávkach diskutovaných v predchádzajúcej kapitole. Reč je o rozprávkach „Huqin bračeka Xiang“ (*Xiang ge de huqin* 祥哥的胡琴) a „Keyiho skúsenosť“ (*Keyi de jingli* 克宜的经历). Ako napovedá názov prvej uvedenej rozprávky, Xiang⁷¹ je hudobník, ktorý zdedil po zosnulom otcovi huqin.⁷² Na nástroj ho naučí hrať príroda.

Xiang'er odišiel na ľudoprázdne miesto obklopené vysokými horami a lesmi na úpäti hôr. Zatiahol slákom a potešil sa, keď počul zvuk huqinu. Zrazu naňho odniekiaľ zavolal akýsi hlas: „Braček, chceš vedieť zahrať peknú melódiu? Môžem ťa to naučiť.“ Xiang'er sa poobzeral na všetky strany, no nikoho nevidel. Kto to k nemu prehovoril? Prenáramne sa čudoval, keď tu zrazu hlas zase riekol: „Bratku, som tu. Uvidíš ma, keď skloníš hlavu.“ Xiang'er sklonil hlavu a ukázalo sa, že to bol priezračný, zurčiaci potôčik. Ako si tak tiekol, vyhrával tichú melódiu. Na dne vody bolo veľa pestrofarebných kameňov, okrúhlych a hladkých. Aký ľúbezný výjav!

Xiang'er šťastne odpovedal: „Braček Potôčik, veľmi si vážim tvoju ochotu učiť ma.“ Potôčik povedal: „Počúvaj moju melódiu a skús ju podľa mňa zahrať na svoj huqin.“ Xiang'er sa naklonil bližšie a započúval do melódie. Porozumel, čo sa snažila vyjadriť voda svojou melódiou a tak zatiahol slákom a hral. Huqin už nevydával zvuk, ako keď drevo píli. Jeho tóny kopírovali melódiu vody a potom sa vzájomne zladili, až nebolo možné rozoznať, ktorý zvuk vychádza z potôčka a ktorý z hudobného nástroja.

Chlapec a potôčik boli veľmi šťastní, vyhrávali si a zabudli na celý svet.

祥儿走到没有人的地方，周围都是高山，山下都是树林，他拉动弓，自己听着胡琴发出来的声音，觉得很快活。忽然听到有个声音在唤他：“小弟弟，想拉好听的调子吗？我可以教你。”祥儿四面找，一个人也没有。是谁在说话呢？正在疑惑，那个声音又说：“小弟弟，我在这里。你低下头来就看见

---

⁷¹ Hovoriace meno: znak *xiang* 祥 (šťastný, priaznivý...) sa tu vyskytuje vo význame „šťastlivec“.

⁷² Rodina sláčikových hudobných nástrojov. Nástroje sa skladajú z okrúhleho ozvučnice a krku, typicky s dvoma strunami. Pochádzajú z oblastí na severe Číny, ktoré obývali kočovné kmene, preto sa názov niekedy prekladá aj ako „Mongolské husličky“.

我了。”祥儿低下头看，原来是一道清澈的泉水，活泼泼地流着，奏着幽静的曲调。水底有许多五色的石子，又圆又光滑，可爱极了。

祥儿高兴地回答说：“泉水哥哥，你肯教我，我非常感激。”泉水说：“你听着我的曲调，把胡琴和着我的调子拉吧。”祥儿侧着耳朵听，很能懂得泉水用它的曲子讲的什么话，就拉动弓和着，胡琴不再发出锯木头的声音了。胡琴的声音紧跟着泉水的曲调，后来竟合成一体，分不出哪是泉水的，哪是胡琴的了。祥哥和泉水都高兴极了，只顾演奏，忘记了一切。

(Ye 2005: 134 – 135)

Ako chlapec počúva zurčanie vody, naučí sa od nej hrať melódiu. To sa potom ešte dva krát zopakuje – druhým učiteľom sa chlapcovi stáva vietor a tretím vtáčik. Keď sa naučí hrať, jeho matka sa tomu veľmi teší – chlapec jej hrá len tak, pre radosť, ako jej hrával jeho otec. Potom ho matka posielala do mesta, kde sa konajú koncerty, na ktorých vystupujú rôzni hudobníci. Xiangovi sa tam podarí jeden večer vystúpiť, no poslucháči jeho melódiami opovrhujú – oni počúvajú len vznešené melódie. Preto sa Xiang vracia domov a ďalej hrá melódie, ktoré ho naučila príroda, svojej mamičke aj všetkým ostatným susedom – smútiacim či unaveným z tvrdej práce.

Znovu je tu viditeľný vplyv Zhou Zuorena a jeho dôraz na kritériá, ktorými sa Ye Shengtao snaží riadiť aj v tejto rozprávke. Rozprávka spĺňa Zhou Zuorenove kritériá vzdelávania detí (vedie deti ku kultivácii ich záujmov a záľub, alebo aj povzbudzuje k novým záľubám), súčasne spĺňa štyri kritériá dobrých rozprávok (krása, novosť, jednoduchosť, vyváženosť). Predovšetkým výrazné je tu kritérium krásy, ktorá má podľa Zhou Zuorena byť v „prirodzenosti“, nie v umelosti. Xiangovo štúdium hry na husle od prírodných prvkov sa nedá označiť inak než ako „prirodzené“. V tejto rozprávke navyše chlapec Xiang dostáva aj morálne poučenie. Chlapec si uvedomí, že ľudia v meste si nezaslúžia počúvať jeho hru a preto sa vracia domov. Tak vlastne nemusí strácať čas a plytvať energiu (a krásne melódie) pre ľudí, ktorí jeho hru nedokážu oceniť, a ľudí, ktorí nedokážu v jeho hudbe nájsť nič pozitívne, čo by im pomohlo uľaviť od problémov. Hrať pre nich by nemalo žiadny význam, Xiang by nikomu svojou hrou nepomohol a je dobré, že sa vracia naspäť domov, kde dokáže zužitkovať svoje schopnosti na to, aby priniesol miestnym ľuďom radosť.

Názov druhej rozprávky „Keyiho skúsenosť“, už nie je tak veľavravný, stvárnené udalosti a vyobrazené postavy sú však veľmi podobné tým z predchádzajúcej rozprávky.

Dieťa z rodiny roľníkov Keyi pilne pracuje na poli a navyše sa teší z každej maličkosti, ktorú mu príroda prednesie. Jedného dňa sa z mesta vracajú roľníci. Mesto ich fascinovalo a keď zistili, že je tam pre mladých veľa príležitostí, poslali svoje deti do mesta a prehovárajú Keyiho rodičov, aby tam poslali aj svojho syna. Rodičia teda súhlasia a aj keď Keyi odchádza s ťažkým srdcom, nemôže neposlúchnuť želanie rodičov. Keyi pri odchode zachraňuje vážku, ktorá mu daruje čarovné zrkadielko, v ktorom môže vidieť budúci stav vecí. Tak prichádza do mesta, stáva sa tam učňom, avšak keď sa pozerá na ľudí z mesta cez čarovné zrkadielko, vidí len pochudnutých ľudí bez farby, zdá sa akoby boli všetci mŕtvi. Preto sa rozhodne vrátiť sa domov, pozrie sa do zrkadla a k svojmu radostnému prekvapeniu vidí, že jeho pole je farebné a plné úrody.

Obe diskutované rozprávky pracujú s motívom odchodu dieťaťa z domova. Hrdinovia oboch rozprávok sa na koniec vracajú do svojho domova, do známeho, idylického sveta vidieku. Vidiecky svet je v porovnaní s mestom idylický. Ľudia v meste sú skazení, namyslení, zvyknutí len na pohodlie. Mladý Xiang, ktorý hrá iné melódie, než na aké sú zvyknutí z mesta, je ako dieťa aj ako hudobník symbolom nevinnosti, súznenia s prírodou, prepojenia s celým svetom, ktorý je vnímaný ako živá bytosť. Keď Xiangovu hru mešťania vysmejú, vôbec mu to nevaďí, pretože jeho melódie si viac cenia doma. Svojou hrou teší samotnú prírodu, matku, ale aj pracovitých roľníkov, pre ktorých je síce manuálna práca vyčerpávajúca, ale Xiangova veselá melódia ich povzbudzuje do práce.

Aj v druhej rozprávke je prítomný motív dieťaťa, ktoré žije v súznení s prírodou. V meste ho nečaká nič dobré, zatiaľ čo doma ho pri troche usilovnosti čaká hojná úroda na jeho políčku. V oboch príbehoch autor pracuje s motívom, ktorý sa aktívne venuje vyzdvihovaniu vidieka na úkor mesta, pričom v dobe pokroku na začiatku 20. storočia počas modernizácie spoločnosti by tomu malo byť skôr naopak. Vidiek, ktorý čitateľovi Ye Shengtao necháva nahliadnuť očami neskazeného dieťaťa, sa javí byť hodnotnejší a lepší než mesto. Prečo tu vzniká takýto paradox?

Na začiatku 20. storočia si intelektuáli začali pod vplyvom západu a Japonska⁷³ uvedomovať zaostalosť vidieka a potrebu jeho kultivácie. „Odchod na vidiek“ sa stal

---

⁷³ Utopické „Hnutie za novú dedinu“ (Atarashiiki mura) založil japonský filozof Mušanokódži Saneatsu (1885–1976) v roku 1918. V dedine mali žiť ľudia z rozličných vrstiev v rovnoprávnej spoločnosti, pričom základom bola vzájomná pomoc pri práci. Ďalším hnutím, ktoré čínskych intelektuálov inšpirovalo, bolo hnutie „narodník“ v Rusku, kde bola snaha pochopiť spoločnosť na dedine v záujme rozvoja národnej identity (Yu 2020: 6).

globálnym trendom a v Číne bol tiež zdôrazňovaný (Yu 2020: 5). V Li Dazhaovej (李大釗 1889-1927)⁷⁴ eseji z roku 1919 „Mladí a dedina“ (*Qingnian yu nongcun* 青年与农村) sa zamýšľa nad dôležitosťou vyspelej a pokrokovej civilizácie v Číne. Riešením, ako takú civilizáciu dosiahnuť, by mohol byť práve „odchod na vidiek“, povzbudenie mladých ľudí, aby si na vidiek išli splniť sny (Yu 2020: 6). Li vo svojej eseji píše, že vzdelat' roľnícku vrstvu a oprostíť ju od utrpenia a neuhov znamenalo oprostíť celý národ od utrpenia a neuhov, pretože Čína bola považovaná za roľnícky národ (Li 2006: 304 – 308).

Ďalšie dôvody tematizácie rozdielu medzi vidiekom a mestom sú rôzne – mladá generácia na začiatku 20. storočia odišla z ich vidieckych domovov do veľkých miest, tým pádom sa pre nich vidiek stal nostalgickou spomienkou. Okrem toho sa podľa Yu Zhanga objavuje generácia mladých ľudí, ktorí vyjadrujú záujem o život na vidieku (Yu 2020: 10). Súčasne sa domnieva, že ďalšími dôvodmi, prečo bol vidiek na začiatku 20. storočia spisovateľmi preferovaný pred mestom, boli prehlbujúca sa kultúrna priepasť medzi vidiekom a mestom, morálny zmätok, neporiadok a neistota z budúcnosti po „rozpade konfuciánskeho esencializmu“ (alebo zániku myšlienkového a politického systému, ktorý v Číne dovtedy fungoval stáročia) v mestách alebo frustráciou zo zvyšujúcej sa nezamestnanosti a chudoby v meste (Yu 2020: 11 – 29).

Ye Shengtao tiež pravdepodobne reaguje na Li Dazhaove myšlienky, preto sa vo svojich rozprávkach aktívne venuje vyzdvihovaniu predností vidieku na úkor mesta. Nie je preňho dôležitý pokrok v meste, ale snaha o predstavenie vysnívaného harmonického sveta, ktorým by sa mohlo stať vidiecke prostredie, kde má človek príležitosť súznenia s prírodou a sebarealizácie. Je zároveň príhodné, že svoj harmonický a „dokonalý“ vidiecky svet a prírodu prepája s nevinným, „dokonalým“ detským srdcom. Ye však predstavuje deťom aj mestský svet, kde také súznenie neexistuje, naopak – panuje tam (v mnohých rozprávkach) korupcia a nepravosť.

8 Pohľad na krutý svet súcitnými očami

Pri posudzovaní didaktického vyznenia Ye Shengtaových rozprávok si čitateľ môže všimnúť zvýraznenie súcitu ako veľmi dôležitej emócie. Súcit je vlastnosť detí, ako je to zrejme z rozprávky „Keyiho skúsenosť“. Súčasne túto emóciu prežívajú aj prírodné prvky (zvieratá). Rovnako ako deti tak stelesňujú stvorenia žijúce v nevinnom, idylickom svete.

---

⁷⁴ Intelektuál a revolucionár podieľajúci sa na Hnutí za novú kultúru.

Ye Shengtao postupne idylický a nevinný detský svet narúša v rozprávke „Kapry v nebezpečnosti (鲤鱼的遇险)“. Kapry sú charakterizované ako deti, sú hravé a spolu sa zo života radujú. Rieka, v ktorej žijú, je idylickým a harmonickým miestom, pokiaľ neprídu rybári a ryby nezačnú loviť.

Krištáľovo čistá, priehľadná rieka je domovom kaprov. Cez deň sa slnečné svetlo na hladine rieky rozplýva ako zlatý prášok a nežné, jemné vlnky pripomínajú tenký závoj. Pod touto vrstvou závoja si bezstarostne žijú kapry. V noci modrá obloha prikrýva rieku a všetko v rieke spí. Kapry tiež spia a snívajú sladké sny ako vždy. Z oblohy ich stráži mesiac pripomínajúci striebornú táciu a hviezdčky žiarivé ako drahokamy.

[...]

Všetci hovorili: „Tak je to, naša riečka je naozaj taká. Svieta na ňu slnko, mesiac a hviezdy, takže veríme, že kdekoľvek, kde svieta slnko, mesiac a hviezdy, je tomu tak, ako v našej rieke. Ako je na svete veselo! Sme šťastní, že žijeme na takom radostnom svete.“ Tieto slová sa stali ódou kaprov na svet. Kedykoľvek, keď sa slnko blíži k západu, vánok jemne pofukuje a rieka pripomína raj, či keď vychádza mesiac, hviezdy svietia a hmlistá noc vyzerá ako rozprávková krajina, kapry si túto pieseň spievajú na oslavu ich šťastného života.

清澈见底的小河是鲤鱼们的家。白天，金粉似的太阳光洒在河面上，又细又软的波纹好像一层薄薄的轻纱。在这层轻纱下面，鲤鱼们过着十分安逸的日子。夜晚，湛蓝的天空笼罩着河面，小河里的一切都睡着了。鲤鱼们也睡着了，连梦儿也十分甜蜜，有银盘似的月亮和宝石似的星星在天空里守着它们。

[...]

大家都说：“这话不错，咱们这条河的确如此。咱们这条河有太阳月亮星星照着，因而可以相信，凡是太阳月亮星星照到的地方，都跟咱们这条河一样。世界多么快活呀！咱们真幸福，生活在这样快活世界上。”这几句话差不多成了鲤鱼赞美世界的歌儿了。每当太阳快落下去，微风轻轻吹过，河面上好像天国一般的时候；每当月亮才升起来，星星照耀，朦胧的夜色好像仙境一般的时候，鲤鱼们就唱起这首赞美的歌儿来，庆祝它们的幸福生活。

(Ye 2005: 88 – 90)

Takéto pokojné prostredie symbolizuje čistotu a naivitu kaprov, podobne ako tomu je so svetom detí v rozprávke „Malý biely člnok“. Kapry sú však vylovené kormoránmi, ktorých naivne privítali ako priateľov.

Na záver sa uloveným kaprom podarí uniknúť z dreveného vedra a plávajú domov.

Všetky kapry, ktoré čakali doma, prišli privítať svojich priateľov, ktorých stretlo nešťastie a od dojatia vyronili veľa slz. Labute a mandarínske kačičky práve prilietali zo severu a keď sa s nimi stretli ich dobrí priatelia, aj oni preliali veľa radostných slz. Odvtedy už v rieke nebol jediný deň suchý.

留在家里的鲤鱼们都来迎接受难的同伴，流下了许多激动的泪水。天鹅和鸳鸯恰好从北方飞来，好朋友相见，不免又流下了许多激动的泪水。所以小河永远没有干涸的日子。

(Ye 2005: 97)

Kapry sa dostávajú z nebezpečenstva a znovu sa stretávajú so svojimi starými priateľmi, ale nič už nie je také harmonické, ako bolo pred tým. Nepokoj rýb je vyjadrený aj v názve rozprávky – stretnutie s nebezpečím, spoznanie nebezpečenstva spôsobuje nepokoj, úzkosť a strach, ktoré už nikdy neodídu.

Do deja, ktorý sa odohráva v idylickom svete nevinných postáv, Ye Shengtao predstaví určitú zápletku. Riešením problému je často súciti postáv s ostatnými živými tvormi alebo svojimi blízkymi. Kapry sa z kade dostanú len tak, že zo súcitu jeden pre druhého plačú a vzájomne sa podporujú. Takáto schopnosť spolucítania je niečo, čo je vlastné deťom, ktoré Ye Shengtao vidí nielen ako hravé, ale predovšetkým ako vnímavé stvorenia, ktoré by neublížili druhému tvorovi. Na druhú stranu kormorány, ktoré lovia s vidinou koristi, odkazujú na svet dospelých.

Táto rozprávka má podobne ako niekoľko ďalších Ye Shengtaových rozprávok, zvláštny a celkom nečakaný koniec. Nebezpečenstvo pominulo len dočasne, zážitok sa vryl hlboko do mysli obyvateľov rieky. Na jednej strane je pozitívnou správou, že rieka síce nikdy nevyschla, ale na druhej strane to je spôsobené tým, že kamaráti neprestávajú plakať. Naivita rýb sa však rozplynula, čo môže symbolizovať dospievanie, či otváranie očí dospievajúcim, aby nahliadli pravdu o skutočnom svete dospelých.

Aj s pomocou nasledujúcich rozprávok Ye Shengtao svojim detským čitateľom necháva nahliadnuť skutočný svet. Svet, ktorý je krutý, svet, v ktorom sa deje veľa nepravostí. Tento svet sa zdá byť nenapraviteľne zlým, ale jeho obyvatelia sú schopní si pomôcť navzájom, ak im nechýba súciti.

Ľudskými emóciami v Ye Shengtaovom rozprávkovom svete nie sú obdarené len ryby, ale aj vtáci. Jedným z takých vtákov je sojkovec spevavý v rovnomennej rozprávke „Sojkovec spevavý“ (*Huamei niao* 画眉鸟), ktorý strávil celý svoj život v krásnej, luxusnej klietke. Tam oňho bolo dobre postarané, jeho majiteľ ho krmil a on mu na oplátku

spieval, aj keď vlastne nechápal, prečo sa majiteľovi jeho spev tak veľmi páči. Jedného dňa však z klietky uletel a využil príležitosť popozerať sa po okolitom svete. Priletel až k mestu, kde videl mnohých ľudí, ako sa zodierajú pre ostatných – nosičov nosidiel, kuchárov či mladú speváčku. Nemali z toho žiadne potešenie, práve naopak, vyzerali zúfalo, sojkovcovi mu ich prišlo ľúto a zo smútku sa rozospieval.

V diaľke sa mu naskytol zvláštny pohľad. Po ulici upaľoval jeden človek, čo ťahal druhého, napol ležiaceho v akomsi drevenom koryte s dvoma kolesami na ľavej aj pravej strane. Ale to nebolo všetko – keď tento prebehol okolo, za ním už v závese upaľoval druhý. Sojkovec si pomyslel: „Tí ľudia, čo ležia v tých korytách nemajú nohy? Ak majú, prečo sa nechávajú ťahať inými ľuďmi?“ Dôkladne si obzrel tých ležiacich ľudí. Spodnú časť tela mali zakrytú elegantnou kvetinovou dekou a hneď pod ňou boli odhalené tie najmodernejšie čierne kožené topánky, vyleštené až sa blyšťali. „Tak predsa majú nohy. Prečo sa teda nechávajú vozit’? Nie je takto vlastne polovica ľudí na svete mrzákmi?“ Čím viac nad tým premýšľal, tým menej tomu rozumel.

稀奇的景象由远处过来了。街道上，一个人半躺在一个左右有两个轮子的木槽子里，另一个人在前边拉着飞跑。还不止一个，这一个刚过去，后边又过来一长串。画眉想：“那些半躺在木槽子里的人大概没有腿吧？要不，为什么一定要旁人拉着才能走呢？”它就仔细看半躺在上边的人，原来下半身蒙着很精致的花毛毯，就在毛毯下边，露出擦得放光的最时兴的黑皮鞋。“那么，可见也是有腿了。为什么要别人拉着走呢？这样，一百个人里不就有五十个是废物了吗？”它越想越不明白。

(Ye 2005: 108 – 109)

Ye Shengtao používa motív rikše, , ktorý bol v prvej polovici 20. storočia často využívaný spisovateľmi ale aj v umení ako motív nespravodlivosti, spoločenskej nerovnosti a vykorisťovania človeka človekom.⁷⁵ Ye Shengtao tak veľmi príhodne vyjadruje spoločenskú kritiku. Sojkovec je citlivý voči nerovnosti medzi ľuďmi, nerozumie jej, pretože pochádza z naivného „chráneného“ sveta, sveta klietky. Keď sa mu podarí z klietky uletieť, vidí svet „nechápanými“ očami, očami ktoré by sa dali nazvať detskými, naivnými očami. Vtáčik rovnako ako dieťa nechápe fungovanie spoločnosti a nerovnosť v medziľudských vzťahoch. Sojkovec, ktorý prežil celý svoj dovtedajší život v svete oddelenom od

---

⁷⁵ Viac o motíve v: Dvořáková, Adriana. (2014). *Postava rikši ve vybraných dílech čínské literatury první poloviny 20. století*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta.

skutočného sveta, musí, podobne ako dieťa, skutočný svet najprv objaviť. Je však, podobne ako dieťa, predisponovaný k súcitu. Lutuje vykorisťovaných ľudí, ale zároveň sa snaží, na rozdiel od dieťaťa, ktoré toho nie je schopné, prispieť najlepšie, ako môže, aby nedokonalý svet zlepšil.

Didaktické posolstvo rozprávky je možné vidieť v tom, že sa Sojkovec nakoniec rozhodne, že sa nebude vracat' do luxusnej klietky. Pochopil totiž, že nemá zmysel spievať piesne, ktoré nemali skutočný význam, nikomu neprinášali úžitok, ani neprinášali radosť tým, ktorí by si to zaslúžili. Spočiatku mu prišlo ľúto aj seba samého a tak sa rozospieval pre seba. Následne si uvedomil, že keď sa stretne s niečím smutným, spieva si a to ho poteší. Vďaka tomuto zážitku si uvedomil význam svojho spevu. Odvtedy, keď si spieval a jeho spev sa niesol vánkom, tešil robotníkov v továrni, roľníkov na poli, priadky, pracujúci ľud a všetky živé bytosti. Jeho súcitný spev sa tak stáva akýmsi liekom či požehnaním.

Na svete je nešťastie všade – v mestách, na horách, v malých domčekoch aj vo vysokých budovách. Keď sa s ním občas sojkovec stretol, vždy ho bodlo pri srdiečku a od dojatia si zaspieval. Spieval pre seba, spieval pre všetky nešťastné veci, ktoré stáli za to, aby sa pre ne trápil. Už nikdy nespieval len pre potešenie jedného či niekoľkých ľudí.

Jeho spev sa niesol v oblakoch, bol unášaný vánkom do všetkých kútov sveta. Robotníci v továrňach, roľníci na poliach, tkáčky, rikšovia, staré kravy, ktorým vypadali zuby, vychudnuté kone, opice vystupujúce v cirkuse aj holuby nesúce správy... tí všetci sa utíšili, keď počuli sojkovcov spev. Zabudli na únavu a na smútok vo svojich srdciach a so spokojným úsmevom na ústach zdvihli hlavy a povedali: „To je ale krásna pieseň! Ten sojkovec je ale milý!“

世界上，到处有不幸的东西，不幸的事儿——都市，山野，小屋子里，高楼大厦里。画眉有时候遇见，就免不了伤一回心，也就免不了很感慨地唱一回歌。它唱，是为自己，是为值得自己关心的一切不幸的东西，不幸的事儿。它永远不再为某一个人或某几个人的高兴而唱了。

画眉唱，它的歌声穿过云层，随着微风，在各处飘荡。工厂里的工人，田地里的农夫，织布的女人，奔跑的车夫，掉了牙的老牛，皮包骨的瘦马，场上表演的猴子，空中传信的鸽子……听见画眉的歌声，都心满意足，忘了身上的劳累，忘了心里的愁苦，一齐仰起头，嘴角上挂着微笑，说：“歌声真好听！画眉真可爱！”

(Ye 2005: 114)

Klietka môže poukazovať na to, že skoršiemu, dokonalému, bezstarostnému svetu predsa len niečo chýba – sloboda, možnosť vidieť skutočný svet a predovšetkým možnosť vykonať niečo dobré.

Rozprávka „Sojkovec spevavý“ vykazuje motivickú blízkosť s Andersenovou rozprávkou „Slávik“. Príbeh, ktorý dánsky rozprávkar zasadil do Číny, rozpráva o cisárovi, ktorý si chytí slávika do zajatia, keď však dostane mechanického, o skutočného vtáčika stratí záujem. Keď sa mu mechanický rozbije a neskôr, keď leží na smrteľnej posteli, slávik sa nad ním zľutuje, zaspieva mu a smrť sa nad cisárom od dojatia zľutuje. Slávik cisárovi sľúbi, že ho bude informovať o stave jeho zeme. Andersenov slávik je tak spočiatku slobodný, spieva obyčajnému ľudu, potom ho však cisár uväzní a spieva z klieťky, avšak nakoniec svojim spevom informuje cisára o stave zeme.⁷⁶ Ye Shengtaov Sojkovec je v klieťke uväznený od úplného začiatku, ale keď sa mu podarí uletieť, pozoruje svet, spieva pre radosť obyčajnému ľudu a o nedobrom stave sveta informuje detských čitateľov.

Podobne, ako sa Ye Shengtao zamýšľala vo svojej verzii Andersenovej rozprávky „Cisárove nové šaty“, nad tým, ako by príbeh pokryteckého sveta dospelých vyzeral v súčasnej Číne, v rozprávke „Sojkovec spevavý“ sa zamýšľala nad tým, ako svet, v ktorom žije, vyzera a ako by jej bolo možné zlepšiť. Klieťka by mohla symbolizovať nevinný svet, ktorý dieťa opúšťa, pozerá sa na skutočný svet, poznáva jeho tmavé stránky a začína pomáhať ľuďom.

Ye Shengtao chce svojimi rozprávkami deti viesť a ukázať im všetky stránky života, od tých čistých, nevinných, až po tie smutné a bolestné. Chce ich motivovať k súcitu, empatii, súdržnosti, pracovitosti, svojimi príbehmi ich nabáda, aby sa pokúsili napravnovať krivdy a nespravodlivosť, ktoré v spoločnosti vládnu.

Tak isto ako sojkovec, vníma svet ľudí aj cudzinec z inej planéty s očividne veľmi odlišným spoločenským systémom s vyspelou ekonomikou a vedou, ktorý prichádza na zem na návštevu v rozprávke „Cestovateľ“ (*Lüxingjia* 旅行家). Hrdina precestoval už veľa planét a tentokrát sa rozhodol navštíviť Zem. Z toho, s čím sa na Zemi stretne, je však nemilo prekvapený. Cestovateľ sa rozpráva so svojim sprievodcom potom, ako sa dosýta naje so skupinou tučných boháčov a na ulici stretá chudobných, vychudnutých ľudí:

„Čo znamená chudobní? Chudobným stačí len malý tanier slanej fazule? Hádám, že byť chudobným znamená mať veľmi malý žalúdok?“

„Nie, tak to nie je. Byť chudobný znamená nemať peniaze. Na našej planéte si môžete vymieňať veci len vtedy, ak máte peniaze. Chudobní ľudia nemajú peniaze,“

---

⁷⁶ Spev Slávika je balzomom na dušu pre obyčajných ľudí, ale cisár si ho chce nechať pre seba. Vymení ho ale za mechanického vtáčika, ktorý sa zanedlho pokazí. Na smrteľnej posteli mu príde zaspievať skutočný slávik a smrť tak odoženie. Za odmenu nič nechce, jeho odmenou mu boli cisárovo slzy, keď po počul spievať po prvýkrát. Slávik sľúbil, že cisárovi bude chodiť zvestovať, čo sa v jeho krajine deje.

a ak aj majú, majú len veľmi málinko. Môžu ich vymeniť len za veľmi málo vecí veľmi zlej kvality. “

„Tak tomu rozumiem ešte menej. Čo sú peniaze?“

Jeho sprievodca vytiahol z vrečka zlatú mincu a ukázal ju cestovateľovi. Cestovateľ vzal zlatý peniaz, pozrel sa na jednu stranu, pozrel sa na druhú stranu a znovu a znovu ho otočil. Bola to naozaj krásna vecička, lesklá a ľahká, ale stále tomu nemohol celkom uveriť.

„Toto by bola celkom zaujímavá hračka pre deti, ale neverím, že sa za to dajú vymeniť aj iné veci.“

“什么叫作‘穷’？穷就只要吃一小碟子咸豆就够了？想来穷就是胃长得特别小的意思吧？”

“不，不。穷就是没有钱。在我们地球上，有了钱才能换东西。穷人没有钱，即使有，也很少，他们只能换到很少的质地很差的东西。”

“我更不明白了，钱又是什么东西呢？”

陪伴的人从口袋里掏出一个金元来，给旅行家看。旅行家接过金元，看了这一面，又看那一面，翻过来又翻过去。这确实是个可爱的玩意儿，又光亮又轻巧，但是他有点儿不相信。

“这是小孩儿玩儿的东西，真有趣。可是我不信，用这个可以换别的东西。”

(Ye 2005: 73 – 74)

Keď cestovateľ konečne pochopí všetky pozemské praktiky, načas sa vráti na svoju planétu, odkiaľ prinesie ľuďom výkresy prístroja, ktorý ich naučí zostrojiť. Stačí stlačiť tlačidlo a prístroj okamžite vyrobí, čo si človek želá. Zvládne vyrobiť všetko – pekné šaty rovnako tak ako klavír. Tak sa ľudia na Zemi odnaučia používať peniaze a každý dostane, čo potrebuje.

Ye Shengtaov cestovateľ nepriniesol na Zem hotový prístroj, len výkres, návrh. Ľudia museli vyvinúť úsilie, aby také prístroje zostrojili. Autor rozprávkou zvyrazňuje dôležitosť práce a to, že bez usilovnosti je ideálny svet nedosiahnuteľný.

Cestovateľ, podobne ako deti, nerozlišuje triedne rozdiely a nerozumie, prečo si nemôžu byť všetci ľudia rovní. Možno kvôli zdôrazneniu jeho mimozemského pôvodu, postava cestovateľa nedáva najavo žiadne emócie, ale jeho konanie svedčí o tom, že súcitiť mu nie je cudzí. Návšteva z iných svetov každému pozemšťanovi poskytuje rovnakú príležitosť, umožňuje uskutočniť rozprávkovú verziu sociálnej, či snáď až socialistickej utópie.

9 Zaslepenosť a život v idylickej ilúzii

V rozprávke „Šťastný človek“ (*Kuaile de ren* 快乐的人) Ye Shengtao vykresľuje človeka, ktorý nevníma utrpenie druhých, nie je schopný vnímať svet, aký je, a vnútorne popiera akékoľvek tienisté stránky skutočnosti. Ye Shengtao dáva „šťastnému človeku“ priesvitný závoj, kvôli ktorému nevidí zlo, len dobro a šťastie. Tak sa nechá opakovane podviesť o peniaze a keď vidí úmorne pracujúcich ľudí, nevníma ich námahu, únavu a trápenie, vidí len šťastie a krásne prostredie:

Šťastný človek podišiel k morušovému háju a vôbec si nevšimol únavu zberačov listov, ani necítil zápach peňazí v háji, pretože ho obkolesoval závoj, aj keď bol priesvitný a nehmotný. Srdce mal naplnené len radosťou a šťastím. Pomyslel si: „Takáto scenéria je pastvou pre oči a potešením pre srdce! Tí ľudia sú veru tak šťastní! Zbierajú listy a krmia priadky. Vedú prostý život, ako v dávnych dobách.“ Ako tak nad tým premýšľal, zastavil sa a pozeral, ako po jednom pilili konáre moruše a keď naplnili košík, dali sa do plnenia ďalšieho. Neodolateľná túžba zložiť báseň z neho vytryskla ako voda z prameňa a tak veršoval:

*Kraj plný zelených obláčikov, zelených obláčikov,⁸¹
ľudia medzi nimi kráčajú.
Obláčikmi krmia priadky, krmia nimi priadky,
priadky novučičkový hodváb upradú.
Dievčiny s povolenými drdolmi,
veď to sú víly kráčajúce po zelených oblakoch!
Zdravé telá, silné paže,
veď to sú šťastní ľudia z dávnych dôb!*

Bol na svoju pieseň hrdý a tak si ju znovu a znovu pospevoval, až sa s ním dali do spevu vtáci aj potôčik. Keby sa niekto opýtal, kde môžeme nájsť svet naplnený šťastím, bez rozmyslu by mu odpovedal: „Šťastie môžeme nájsť tam, kde žijeme. Na tomto mieste niet jediného človečika, jediného kamienka, stebľa trávy ani listu, ktorý by nebol šťastný.“

他走近桑林，一点也觉察不到采桑的人的困倦，也嗅不出遍布在桑林里的钱的臭气，因为他周身围着一层幕，虽然这幕是透明无质的。他只觉得满心的快乐。他想：“这景象多么悦目，多么叫人心醉呵！那些人真幸福！采桑喂蚕，正是太古时候的淳朴的生活。他们就过着这种淳朴的生活呢。”他一边想，一边停了脚步，看他们把一条一条的桑枝剪下来，盛满一筐，又换过一个空筐子。不可遏止的诗情像泉水一般涌出来了，他的诗道：

满野的绿云，满野的绿云，
人在绿云中行。

⁸¹ Listy moruše.

采了绿云喂蚕儿，喂蚕儿，

蚕儿吐丝鲜又新。

髻儿蓬松的姑娘们，姑娘们，

可不是脚踏绿云的仙人！

身躯健壮的，胳膊健壮的，

可不是太古时代的快活人！

他得意极了，反复吟唱自己的新诗，似乎鸟儿也和着他吟唱，泉水也跟着他赞美。若有人问：“快乐的天地在哪里？”他一定会跳跃着回答：“我们的天地就是快乐的天地。因为在这天地间，没有一个人、一块石头、一根草、一片叶子不快乐。”

(Ye 2005: 179 – 180)

Pozitivita a dobrá nálada šťastného človeka je priam nákazlivá a čitateľ má z vychvaľovaním prostredia a velebenia života tvrdo pracujúcich ľudí pocit, že všetko je len krásne. Na konci rozprávky však šťastný človek zomiera. Medzi ľuďmi sa hovorí, že prišla zlá sila, ktorá hľadala šťastného človeka a keď ho našla, stiahla z neho priesvitný závoj. Keď uvidel skutočný svet, utrúpil sa k smrti.

Ye Shengtao touto rozprávkou vyzýva k tomu, aby ľudia nezatvárali oči pred spoločenskou nerovnosťou. Chovatelia priadky morušovej musia rozpredať všetok majetok, aby mali na obživu, krajčírky v továrni sa starajú o celé rodiny a nemajú čas starať sa o svoje základné potreby... Ye Shengtaov syn Ye Zhishan 叶至善 (1918 – 2006) v knihe *Otcov dlhý život* (*Fuqin changchang de yi sheng* 父亲长长的一生) uvádza, že Ye Shengtao kvôli svojej snahe upozorňovať prostredníctvom rozprávok na negatívne stránky reality čelil kritike rady svojich súčasníkov. Tí napríklad upozorňovali na to, že nadbytok bolesti i smútku v Ye Shengtaových rozprávkach by mohol zraniť nevinné a nezrelé detské srdcia. Ye Shengtao na kritiku reagoval v liste pre Zheng Zhenduo tým, že si spočiatku tuto tendenciu ani neuvedomoval, no že už nedokáže písať inak. Podľa Ye Zhishana otec napísal „Šťastného človeka“ práve ako odpoveď týmto kritikom. Rozprávka tak vyjadruje Ye Shengtaove pojmánie rozprávky v tom čase. Na svete je podľa Ye Shengtao toľko smútku, že nie je možné ho skryť. Preto je lepšie, keď ho deťom vo svojich rozprávkach primeraným spôsobom predstaví (Ye 2015: 14. kapitola; nestránkované).

Postoj Ye Shengtao k „šťastnému človeku“ je možné interpretovať dvojako: môže vyjadrovať ľútosť nad nemožnosťou existencie ideálneho sveta, súčasne však je kritikou ľudí, ktorým chýba súcitiť a ktorí sú ľahostajní k sociálnym problémom. Nie je to jediná rozprávka, ktorá umožňuje dvojitú interpretáciu, možno preto, že ľútosť (nad vykorisťovanými) a kritika (vykorisťovateľov alebo ľudí slepých k vykorisťovaniu) jednoducho patria k sebe.

V tomto kontexte je zaujímavý popevok „šťastného človeka“, keď vidí morušový háj a v ňom zberačky moruší. „Šťastný človek“ jednoducho scenériu pred jeho očami vkladá do básne, pretože ho premôže túžba zložiť báseň, túžba veľmi podobná tej, ktorá stála za vznikom mnohých klasických čínskych básní. Báseň „šťastného človeka“ má nepravidelný verš, využíva opakovanie a nepravidelný rým. Popevok „šťastného človeka“ pôsobí ako moderná a jednoduchá, ľahko zapamätateľná básnička pre deti.

Valerie Pellatt si vo štúdiu o dobovej čínskej poézii pre deti všimá optimistické a pozitívne tóny v básňach z Ye Shengtaových rozprávok. Dodáva, že Ye Shengtaove diela, spolu s dielami ďalších autorov (Guo Moruo, Ai Qing, Bing Xin) mali veľký vplyv aj v neskoršej dobe. Ich básne pre deti obsahovali hravý humor, jemne si doberali deti z vecí, ktoré deti vnímali ako ťažké, akcentovali morálnu dokonalosť detí a mali mať pozitívny vplyv na ich správanie (Pellatt 2015: 122).

Záver rozprávky naznačuje, že Ye Shengtao kritizuje ľudí, ktorí sú ľahostajní k sociálnym problémom, a súčasne kritizuje sleposť ľudí, ktorí zaspali v minulosti, nedokážu vidieť súčasnosť, vyznávajú staré ideály a obdivujú ľudí z dávnych „idylických“ dôb. Vo svete súčasnosti takíto ľudia nielen že nedokážu vidieť svet taký, aký je, ale sa mu ani nedokážu prispôbiť a hrozí im preto smrť.

Scéna, v ktorej šťastný človek vidí krásnu scenériu a morušový sad, odkazuje na Tao Yuanmingovu prózu „Zápisky od prameňa broskyňových kvetov“. Podobne ako tomu je u Tao Yuanminga, Ye Shengtaov hrdina nahliada na zberáčov moruší ako na „šťastných ľudí z dávnych dôb“, čo naráža na tradičné presvedčenie, že minulosť je vždy lepšia, než súčasnosť. Zberači lístia morušovníka sú podobní ľuďom z dedinky za skalou, z ktorej vyteká prameň broskyňových kvetov, ktorí nemajú predstavu o čase a nevedia nič o svete.⁸² Vďaka vševediacemu rozprávačovi však čitateľ rozozná, čím sa Ye Shengtaova rozprávka

---

⁸² Tao Yuanming 陶淵明. (2015). *Tao Yuanming quanji* 陶淵明全集 [Kompletné diela Tao Yuanminga]. Shanghai guji chubanshe 上海古籍出版社. str. 144.

odlišuje od Tao Yuanmingovej idyly. V Ye Shengtaovom svete sa ľudia umárajú na mieste napáchnutom peniazmi a šičky v továrni pracujú ako otrokyne.

Vykorisťovanie a jeho vplyv na svet ukazuje rozprávka „Zem“ (*Diqiu* 地球), ktorá je variáciou na mýtus o stvorení sveta. Pripomína tradičný čínsky mýtus o vzniku zeme, v ktorom figuruje postava Pangua (盘古) narodeného z kamenného vajca. Časti jeho tela a procesy v ňom vytvárajú nebo a zem:

[...] z jeho hlavy vznikli všetky hlavné hory, dych sa zmenil na vietor a oblaky, hlas v hrom, ľavé oko na slnko a pravé na mesiac, končatiny na svetové strany, žily a cievy sa stali cestičkami, krv riekami, svalstvo živnou pôdou na poliach, zuby a kosti sa premenili na kamene a zlato, kostná dreň na nefrit a perly, pot na dážď a rosu, riasy a vlasy na hviezdy a planéty, z ochlpenia vyrástli jedlé plodiny a stromy. Paraziti na jeho tele, obťažkaní vetrom, sa stali ľudskými bytosťami.⁸³

V Ye Shengtaovej rozprávkovej variácii staročínskeho mytologického príbehu sa na tvorbe jednotlivých súčastí sveta podieľajú ľudia: na rozdiel od mýtu, ktorý líči tvorbu sveta bez ľudí, Ye Shengtaova rozprávka líči proces vzniku sveta ako súčasť procesov prebiehajúcich v spoločnosti. Rozprávač dôvtipným a kritickým tónom líči vznik hôr a mora. Rozprávanie prechádza postupne od idyly a harmónie s prírodou cez pretvorenie spoločnosti na farmársku až po postupný zánik jedného druhu ľudí. Slúži ako ostrá kritika ľudí, ktorí nepracujú a nechajú sa obsluhovať. Farmári veľmi naivne považujú týchto lenivých ľudí za svojich priateľov, preto sa s nimi delia o svoje jedlo a nechajú sa nimi využívať. Avšak na to, aby mohli pestovať, musia čistiť polia od kameňov, ktoré hádzu na jednu kopy. Nepracujúci stoja práve na tej kope, preto časom, ako kopa kameňov rastie, stáva sa horou a tí, čo nepracujú, sedia vyššie a vyššie. Preto im farmári musia jedlo nosiť vyššie. Na hore si vyšliapu chodníčky, po ktorých začne tiecť ich pot a slzy od únavy a z tých sa stanú rieky, ktoré potom tečú do mora. Preto je voda v mori slaná.

V tejto rozprávke je zjavná aj inšpirácia západnou literatúrou, konkrétne Oscarom Wildeom a jeho rozprávkou „Oddaný priateľ“.⁸⁴ Miller sa tvári ako Hansov priateľ, ale využíva len jeho láskavosť. Miller Hansa pravidelne zneužíva na ťažkú prácu pod zámienkou „priateľstva“ a sľubuje, že mu na oplátku daruje starý, deravý fúrik. Jednu búrkovú noc ho prosí, aby bežal po lekára pre jeho syna, ale odmietne mu požičať lampu na cestu, čo spôsobí, že Hans zabľúdi a utopí sa. Dobrosrdečný mladík tak v rozprávke doplatí

⁸³ Hrdličková, Věna (2005). *Nejkrásnější čínské příběhy*. Portál, Praha. str.14.

⁸⁴ Wilde, Oscar (1985). *Šťastný princ a jiné pohádky*. Praha, Albatros.

na svoju naivitu a kvôli falošnému priateľstvu zomiera. Farmári v rozprávke „Zem“ presne tak isto chradnú a zomierajú kvôli falošnému, jednostrannému priateľstvu. V rozprávke „Zem“ teda vidíme akési premiešanie tradičného čínskeho mýtu so západnou rozprávkou s veľmi dôležitým ponaučením skrz kritiku nepracujúcich ľudí.

Úplný zánik stretne aj postavy v rozprávke „Ruža a zlatá ryбка“ (*Meigui he jinyu* 玫瑰和金鱼), ktoré vnímajú svet a ostatných podobne naivne, ako farmári v rozprávke „Zem“, alebo ako „Šťastný človek“. Ruža a zlatá ryбка patria dvom mladým ľuďom a veria, že ich majitelia ich milujú nadovšetko na svete. Užívajú si ich starostlivosť a lásku, nedbajú na upozornenia od starého morušovníka a kozičky, o ktoré sa ľudia tiež dobre starali, ale keď zosťarili, ukázalo sa, že ľudia ich mali len na to, aby morušovníku trhali listy a krmili hodvábniky a kozička bola dobrá len pre jej mlieko pre deti.

Mladík sa v rozprávke rozhodne, že na vyjadrenie svojej lásky k milej jej podaruje ružičku, o ktorú sa dovtedy veľmi staral. Jeho milá sa zas rozhodne, že mu podaruje svoju rybičku. Mladík odreže ružičku, slečna premiestni rybičku do maličkého pohára, navzájom sa na znak lásky obdarujú, ale ani jeden sa o darček nestará tak pozorne a s takou láskou, ako pôvodný majiteľ, takže ruža aj rybička do večera zomrú. Mladí ich vyhodia a ich telá sa na skládke odpadu postupne rozložia. Vôbec za nimi nesmútia, pretože majú jeden druhého, súcítia s nimi len starý morušovník a koza. Preto v závere rozprávky morušovník potichu šumí listami a kozička ticho spieva smútočnú pieseň.

Kým sa mladí o ružu a rybičku dobre starali, žili, ale akonáhle si ich medzi sebou vymenia ako dary z lásky, ruža s rybičkou už toľkú starostlivosť nedostávajú a zomierajú. Ye Shengtao tu môže upozorňovať na ľudskú povrchnosť, rovnako, ako Wilde kritizuje študentovou milú, pre ktorú je dôležitejšie bohatstvo, než skutočná láska. Z pohľadu ruže a rybky je v rozprávke dôležité vyjadrenie kritiky niektorých ľudí necitlivých voči vonkajšiemu svetu, ľudí, ktorí sa o svet nestarajú a záleží im len na sebe. Starajú sa len o to, čo im prináša úžitok, ale dokážu sa toho veľmi rýchlo vzdať. Či mladík s jeho milou medzi sebou zahoreli úprimným citom nie je dôležité, skôr je dôležitejšie to, čo cíti ruža a ryбка. Autor tu možno kritizuje ich slepú dôveru, neskonalú lásku či priateľstvo, ktoré ruža a ryбка cítia k svojim majiteľom a tiež upozorňuje na ich naivnú predstavu, že budú naveky neskonale milované žiť v idylickom svete. Záver rozprávky, keď za nimi kozička a morušovník smútia, by mohol vyjadrovať smútok za stratou predstavy o takomto dokonalom svete.

10 Túžba po nedosiahnuteľnom svete

V poslednej skupine rozprávok, do ktorých zaraďujeme rozprávky, ktoré sa zaoberajú nazeraním postáv na svet, v ktorom žijú, sa vyskytuje motív túžby hrdinov po harmonickom svete. Prvé dve rozprávky, „Slepec a hluchý“ (*Xiazi he longzi* 瞎子和聋子) či „Zlodeji“ (*Maozei* 毛贼) túžbu po dokonalom svete kritizujú, protagonisti túžia po tom, čo im samotným chýba. Slepec i hluchý túžia po tom, čo má ten druhý, preto sa rozhodnú, že nájdu niekoho, kto im pomôže ich postihnutia vymeniť. Kým takého človeka hľadajú, cestujú po svete. Spojením síl sa im putuje lepšie a čitateľ má dokonca na chvíľu nádej, že keď jeden pomáha druhému, obaja pochopia, čo majú aj bez toho, že by museli skutočne meniť svoje obmedzenia. Nakoniec sa im podarí vymeniť si svoje postihnutie tak, že slepý vidí, ale nepočuje a hluchý počuje, ale nevidí. Keď sa však nakoniec vymenia a odrazu jeden vidí a druhý počuje úplne iný strašný a krutý svet, než na ktorý boli zvyknutí, zakrývajú si oči a uši a už ich nikdy neodokrývajú.

V tejto rozprávke sa stretávame podobne ako v rozprávke „Šťastný človek“ s motívom zatvorených očí, ktoré sa otvoria a hľadajú na svet, aký skutočne je. Pre slepého a hluchého nastáva pri výmene postihnutia zlom, pretože svet, aký dovtedy poznali sa rozplynul a namiesto toho musia vidieť a počúvať krutý svet, na ktorý dovtedy neboli zvyknutí. Namiesto toho, aby sa naučili so svojím postihnutím žiť alebo vzájomne spolupracovať, si závidia. Keď sa ich túžba naplní, vidieť a počuť skutočný svet ich prakticky privedie k šialenstvu.

V rozprávke „Zlodeji“ je tomu podobne, postavy žijú v domnienke, že svet je idylické miesto. Ye Shengtao však pridáva aj kritiku slepej a prehnanej dôvery v nezmyselné tradície a povery. Skupina zlodejov okradne ľudí tak, že sa vydávajú za ducha, ktorý sľúbi ochranu úrody a bohatstvo, ak mu prinesú obety. Ľudia duchovi nadšene prinesú obety a po obradoch využijú veselú príležitosť a idú sa pozrieť aj na divadelné predstavenie.⁸⁵ To má slúžiť ako rozptýlenie ľudí, aby zlodeji mali čas vykradnúť ich obydlia. Iróniou je, že aj keď ľudia zistia, že boli okradnutí, podvod si vôbec neuvedomujú a ďalej sa tešia na to, že ich duch ochráni a čoskoro zbohatnú. Príbeh by bolo možné interpretovať i tak, že Ye Shengtao jednoducho kritizuje zlodejov a utiekanie sa prostých ľudí k duchom, no s roľníkmi súcitiť.

---

⁸⁵ Divadelné predstavenie bývalo často súčasťou náboženských sviatkov, Ye Shengtao tu pracuje s tradičnými reáliami.

Sú veľmi pracovití no aj napriek pracovitosti ich však každý rok stihne nejaké nešťastie, preto sa stále spoliehajú na nadprirodzené sily.

V rozprávke „Pred záhradou“ (*Huayuan zhi wai* 花园之外) je motív túžby po harmonickom, krásnom svete jedným z najvýraznejších. Pred záhradou celý čas stojí chudobný chlapec Chang'er a túži vojsť. Pár krát skúsi vojsť, no vždy ho vyhodia – nakoniec sa mu to podarí len v predstavách.

Kritika nerovností je prítomná aj v tejto rozprávke, oveľa dôležitejší je však poukaz na dôležitosť detskej predstavivosti a motív sna, ktorý je viac než skutočnosť. Brána do záhrady je v Chang'erovej predstavivosti otvorená kedykoľvek – nepotrebuje k tomu luxusný koč ani drahé topánočky, ako majú deti, ktoré majú do záhrady vstup povolený. Ye Shengtao sa tu znovu inšpiruje Oscarom Wildeom, konkrétne rozprávkou „Sebecký obor“. Obor okolo svojej záhrady postavil veľkú stenu, aby sa tam deti nemohli hrať. Uvidel smutného chlapčeka, ako chce vyliezť na strom, ale nedarilo sa mu. Pomohol mu a zľutoval sa nad ostatnými deťmi, ktoré do záhrady nakoniec pustil – odvtedy mala záhrada povest' detského raja na zemi.⁸⁶ Ye Shengtaova rozprávka sa od Wildeovho posolstva sa trochu odlišuje. V rozprávke „Sebecký obor“ rovnako ako aj v Ye Shengtaovej verzii tiež nachádzame stopu po nevinnosti detí a ich predstavivosti, no kresťanskej tematike prítomnej v „Sebeckom obrovi“ sa Ye Shengtao vyhýba. Motív záhrady ako akéhosi uzavretého, bezpečného sveta, kde sa deti môžu bezstarostne hrať je prítomný u oboch autorov. Ye Shengtao však pre svoj účel na zdôraznenie triednych nerovností využíva detskú predstavivosť ako prostriedok k zobrazeniu takéhoto bezstarostného, harmonického sveta.

Naliehavosť túžby po harmonickom, dokonalom svete je vystupňovaná v rozprávke, podľa ktorej nesie názov aj celá zbierka. Strašiakovou prácou je ochraňovať pole pred škodcami, no to sa mu nepodarí. Sleduje jeden tragický osud za druhým a aj keď bezmedzne túži pomôcť, nešťastiu sa nevyhne nikto a dedičania strašiaka ráno nájdu prevrhnutého na poli. Strašiak stelesňuje bezmocnosť a beznádej. „Strašiak“ je možno jediná rozprávka, v ktorej pravdepodobne nachádzame obraz samotného autora. Linda Wong si vo článku „Oscar Wilde's Literary Influence in Modern China“ všima ďalšej inšpirácie Wildeovým

---

⁸⁶ Obor však nevedel znovu nájsť toho chlapčeka ktorému pomohol, nikde ho nemohol nájsť. Až po mnohých rokoch, keď zostarol, ho uvidel v svojej záhrade, s ranami po klincoch na rukách a na nohách. Povedal mu, že ho vezme do svojej záhrady, ktorou je Raj. Keď sa neskôr do obrovej záhrady prišli deti, obra našli na zemi mŕtveho. Wilde, Oscar (1985). *Šťastný princ a jiné pohádky*. Prel. Radoslav Nenadál. Praha, Albatros.

dielom, tentokrát rozprávkou „Šťastný princ“. Ye Shengtao si podľa bádatelky prepožičal Wildeovu sociálnu kritiku a presadil ju do čínskeho prostredia. (Wong 2004: 46 – 47). Prostredníctvom tejto rozprávky sa snaží niečo zmeniť k lepšiemu, ale cíti, že je bezmocný, (ako strašiak zakorenený v zemi) a že sa nedokáže ani pohnúť alebo pomôcť žene nariekajúcej nad svojím osudom.

Z hrdla sa jej vydral žalostný hlas, tak slabý a zlomený, že ho mohol počuť iba Strašiak, ktorý bol zvyknutý na všetky tiché zvuky noci. Hlas zanariekal: „Nie som byvol, ani prasa, ako ma môžeš niekomu len tak predat? Musím utiecť, nemôžu čakať, až ma zajtra skutočne niekomu predáš. Keď prídeš k troche peňazí, celé dni sa len opijaš do nemoty, ak ich neprehráš v hazarde! Na inom ti nezáleží! Prečo na mňa musíš takto tlačiť? Už mi ostáva len smrť, smrť je moje jediné východisko! Zomriem, pôjdem hľadať svoje dieťa do podsvetia!“

一种非常悲伤的声音从她的嘴里发出来，微弱，断断续续，只有听惯了夜间一切细小声音的稻草人才听得出。那声音是说：“我不是一头牛，也不是一口猪，怎么能让你随便卖给人家！我要跑，不能等着你明天真卖给人家。你有一点儿钱，不是赌两场输了就是喝几天黄汤花了，管什么！你为什么一定要逼我？……只有死，除了死没路！死了，到地下找我的孩子去吧！

(Ye 2005: 200)

Tu Ye Shengtao odkazuje na vlastnú ranú tvorbu, konkrétne na extrémne krátku poviedku „Toto je tiež človek“ (这也是一个人 – 1919), jedno zo zakladajúcich, „programových“ diel literatúry Májového hnutia. Úspornou dikciou rozprávajú príbeh líči sled životných tragédií ženy, ktorú ako pätnásťročnú vydajú za muža, ktorý sa oddáva hazardu. Ich dieťa ako polročné zomiera. Hrdinka uteká z „malej klietky feudalistickej rodiny“ do mesta robiť slúžku, tým sa však dostáva do „veľkého väzenia feudalistickej spoločnosti“ (Wang 1991: 77). Jej svokra ju privádza naspäť a po smrti jej manžela ju plánuje predat ako dobytok, aby mohla zaplatiť pohreb. Strasti ženy z rozprávky „Strašiak“ nie náhodou pripomínajú tie, ktoré musí znášať hrdinka poviedky z roku 1919.

Vnímanie sveta, v ktorom hrdinovia žijú

Ako sme ilustrovali vyššie na motívoch sveta, v ktorom postavy buď žijú, alebo po ktorom túžia, Ye Shengtao v rozprávkach zahrnutých do zbierky Strašiak nahliada ku svetu súladu a harmónie z viacerých uhlov pohľadu. Buď vykresľuje svet plný lásky a ochoty pomáhať či milovať, alebo sa prostredníctvom motívu narušenia takého sveta snaží odkazovať na proces dospievania a straty naivného pohľadu na svet. Takéto otváranie očí

má dva stupne. Pochopenie, že svet nie je ideálny, ale že každý v ňom má svoje miesto, z ktorého môže byť prospešný spoločnosti, a druhý stupeň, k ktorému odkazuje zobrazením dystopického sveta, sveta ktorému vládne sebeckosť, využívanie a vykorisťovanie druhých a absencia altruizmu. Túžba po harmónii však z rozprávok nemizne. Je to túžba, ktorá je v ľuďoch veľmi silno zakorenená a predsa len je pre Ye Shengtaa stále akýmsi ideálom, ktorý sú schopné dosiahnuť len nevinné, čisté deti.

11 Motív davu

11.1 V jednote je sila – pozitívne konotácie motívu

Ye Shengtaovu predstavu lepšej budúcnosti okrem rovnosti a práce dopĺňa aj motív spojenia síl. Dav alebo určitá skupina ľudí, ktorí spojením svojich síl zvíťazí, je veľmi výrazným motívom v Ye Shengtaových rozprávkach, aj keď sa s ním stretávame len v niekoľkých prípadoch.

V rozprávke „Veľké hrdlo“ (*Da sangmen* 大嗓门) vystupujú len tri postavy. Tie sa rozhodnú ísť spolu poprosiť „veľké hrdlo“,⁸⁷ ktoré každé ráno volá ľudí do továrne na smenu, aby ich už nevolalo. Každá postava má totiž svojho milovaného, ktorý ich vždy ráno kvôli volaniu opustí a keď sa potom večer konečne vráti, je unavený prácou a nevenuje tomu druhému pozornosť. Je zaujímavé, že zatiaľ čo v iných rozprávkach sú čitatelia k práci skôr vyzývaní, v tejto sa stretávame s motívom súcitu s ľuďmi, ktorých tí, ktorí odchádzajú do práce zanechávajú opustených doma – malé dieťa, mladá žena a slepá starenka:

Dieťaťko zdvihlo zrak a ako prvé stratilo odvahu. Ako sa mohlo odvážiť ísť hore a rozprávať sa s ním v takej výške? Aj slepá starenka si poťažkala, nikdy do výšky neskákala, ako by sa dostala tak vysoko? Našťastie Meng Xian bola veľmi chudá a ľahká ako pierko. Bez problémov sa vyšvihla do výšky ako obláčik a vzala pritom so sebou aj dieťaťko a starenku. Tak sa dostali k veľkému hrdlu.

Zverili sa mu so všetkými svojimi želaniami. Spolu povedali:

„Prosíme, už buď ticho a nekrič. Nechceme stratiť svoju mamičku, milého a manžela.“

Keď to veľké hrdlo počulo, zľutovalo sa nad nimi a s úsmevom povedalo:

„Už som si zvykol otvárať ústa, nemôžem ich zatvoriť len kvôli vám. Netušil som však, že som vám tým ublížil. Je mi vás veľmi ľúto. Veľmi nerád s touto prácou skončím, ale teraz, keď ste mi o tom rozpovedali, už viac nebudem kričať. Môžete sa spokojne vrátiť domov.“

---

⁸⁷ Amplián.

婴儿抬头一看，第一个胆小起来。这样的高，怎能上去同他说话呢？瞎眼的老妇也是叫苦，从来没有练过跳高，怎能升高呢？幸亏梦仙的身子很轻，轻到没有分量。她自己同云一般的浮起来，毫不费事；还能够把婴儿和瞎眼的老妇托起来，他们才到了大喉咙的面前。

他们就将自己的心愿，都向大喉咙说了。末后一齐说道：

“请你闭着口罢，不要呜呜地大喊。我们不愿意失掉母亲、少年和丈夫呢。”

大喉咙听了，又看他们很可怜的样子，笑说道：

“我的口是张惯了的，不能听了你们就闭拢来。可是我没有知道，我这么一喊便苦了你们。现在你们来说起了，我很可怜你们，以后我不高兴尽职司了，我不喊了，你们放心回去罢。”

(Ye 2005: 68)

Podľa nášho názoru si autor dovoľuje takto prerušiť prácu v továrni na základe súcitu so slabšími: všetky tri postavy, ktoré išli komín prosiť, boli bez svojich blízkych určitým spôsobom znevýhodnené. Zároveň by sa mohlo jednať o nepriamu kritiku spôsobu práce v továrni, ktorý ľudí vyčerpáva a pripravuje o kontakt s blízkymi. Mohli sme si už všimnúť, že väčšina Ye Shengtaových rozprávok propagujúcich prácu sa zameriava predovšetkým na jednoduchý život, prácu na poli, prácu v prírode v úzkom kontakte so svojimi blízkymi. Ye Shengtao sa tu snaží ukázať deťom, že pri takomto úmornom spôsobe práce človek ani jeho blízki nemôžu byť vnútorne naplnení a šťastní.

Ďalším, menej výrazným príkladom motívu úspešného spojenia síl sú „Kapry v nebezpečenstve“, ktorým sa spojením síl podarí uniknúť zo zajatia, do ktorého ich vylovili rybári. Naopak, s veľmi výrazným motívom v podobe v zhode jednajúceho davu sa stretávame v rozprávke „Cisárovo nové šaty“ (*Huangdi de xin yi* 皇帝的新衣). Ye Shengtao nadväzuje na známu rozprávku H. Ch. Andersena a pridáva jej nový záver. Ye Shengtaov cisár je tvrdohlavejší, neprizná si chybu len tak jednoducho a začne trestať všetkých, čo sa mu vysmievajú.

Autor nadväzuje aj na posolstvo Andersenovej rozprávky, aj na jej morálne poučenie, ktorým je predovšetkým potreba veriť sebe samému, stáť za tým, čo je pravdivé a správne. Toto poučenie však zatienuje oveľa väčší odkaz vložený do rozprávky. Je ním dôležitosť a sila davu, ktorý začne spolupracovať a len tak je schopný zvrhnúť tyranu a zachrániť si vlastné životy. Dav stratí trpezlivosť potom, ako cisár vydá rozkaz pozatýkať a popraviť ľudí, čo sa mu vysmievajú. K ľudu sa ale pridá aj cisárske vojsko a ministri:

Bolo to skutočne nevidané, chaotické ale aj zábavné divadlo. Muži svojimi silnými rukami ťahali cisárove, ochabnuté paže ako vetvičky. Ženy ho svojimi drobnými pästami mlátili do jeho čiernej hrude. Aj dve deti sa k nemu predrali, ťahali cisára za čierne chlpy pod pazuchou. Dav obkolesil cisára zo všetkých strán, tak, že by k nemu neprenikol ani vietor, ani dážď. Cisár sa snažil uniknúť, ale márne, bol úplne obkľúčený. Chcel si čupnúť a schúliť sa do kľbka ako ježko, ale nedalo sa. Najneprijemnejšie bolo preňho to neznesiteľné šteklenie pod pazuchami. Mohol by len silno stísať ruky k telu, ale ani to sa mu nedalo. Znepokojene sklonil bradu, zamračil sa, pokrčil nos a tvár sa stiahla do úškl'abku. Bol tak škaredý, až to všetkých rozosmialo.

Keď vojaci uvideli cisárov úbohý vzhľad, pripomenul im bezmocnú opicu, na ktorú sa vrhol roj sršňov. Zabudli na svoje obvykle dôstojné vystupovanie a rozosmiali sa spolu s ostatnými.

A ministri? Tí chvíľu trpeli od strachu, ale keď videli cisára a počuli, ako sa aj vojaci rozosmiali, tiež sa neubránili smiechu.

这真是从来没见过的又混乱又滑稽的场面。男人的健壮的手拉住皇帝的枯枝般的胳膊，女人的白润的拳头打在皇帝的黑黄的胸膛上，有两个孩子也挤上来，一把就揪住皇帝腋下的黑毛。人围得风雨不透，皇帝东窜西撞，都被挡回来；他又想蹲下，学刺猬，缩成一个球，可是办不到。最不能忍的是腋下痒得难受，他只好用力夹胳膊，可是也办不到。他急得缩脖子，皱眉，掀鼻子，咧嘴，简直难看透了，惹得大家哈哈大笑。

兵士从各家回来，看见皇帝那副倒霉的样子，活像被一群马蜂螫得没法办的猴子，也就忘了他往常的尊严，随着大家哈哈笑起来。

大臣们呢，起初是有些惊慌的，听见兵士笑了，又偷偷看看皇帝，也忍不住哈哈笑起来。

(Ye 2005: 228 – 229)

Cisár obkolesený rozzúreným davom na záver padá mŕtvy k zemi. Záver Ye Shengtaovej verzie pripomína záver Andersenovho originálu. Nastáva uvedomenie ľudu, pochopenie vlastného potenciálu, to ale nevychádza z jedného dieťaťa ako v Andersenovom príbehu, ale z vnútra všetkých ľudí súčasne. Ako poznamenáva Farquhar - cisára nakoniec porazia zjednotení ľudia, nie len dieťa, ktoré na rozdiel od dospelých vidí veci také, aké sú. Detská nevinnosť z Andersenovho príbehu nemá v Ye Shengtaovom rozprávkovom svete rozhodujúcu silu, tú má naopak zjednotený ľud (Farquhar 1999: 111).

Andersenova rozprávka je alegóriou moci založenej na pretváraní a pokrytctve. Len nevinné dieťa dokáže moc, ktorá je iba ilúziou, zničiť. Podľa Mary Farquhar dav v Ye Shengtaovej verzii Andersenovej rozprávky ničí ilúziu, ktorou nie sú len cisárove šaty, ale

aj jeho sociálne postavenie (Farquhar 1999: 111). Podľa nás cisárovo sociálne postavenie nie je ilúziou - keby to bola ilúzia, ľudia by ho neposlúchali. Cisár moc skutočne má, ale len na základe toho, že mu je priznaná ľuďom. Ye Shengtao v svojej verzii rozprávky ľuďom ukazuje, že len oni sami poskytujú moc vládcovi svojím správaním a tým, že je ich poslúchajú, zároveň tým, že pasívne prijímajú ich nezmyselné nariadenia. Ye Shengtao učí svojich čitateľov, že moc má vo svojich rukách ľud.

Motív davu sa v niektorých rozprávkach nevyskytuje. Ye Shengtao práve absenciou davu môže zdôrazňovať edukačnú hodnotu rozprávky. Absencia kolektívu či zástupu, ktorý by bojoval za rovnakú vec má totiž často katastrofálne následky, tento motív je napríklad prítomný v rozprávkach „Zem“ alebo „Cestovateľ“. V prvom prípade takýto nedostatok zjednotenej sily takmer spôsobí zánik ľudstva a v druhom prípade rozdelenie ľudí podľa majetku spôsobí obrovské sociálne rozdiely a utrpenie nemajetných vrstiev.

Vo všetkých uvedených rozprávkach, v ktorých figuruje dav, je dôležitá aj individualita jedincov, ktorí sú súčasťou davu. Ye Shengtao reaguje na vzdelávaciu koncepciu Johna Deweyho kladúcu dôraz na kultivovanie individuality študentov s cieľom podporiť ich sociálne cítenie a rozvíjať sociálnu zodpovednosť (Wang 2007: 21). Podľa Deweyho sa človek ako jednotlivec musí začleniť do spoločnosti a musí byť schopný do nej svojimi jedinečnými charakteristikami prispievať, aby z nej tiež mohol mať prospech a úžitok (Wang 2007: 119). Jessica Wang konštatuje, že táto Deweyho sociálna koncepcia má konfuciánske črty (Wang 2007: 119), čo by mohlo vysvetľovať, prečo s ňou čínski intelektuáli tak rezonovali – ponúkala im upravenie familiárnych myšlienok (plnenie jedincových povinností s cieľom vytvoriť harmonickú spoločnosť), ktoré boli adaptované tak, aby vylepšili nielen celú čínsku spoločnosť, ale aj postavenie samotného jednotlivca.

Ye Shengtao vo svojich rozprávkach dokazuje dôležitosť vzbudenia individuality v ľuďoch a poučuje čitateľa o zmysle pre spoločenskú zodpovednosť, ako hlásal Dewey. Individualita je síce na prvý pohľad vlastnosť, ktorá v Ye Shengtaových príbehoch nemá čo dočinenia s motívom davu, avšak keď sa bližšie prizrieme všetkým rozprávkam, kde je motív davu prítomný, je zrejmé, že úspech davu pramení z individuality jedinca. Na objasnenie, pri pohľade na analýzu rozprávky „Veľké hrdlo“ si môžeme povšimnúť, že všetky tri postavy, ktoré išli prosiť amplión o to, aby už nekričal, si museli individuálne uvedomiť svoj problém a rozhodnúť sa ho ísť riešiť. Pomohlo im, keď spojili sily; kráčalo

sa im lepšie, keď sa mali komu zdôveriť so svojím problémom a napríklad im tiež pomohlo, že v skupine so sebou mali dievčinu s jedinečnou črtou, vďaka ktorej sa dostali až do cieľa.

11.2 Kritika davu – negatívne konotácie

V súvislosti s motívom skupiny ľudí alebo davu si čitateľ oboznámený s dobovou čínskou literatúrou určite vybaví aj dav s negatívnymi konotáciami, ktorý patrí medzi leitmotívy poviedok „zakladateľa“ modernej literatúry v Číne Lu Xuna. Dav v jeho poviedkach nesie negatívnu symboliku. Lu Xun ho zobrazuje ako krvilačný, bezcitný a slepo nasledujúci zastaralé normy. Leo Ou-fan Lee si všíma, že Lu Xun píše o dobovom stave v spoločnosti, v ktorej nekonvenčné názory reformátorov ako jednotlivcov čelili odporu a nepochopeniu zo strany väčšiny (davu) (Lee 1987: 87). Lu Xun dav používa na zvýraznenie osamelosti a izolácie jednotlivca voči moci masového myslenia. Napríklad v poviedke „Liek“, ako píše Lee, osamelý revolucionár je väznený a odsúdený davom, ktorý ho nedokáže pochopiť (Lee 1987: 71). V poviedke „Denník blázna“ hlavný hrdina dav vníma ako svorku vlkov požierajúcich ľudí. Tieto poviedky sú reflexiou autorovho presvedčenia o neschopnosti spoločnosti vnímať individuálnu bolesť a utrpenie. Zobrazenie krvilačného davu posilňuje tragický pocit osamelosti a bezmocnosti izolovaného jednotlivca v konfrontácii so spoločenským tlakom a nezmyselnými zaužívanými normami. Leo Ou-fan Lee tiež zdôrazňuje, že Lu Xun s pomocou tohto motívu vo svojich poviedkach kritizuje otrockú mentalitu čínskeho národa, v minulosti zotročeného a prenasledovaného, ale v súčasnosti schopného zotročiť vlastných ľudí (Lee 1987: 78).

Ye Shengtao sa Lu Xunovým motívom davu do istej miery inšpiroval, no dav v Ye Shengtaových rozprávkach nie je až taký krvilačný a nepripomína Lu Xunovu svorku vlkov. Ye Shengtaov dav je skôr podobný zhluku mravcov, stádu prasiat či svorke psov. Dokáže mať síce kruté myšlienky, no je viac-menej neškodný. S davom charakteristickým pre Ye Shengtaove príbehy sa stretávame napríklad v rozprávke „Hlupák“ (*Shazi* 傻子):

Hlupák nasledoval dav pripomínajúci mravce na námestie. Pomaly sa pretlačil dopredu až sa zrazu ocitol hneď pod pódiom. Zodvihol zrak a nask 燕子 ytol sa mu pohľad na kráľa, ktorý mal tvár plnú hnevu, v očiach sa mu blýskali ohnivé plamene a brada nebezpečne bodala raz na jednu, raz na druhú stranu ako nejaká kopija. Kráľ prednášal svoj prejav:

„...to je ale hanba, hanba, akú svet nevidel! My sa môžeme stať len víťazmi, ako nás mohol niekto poraziť? Odporný nepriateľ! Ohavný nepriateľ! Najradšej by som teraz niekomu od hnevu hlavu sťal jediným mávnutím meča!“

Celý zástup zmlkol, počuť bol len kráľov hlas.

Hlupákovi prišlo kráľa veľmi ľúto. Snáď od toľkého hnevu neodpadne! Ako by si mohol vybiť hnev, keď pred ním nestál žiadny nepriateľ? Hlavou mu preblesla

myšlienka a zakričal: „Pán kráľ, nemusíte zabíjať nepriateľa! Ak musíte niekoho zabiť, aby ste sa upokojili, zabite mňa!“

„Hlupák! To je ale hlupák!“ pokriky davu sa podobali kvičaniu prasiat a štekotu psov. Nenávideli ho za to, že prerušil kráľovu majestátnu reč a vysmievali sa jeho hlúposti.

傻子跟着众人到场上，站着的人同蚂蚁一般。他慢慢地挤前去，居然到了演说台下。抬头看国王，满面怒容，眼睛似乎放得出火，胡子枪一般地向两旁挑起。他正在那里演说呢。

“.....从未有的耻辱！从未有的耻辱！只能我们胜人，哪里有人家胜我？可恨的仇敌啊！可恨的仇敌啊！我此时的心，最好有一个人在旁，给我一刀砍去他的头！.....”

全场静悄悄，只有国王的聲音。

傻子看国王的样子，非常可怜，这样的恼怒，恐怕要立时昏倒罢？眼前又没有仇敌，哪有方法解他的恼怒呢？一转念间，方法来了，就喊道：“国王，不必要杀仇敌罢！你要杀一个人平平气，就杀了我罢！”

“傻子！傻子！”全场的百姓用呼叱猪狗的声音这么喊。他们恨他打断了国王的庄严的演说，一面又讽刺他的愚痴。

(Ye 2005: 16 – 17)

Okrem krutosti Ye Shengtaov dav oplýva ešte jednou vlastnosťou – hlúposťou. Potom, ako sa chlapec obetuje za nevinných ľudí, to znamená aj za ľudí z davu okolo neho, samotný dav sa mu nenávisťne vysmeje. Pri tejto príležitosti by sme radi poukázali na dvojzmyselnosť názvu rozprávky, ktorý nemusí len nutne označovať naivného, prostého chlapca, ale aj hlúpy, chamtivý dav, ktorý sa mu vysmieva a nakoniec si vôbec neuvedomuje, ako nebezpečné pre nich bolo kráľovo rozhorčenie.⁸⁸ Ľudia vo vojne vidia príležitosť, ako sa obohatiť, no vôbec nemyslia na to, že by museli ísť bojovať a obetovať vlastné životy.

11.3 Hrdina so srdcom na pravom mieste

Pri rozprávke „Hlupák“ ešte zostaneme. Hlavná postava príbehu je totiž príkladom odvážneho záchrancu spoločnosti (skupiny). Zároveň prostredníctvom rozprávok, v ktorých

---

⁸⁸Alternatívnym prekladom k názvu „Hlupák“ by tak mohla byť podoba v pluráli „Hlupáci“.

vystupuje dobrosrdečný hrdina, autor kritizuje celú zvyšnú spoločnosť alebo práve zmienený dav.

Pomoc Hlupák poskytne vždy, keď je treba, napriek tomu, že sám sa pritom nič nezískava či sa vzdáva možného prospechu (vráti starene mešec peňazí, utečencom rozdá celú svoju výslužku v podobe buchiet...). Preto kritizovaný druhými, nemorálnymi ľuďmi, ktorí by vedení vidinou zisku konali úplne inak než on. Jeho láskavé a nesebecké srdce je nakoniec odmenené kráľom, ktorý je pohnutý jeho morálkou.

Statočných či láskavých hrdinov nájdeme v predstavovaných rozprávkach niekoľko. V „Keiho skúsenosti“ a v „Lastovičke“ (*Yanzi* 燕子) hlavní hrdinovia (deti) pomáhajú vážke a lastovičke, v „Láskavosti“ (*Ci'er* 慈儿) hlavní hrdina pomáha všetkým stvoreniam, ktoré pomoc potrebujú.

Hrdinovia sa nie vždy dočkajú odmeny, a ani ich situácia sa nemusí nutne zlepšiť. Príkladom je už diskutovaný „Strašiak“ alebo „Chromý žobrák“ (*Po qigai* 破乞丐), ktorého protagonistom je morálne čistý chlapec, syn truhlára. Keď je mu 14 rokov, odmietne sa dať na rodinné remeslo, pretože vie, že to, čo otec robil, nebolo dobré. Ľudia nemali radi otcove truhly a vždy, keď nejakú odnášali, odpľuli si. Chlapec chce robiť niečo, čo by ľuďom tešilo a tak sa dostane k doručovaniu pošty. Svoju prácu berie vážne a listy doručuje, aj keď má putovať veľké diaľky a stojí ho to niekoľkodňovú plácu. Nešťastnou zhodou okolností sa však stane terčom poľovníka práve, keď doručuje list zvieratkám, aby si dali pred poľovníkom pozor a tak sa stane chromým žobrákom.

12 Magické prvky

Ako pripomína Farquhar, konfuciánci považovali rozprávky (všeobecne) za ideologicky podvratné (Farquhar 1999: 91). To okrem iného vysvetľuje faktickú neexistenciu literatúry pre deti do doby Májového hnutia. Konfuciánsky dôraz na závažnosť a didaktickosť písomníctva zároveň spôsobili, že rozprávania, ktoré boli určené pre zábavu aj deťom, sa nikdy nemohli stať súčasťou oficiálneho kánonu, naopak, boli prehliadané ako „nízka literatúra“.

V detskej literatúre pre deti však sú aj boli veľmi dôležitými prvkami mágia a čary. V čínskych tradičných mýtoch a naratívnej literatúre s fantastickými či nadprirodzenými motívmi je mágia tiež prítomná, dokonca viac, než na západe, no práve táto časť literatúry bola v čínskom kontexte považovaná za „nízku“. S prihliadnutím k tomuto zameraniu

rozprávkovej tvorby Ye Shengtaoa by sme chceli poukázať na motívy magického vzťahu medzi prírodou a ľuďmi.

12.1 Prepojenie človeka s prírodou

Čo sa týka interakcie jednotlivých entít sveta, v Ye Shengtaových rozprávkach si prírodné prvky rozumejú navzájom, od ľudí sú však oddelené. Táto vzájomná nekompatibilita sveta prírody a sveta človeka mizne len ak má hrdina čisté srdce a je ochotný pomáhať, napríklad keď intuitívne vie (napr. podľa žblnkania vody v rozprávke „Huqin bračeka Xianga“), čo sa mu príroda snaží zdeliť, alebo čo potrebuje. Tak tomu je napríklad v rozprávke „Lastovička“. Hrdinka príbehu, Qingzi, má prázdniny a na prechádzke nájde zranenú lastovičku. Rastlinky lastovičku utešujú, že Qingzi je schopná jej pomôcť:

Keď pozbierala všakovaké kvietky, červené aj biele, odrazu si všimla aj ružové kvietky, ktoré si tiež chcela natrhať. Keď sa zohla, aby kvietok odtrhla, zastavil jej ruku bolestný výkrik. Ukázalo sa, že tam leží roztomilá lastovička. Ach, jej ligotavé perie bolo zafarbené od krvi!

Odložila kvety, ktoré držala v náručí a do rúk si vzala lastovičku. Snehobiellou vreckovkou jej utrela krv z chrbátika. Jemne ju pohladila po pierkach, pobožkala ju dotykom pravé líce a potichu jej zašepkala: „Úbohé malé zlatičko, stala sa ti krivda. Kto ti ublížil? Kto ti tak mohol ublížiť? Teraz už je dobre. Uložím ťa do mäkkej a teplej postielky, aby si sa vyspinkala a potom ti dám aj najesť. Budem tvojou spoločníčkou. Pod' so mnou domov, zlatučká lastovička.“

Malá lastovička spala na jej teplej, mäkučkej dlani a cítila sa veľmi pohodlne. Znovu však vykrikla, nie od bolesti, ale preto, že jej chýbala mamička. „Mamička, stretla som jedno milé dievčatko. Páčim som sa jej a tak ma zobrala k sebe. Príď sa na mňa pozrieť k nej domov. Som v bezpečí, ale musím ťa rýchlo vidieť!“

Vrbe, vode v jazierku, včielkam a kvietkom sa ulavilo a spoločne povedali malej lastovičke: „Qingzi je dobrosrdečné, láskavé dievčatko. Rozumie našim želaniam. Choď pokojne s ňou, ak ťa sem mamička príde hľadať, povieme jej, kam si išla. Zbohom, nežná lastovička!“

她手里已经有了红的花和白的花，待看到粉红的棠棣花，⁸⁹ 她也想采一点儿。正要采的时候，一声哀苦的叫唤使她住了手，原来一只可爱的小燕子躺在那里。啊，闪着光的羽毛上沾着血呢！

她放下手中的花，把小燕子捧了起来；取出雪白的手绢给他擦去背上的血。她轻轻地抚摩着他的羽毛，用右颊亲着他，温柔地说：“可怜的小宝贝，你

---

⁸⁹ Kvety *tangdi*, odborné *Kerria japonica* alebo *Kéria* japonská. Všetky druhy kérie však majú žlté alebo biele kvety, preto sa domnievame, že Ye Shengtao tu opisuje *Prunus japonica*, tj. okrasnú japonskú čerešňu, krik podobnej veľkosti a podobného typu kvetov, ako kéria.

吃苦了。是谁欺侮了你？是谁欺侮了你？现在你的痛苦过去了。我给你睡又软和又温暖的床，给你吃又甜又香的食品。我做你的亲爱的伴侣。你跟我回家去吧，小宝贝。”

小燕子睡在她的手掌上，又温暖又软和，感到非常舒适。可是他又叫了，不是为了痛，只是为了想念妈妈。“妈妈，我遇见了一位可爱的小姑娘。她喜欢我，带我到她家里去了。你到她家里来看我吧，我很平安，但是你要马上来呀！”

柳树、池塘里的水、蜜蜂、棠棣花全都放心了，一同对小燕子说：“青子是一位仁慈的小姑娘。她能体会我们的心愿。你跟她去吧。你的妈妈找到这里来，我们会告诉她的。再会了，幸福的小燕子！”

(Ye 2005: 21 – 22)

To, že ľudia nie sú schopní hovoriť rečou prírody však neplatí bezvýhradne. Napríklad v rozprávke „Keyiho skúsenosť“ vážka v nebezpečenstve prehovorí na chlapca a prosí ho o záchranu:

Po chvíli chôdze sa unavil a tak si sadol a oddychoval pod veľkým stromom. Vietor stále privieval vôňu kvetov ktorá Keyiho omámila natoľko, že zadriemal. Prebudil ho tichý ale naliehavý zvuk mávania krídel niekde nad ním. Zodvihol zrak a zistil, že to bola vážka, ktorá omylom vletela do pavučiny. Nastražil uši a počul, ako ho vážka prosí o pomoc. „Dobrotivý mládenec, zachráň ma! Som tu lapená už tak dlho! Ak nevymyslím spôsob, ako ujsť, ten zloduch, čo sedí v strede pavučiny, si zo mňa urobí hostinu! Milý mládenec, môžeš ma zachrániť jediným mávnutím ruky! Keyimu bolo vážky veľmi ľúto. Zodvihol preto zo zeme vetvičku, načiahol sa, zľahka ňou švihol a vážku z pasce oslobodil. Vážka mu podala malé zrkadielko v tvare valca a povedala mu: „Pretože si mi zachránil život, oplatím sa ti týmto vzácnym zrkadielkom.⁹⁰ Toto zrkadlo je ako oči nás vážok. Vidí veci, ktoré ľudské oči nevidia. Ak chceš vidieť, ako budú vyzerat' veci v budúcnosti, stačí doňho nazrieť.“ Po týchto slovách vážka zatrepotala krídelkami a odletela. Keyi si zrkadielko opatrne schoval a pokračoval v ceste.

⁹⁰ Nie je zrejmé, či sa jedná o ďalekohľad, prierez, lupu, šošovku alebo zrkadlo. Predpokladáme, že ide o vypuklé, cylindrické zrkadielko, pretože ho vážka pripodobuje svojim očiam, ktoré sú tiež vypuklé. Oči vážky kvôli mozaikovitému obrazu nedokážu zaostriť na detaily, ale vďaka svojmu tvaru sú schopné poskladať celkový obraz aj prostredia, ktoré majú za sebou (aj podstata Keyiho zrkadielka je podobná, nie sú dôležité detaily, ale obraz úplného celku, ktorý ľudské oko nie je schopné vidieť). Keďže ostatné možnosti sa v preklade do čínštiny prikláňajú k iným slovám (ďalekohľad *wangyuan jing* 望远镜 alebo prierez *menjing* 门镜 atď...), rozhodujeme sa pre priamy preklad *jingzi* ako „zrkadlo“.

他走了一程，觉得有点疲倦了，就坐在一棵大树下休息。风还是带着花香吹来，他渐渐地蒙眬了。忽然一种轻微而急迫的干脆的扑翅声，惊醒了他，听去知在顶上。抬头看时，原来是一只蜻蜓，飞错了路，给蜘蛛网网住了。仔细地听，那蜻蜓正在哀求他的帮助呢。“仁善的年青人，你救了我罢！我被拘在这里半天了，再不想法逃脱，那坐在中央的魔王要开宴吃我了。仁善的年青人，只要你一举手，我就有了命。快救了我罢！”

克宜听了，很觉得可怜。就拾起一根掉在地上的小树枝，举起来轻轻一拨，那蜻蜓就脱离了网罗。那蜻蜓拿出一个小圆筒似的镜子，给他说：“这个镜子同我们蜻蜓的眼睛一样，可以看见人的眼睛所看不见的事物。你若要知道一切事物将来的情形，用它一照就是了。因为你救了我的性命，所以将这宝贝的镜子报答你。”那蜻蜓说罢，振动着膜翅飞去了。

克宜藏好了镜子，不再休息，站起来重又前进。

(Ye 2005: 157 – 158)

Keyiho interakcia s vázkou pripomína nespočetné množstvo tradičných západných rozprávok, v ktorých je hlavnou témou pomoc ľudského hrdinu živej bytosti sveta prírody, za čo je náležite odmenený. Interakcia medzi ľuďmi a prírodou je v tradičných čínskych príbehoch komplikovaná. Keďže príroda bola tradične vnímaná ako nadprirodzená, mocná sila, snaha o súlad medzi človekom a prírodou hrala veľmi dôležitú úlohu v živote ľudí, pretože ich súlad znamenal harmóniu v celom svete. Preto ľudia tradične verili, že majú rešpektovať prírodné objekty, stromy, skaly, či dokonca uctievať hory, rieky, považujúc ich za božské entity. Ak sa v nejakom tradičnom príbehu vyskytuje živá, prírodná bytosť (zvíra alebo skupina zvierat), veľmi zriedka, skoro až vôbec nie je obyčajný človek schopný s ňou komunikovať. Väčšinou sú to len mýtické božstvá, ktoré to dokážu.

Ak v čínskej literatúre hľadáme zmienku o interakcii obyčajného človeka s prírodou, ide o komunikáciu človeka s nadprirodzenou bytosťou, démonom v zvieracej podobe, ktorý sa dokáže premeniť na človeka a tak komunikovať.⁹¹ Takto sa stavia k interakcii aj Pu Songling v mnohých príbehoch v zbierke *Podivné príbehy z Liaozhai*⁹² – pri interakcii

---

⁹¹ Napríklad *Legenda o bielom hadovi* (*Bai she zhuan* 白蛇傳), hadí démon sa zamiluje do človeka – príbeh končí šťastne, bohovia požehnajú ich zväzok.

⁹² Pu Songling – *Liaozhai zhiyi* 聊齋志異 (17. – 18. storočie).

s ľuďmi zvieratá dokážu ľuďom naznačovať, ale prehovoriť na nich často môže len démon v podobe človeka. Kvôli uvedeným dôvodom predpokladáme, že pri interakcii detí s prírodou sa Ye Shengtao skutočne inšpiruje importovanými rozprávkami, nie čínskymi príbehmi.

Ye Shengtaove rozprávky veľa bádateľov nazýva „realistickými“. Čo sa týka skupiny rozprávok, ktoré vykresľujú utopický svet, robia tak prostredníctvom líčení reálnych prírodných prvkov – väčšinou je súčasťou takého sveta jazierko či potôčik, stromčeky, tráva a kvety. Ye Shengtao typickú, realistickú scenériu dokáže opísať ako idylické, pokojné, harmonické miesto, kde dokáže citlivý, dobrosrdečný človek (dieťa) existovať v súlade s prírodou. Tým celkový dojem obohacuje o akési perfektné vyobrazenie, ktoré vyzerá priam magicky.

12.2 Magické predmety

V rozprávke „Keyiho skúsenosť“, vážka daruje za záchranu života svojmu malému záchrancovi čarovné zrkadielko. Zrkadielko mu ukáže budúcu podobu vecí. V meste vidí samých pochudnutých ľudí, sivých akoby boli bez krvi, ktorí sa nemôžu hýbať ani jesť, a čakajú len na smrť. Po návrate domov sa cez zrkadielko pozrie na svoje pole a uvidí bohatú úrodu. Prostredníctvom obrazu „budúcej podoby vecí“ rozprávač v rozprávke nepriamo definuje potenciál a charakter predmetov a ľudí, na ktoré sa Keyi cez zrkadielko pozerá. Ľudia v meste, ktorých Keyi vidí chorľavých, sú odsúdení do záhuby, pravdepodobne preto, pretože sú skazení či nemorálni, zatiaľ čo skutočnú hodnotu v živote dokáže Keyimu priniesť tvrdá práca na jeho poli.

Zrkadlá môžu byť v Číne spojované s démonickými silami. Cao Xueqin 曹雪芹 (1710 – 1765) pripisuje zrkadlu magickú vlastnosť v románe *Sen v červenom dome* (*Honglou meng* 红楼梦). Jia Rui túži po Wang Xifeng, po jej odmietnutí ochorie. Príležitosť k vyliečeniu mu poskytne zrkadlo od mnícha – musí sa dívať na jeho zadnú stranu s obrázkom lebky. Nedokáže ale odolať a díva sa na prednú stranu, ktorá mu ukazuje sexuálnu fantáziu. Tá ho nakoniec zabije (Cao 2001: 203 – 214). Pu Songling tiež rozpráva jeden príbeh obsahujúci magické zrkadlo. Študent Liu ho dostane od jeho lásky, démona – líšky Feng Xian. Žena sa mu v zrkadle otočí chrbtom ak zanedbáva svoje štúdiá, ak usilovne študuje, je k nemu otočená tvárou. Po mnohých úskaliach a dlhom štúdiu Liu konečne získa titul a Feng Xian sa konečne objaví priamo pred ním (Pu 1880: 114 – 115).

„Šťastný človek“ svojím tragickým, záhadným záverom tiež pripomína Pu Songlinove príbehy. Predmetom s magickými silami je priesvitný závoj „šťastného“ človeka. V protiklade s rozprávkou „Keyiho skúsenosť“, nadaného pohľadom do budúcnosti, protagonista kvôli závoju naopak nedokáže uvidieť skutočnú podobu vecí a po precitnutí je tak odsúdený na smrť.

Magickým objektom alebo skôr magickou budovou je veterný mlyn z rozprávky „Slepec a hluchý“. Práve veterný mlyn dokáže medzi mužmi vymeniť slepotu a hluchotu, ale podobne ako v prípade šťastného človeka, obaja si potom uvedomia skutočný svet, ich idylická predstava o svete je zničená a oni strácajú zmysel života.

12.3 Odkazy na postavy z čínskeho folklóru, mýtov a náboženstva

Hneď v chronologicky prvej rozprávke „Malý biely člnok“ sa stretávame s postavou bieleho zajačika. V čínskom folklóre Mesačný zajac (*yuetu* 月兔) alebo Nefritový zajac (*yutu* 玉兔) predstavuje spoločníka bohyně na mesiaci Chang'e 嫦娥, ktorá potom, ako si vzala elixír nesmrteľnosti, vyletela na mesiac. Mesačný zajac na mesiaci v mažiari drví bylinky na elixír nesmrteľnosti. V jednej verzii príbehu o tom, ako sa na mesiac zajac dostal, sa hovorí o niekoľkých zvieratách, ktoré stretnú muža žobrajúceho o jedlo. Ostatné zvieratá mu prinesú jedlo, ktoré niekde nazbierali, ale keďže zajac vie len zbierať trávu, ponúkne ako jedlo sám seba a skočí do ohňa. V budhistickej verzii príbehu je muž Vládcom nebies, zajaca označí za najviac nesebecké stvorenie a nakreslí jeho obraz na mesiac. V Čínskej verzii Jadeitový cisár (*Yuhuang dadi* 玉皇大帝) odmení zajaca tým, že ho naučí miešať elixír nesmrteľnosti.

Ye sa vyhyba menám Yuetu či Yutu a zajaca označuje *Baitu* 白兔 (biely zajac). Tradične pripisované kvality Mesačnému zajacovi v Ye Shengtaovej rozprávke síce nie sú viditeľné, ale zajac vystupuje ako spoločník detí, čo by mohlo znamenať, že Ye Shengtao sa odkazuje na zajaca z čínskeho folklóru. Fakt, že je zajac biely, má rovnako ako biely člnok symbolizovať čistotu a nevinnosť detí.

Čo sa týka dievčiny na mesiaci, tá sa v prvých dvoch zbierkach vyskytuje len raz, v snovom svete Fang'era. Ako zajac, aj ona je bezmenná, označovaná len ako „Mesačná sestrička“ *Yuejie* 月姐. Pokiaľ ide o Mesiac, Ye Shengtaov rozprávač sa o ňom, v súlade s čínskymi tradíciami, vyjadruje v ženskom rode,.

V rozprávke „Hlupák“ nachádzame zmienku o Budhovi (zvolanie stareny „*Ach milostivý Amitábha*¹⁰³...“), keď jej chlapec vracia mešec s peniazmi a „Slepec a hlupák“ sú tiež ochotní sa modliť k *Amitábhovi*, keby sa im podarilo vymeniť si postihnutie. Ďalej sa s Budhom stretávame v prirovnaní bielej plachty „Malého bieleho člnu“ k Budhovmu tučnému bruchu. Zmienky Budhu nemajú významotvornú funkciu, ozvlášťujú však dej a zvolania dodávajú postavám v príbehoch naliehavosť.

Sun Wukong (孙悟空)¹⁰⁴ je zmienený dva krát, v jednom prípade v „Soche dávneho hrdinu“ aj s ďalšou postavou – Nezha.¹⁰⁵ Druhý krát v rozprávke „Škôlka pani medvedice“ (*Xiong furen youzhiyuan* 熊夫人幼稚园), kde sa opica chce naučiť byť ako Sun a ukradnúť broskyne zo stromu nesmrteľnosti Kráľovnej matky západu *Xiwangmu* 西王母.

Nakoniec sa vrátíme znovu k prvej rozprávke „Malý biely člnok“. Ye tu prirovnáva žaburinku k leknám z krajiny liliputánov *xiaoren guo* 小人国. Nie je zrejmé, či sa spisovateľ inšpiroval liliputánmi z *Guliverových ciest* (v tej dobe už preložených do čínštiny),¹⁰⁶ ľuďmi malého vzrastu z *Klasickej knihy hôr a morí*, alebo či si nevytvára vlastný svet malých ľudí či škriatkov.

Výskyt postáv, ktoré by mali predobraz v čínskej slovesnosti, folklóre či náboženstve, nie je nijak častý. Ye Shengtao ich vo svojich rozprávkach využíva skôr náhodne, tam kde mu to pre výstavbu a vyznenie príbehu vyhovuje. V jeho rozprávkach sme našli niekoľko odkazov alebo možných inšpirácií postavami z folklóru či mýtov, je však otázne, koľké z nich využil s cieľom skutočne odkázať na danú postavu, alebo si len vypožičal jej podobu (ako napríklad biely zajac; nie je isté, či sa skutočne jedná o Mesačného zajaca). Domnievame sa, že väčšinou ide o použitie bez skrytého významu s cieľom povzbudenia predstavivosti u detí.

---

¹⁰³ *Amituofu* 阿弥托福.

¹⁰⁴ Známa postava z románu zo 16. storočia *Putovanie na západ* (*Xiyou ji* 西游记). Sun je opica narodená z kameňa, ktorá získa nadprirodzené schopnosti a silu vďaka taoistickým praktikám. Po 500 rokoch uväznenia Budhom ako trest za to, že sa vzbúril nebesiam, je poslaný na cestu za budhistickými sútrami.

¹⁰⁵ Nezha 哪吒 – ochranné božstvo, postava z čínskej mytológie. Objavuje sa napríklad aj v *Putovaní na západ*, kde bojuje práve s opičím kráľom Sun Wukongom.

¹⁰⁶ O prekladoch a vplyve *Guliverových ciest* v Číne pojednáva článok Xiao Yang (2021). On the History of the Chinese Translations of Gulliver's Travels. *ANQ: A Quarterly Journal of Short Articles, Notes and Reviews*, 34:1, 36-61. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/0895769X.2020.1859184>.

13 Rozprávky s poučením

Okrem kritiky a snahy ukázať na dôležitosť práce a usilovnosti, Ye Shengtao do svojich rozprávok vkladá aj ďalšie poučenia. Okrem povzbudenia do práce a ostatnej kritiky spoločnosti, píše aj rozprávky zamerané na dôležitosť vzdelania či rozprávky, ktoré majú svoju náučnú hodnotu v iných oblastiach.

13.1 Snaha vykoreniť staré návyky a škodlivé tradície

Uvedomenie si, že k modernizácii je treba sa vzdať starých názorov a tradícií Ye Shengtao prezentuje v už diskutovanej rozprávke „Zlodeji“. Ilustruje laxnosť ľudí, ktorým bolo sľúbené bohatstvo. Ľudia sa dajú oklamať a aj keď zistia, že je všetok ich majetok preč, stále pôsobia ľahostajne, kvôli ich slepej viere v duchov. Práve kvôli zastaralým presvedčeniam a tradíciám boli okradnutí, ale ani strata ich celého majetku ich vieru neprelomí. Nadalej zostávajú presvedčení o tom, že duch všetko napraví a preto ani chúlостivú situáciu neberú do rúk, aby ju vyriešili sami.

Kamene z podstavca sa ako kolektív postavia jedincovi, pyšnej soche v rozprávke „Socha dávneho hrdinu“ (古代英雄的石像). Malé kamene si uvedomujú svoju dôležitosť a hnevá ich, že socha stojaca na nich sa nad nimi povyšuje. V tejto rozprávke však nie je dôležitý motív kolektívnej sily, ale práve kritika falošných modiel. Ľudia by sa mali zamerať na tvorenie nových, užitočných vecí či stavieb, nie zbytočných sôch bájných hrdinov.

Ďalší kameň pokračoval: „Vezmi si predovšetkým hrdinov, možno to boli úplne obyčajní ľudia, dokonca mohli byť zloduchovia, ale tými, čo písali históriu, boli tak vynášani a vychvaľovaní, až sa stali hrdinami. Avšak nikto sa nemôže vrátiť naspäť v čase, aby to dokázal. Ešte absurdnejšie je, keď ten človek v skutočnosti ani neexistoval, keď ide jednoznačne o vymyslenú postavu, ale pisateľ o ňom písal a tak vytvoril hrdinu. Nie sú Nezha a Opičiak Sun¹⁰⁷ obaja hrdinovia? Aj keď sú postavami z príbehov, ľudia si ich uchovávajú v srdciach a to znamená, že príbehy a história sa od seba zas až tak moc neodlišujú.“

„Hrdina, ktorého predstavujem, nemôže byť dočista vymyslený,“ riekol kameň na vrchu trochu smutným tónom a snažil sa presvedčiť kamene pod ním: „Pozrite, ako si ho obyvatelia pripomínajú a ako ho uctieujú, určite je to skutočný hrdina z histórie.“

„Nemusí byť!“ šesť či sedem kameňov spoločne protestovalo.

Jeden dôvtipný kamienok sa pridal: „Obyvateľom mesta ide najlepšie uctievanie modiel.“

---

¹⁰⁷ Opičí kráľ Sun Wukong (孙悟空) alebo ako je označený v Ye Shengtaovej rozprávke: 孙行者 (doslova Sun, ktorý kráča).

To rozosmútilo vrchný kameň ešte viac, a tak si zamumlal si pre seba: „Modly? Myslel som si, že ľudia vždy uctievať vážených ľudí, alebo som sa nechal oklamať? Jeden malý kamienok si tiež pre seba mumlal: „Nielen, že nás oklamali, ale nám aj ublížili. Na celý život nás pochovali pod modlu...“

Nikto už neprehovoril, akoby všetci nad niečím úpenlivo premýšľali.

O pol noci kamene zrazu popadali, pripomínali pri tom plavca, ktorý z vysokého miesta skáče do vody. Kameň, čo bol od zeme najďalej, dopadol na tvrdú zem a rozbil sa na tisíc kúskov. Socha a dokonca ani podstavec pod ňou, úplne stratili pôvodnú podobu. Všetky kamene, malé aj veľké, skončili v jednej kope na zemi.

另一块石头接着说：“尤其是英雄，也许是个很平常的人，甚至是个坏蛋，让写历史的人那么一吹嘘，就变成英雄了；反正谁也不能倒过年代来对证。还有更荒唐的，本来没有这个人，明明是空的，经人一写，也就成了英雄了。哪吒，孙行者，不都是英雄吗？这些虽说是小说里的人物，可是也在人的心里扎了根，这就说明，小说跟历史也差不了多少。”

“我代表的那位英雄总不会是空虚的，”上面那石头有点儿不高兴，竭力想说服底下的那些石头，“看市民这样纪念他，崇拜他，一定是历史上的实实在在的英雄。”

“也未必！”六七块石头同时接着说。

一块伶俐的小石头又加上一句：“市民最大的本领就是纪念空虚，崇拜空虚。”

上面那石头更加不高兴了，自言自语地说：“空虚？我以为受人崇拜总是光荣的，难道我上了当……”

一块小石头也自言自语地说：“我们岂止上了当，简直受了罪——一辈子垫在空虚的底下……”

大家不再说话了，像是都在想事情。

半夜里，石像忽然倒下来，像游泳的人由高处跳到水里。离地高，摔得重，碎成千块万块。石像，连下面的台子，一点儿原来的样子也没有了，变成大大小小的石块，堆在地上。

(Ye 2005: 209 – 210)

Stojí za povšimnutie, že rozprávač príbehu sa vyhýba líčeniu situácie, kedy by malé kamene nechali veľkú sochu spadnúť zámerne – kamene z podstavca veľkej sochy svoje postoje vysvetlia ostatným kameňom, ktoré tvoria telo sochy, a potom spoločne premýšľajú

nad falošnými hrdinami. Zdá sa, že nakoniec dospejú k zhode, v noci sa všetky kamene zrúti na zem, socha sa premení v kopy kamenia, predmet falošného uctievania prestal existovať.

14 Kritika starého štýlu vzdelávania

Kritika v podobe rozprávky „Nočný rozhovor kníh“ (*Shu de ye hua* 书的夜话) poukazuje na škodlivosť starého vzdelávacieho systému, učenci sa zaoberali svojimi spismi a spoločnosti neprispievali ničím novým. Tá je kritizovaná za to, že také správanie „vzdelaných“ ľudí tolerovala. Knihy, ktoré sa v antikvariáte rozprávajú, vzbudzujú ľútosť, pretože ani jedna nenachádza čitateľa, ktorý by si ju úprimne rád prečítal, vzdelal sa z nej a vzdelanie využil vo svojom živote. Knihy rozprávajú o chybách v starom spôsobe vzdelávania ako o niečom, čo zničilo alebo ublížilo nielen im samotným, ale aj ich majiteľom. Niektoré knihy boli len vystavenými zberateľskými kúskami, ktoré si nikdy nikto neprečítal a ich majiteľ ich nakoniec musel predať, pretože skrachoval. Majiteľ ďalšej knihy začal zarábať na písaní článkov a usporadúvaní besied o knihách, z ktorých prečítal vždy len predhovor; na jeho podvod nikto neprišiel. Kniha túžila len po tom, aby si ju niekto chcel úprimne prečítať. Najstaršia, ošúchaná kniha sa sťažovala na množstvo ľudí, ktorí ju čítali v priebehu rokov. Predávali si ju z učiteľa na žiaka a tak vystriedala vyše 130 majiteľov. S každou novou generáciou sa rýchlosť učenia z knihy spomaľovala a postupne sa z nej aj strácali stránky. Kniha sa trápila tým, že nikto nič nové pri čítaní neurobil, len ju „prehltli a zase vypluli“, nikto nepridal svojou vlastnou troškou a len kopíroval, čo sa dozvedel od predchádzajúcich generácií. Kniha sa domnievala, že keby nebolo jej, možno by jej čitatelia mohli vytvoriť sami niečo nové.

Vyznenie tejto rozprávky spĺňa Zhou Zuorenove kritérium detskej literatúry, podľa ktorého majú diela pre deti prehlbovať ich estetické a umelecké cítenie, aby si v budúcnosti vedeli vážiť umenie a literatúru. Čitateľovi uvedenej rozprávky je skutočne kníh ľúto, súcitiť s nimi a tak získavajú jeho úctu. Súčasne ho vedú ho k zamysleniu sa nad prostým bezmyšlienkovitým „konzumovaním“ literatúry aj umenia, ktoré bolo v Číne tak populárne až do konca 19. storočia a povzbudzujú ho k vlastnej tvorbe a kreativite.

14.1 Bez práce nie sú koláče

Veľmi častým motívom Ye Shengtaových rozprávok je aj usilovnosť konania a hodnota ľudskej práce. Také príbehy autor často zasadzuje do roľníckeho sveta. Motív dôležitosti práce nachádzame napríklad v rozprávke „Semienko“ (*Yi li zhongzi* 一粒种子).

Semienko putuje z ruky do ruky, ale vyrastie až u roľníka, pretože predchádzajúci majitelia sa oňho starali len kvôli vidine zisku či slávy. V rozprávkach „Zem“, „Boháči“ (*Fuweng* 富翁) a „Vyhytný druh ľudí“ (*Juele zhong de ren* 绝了种的人) je súčasne výrazný aj motív rovného postavenia ľudí, či nepovyšovania sa jedných nad ostatnými. V rozprávke „Hodvábnik a mravček“ (*Can he mayi* 蚕和蚂蚁) je lenivá, na prácu rezignovaná priadka morušová pozvaná do mraveniska, do kolektívu, kde sú si všetci rovní a všetci usilovne pracujú. Vďaka návšteve mraveniska pochopí, že práca je dôležitá a rozhodne sa pripojiť k úsiliu ostatných lariev.

14.2 Ostatné poučenia

Vrátíme sa k rozprávke „Ruža a zlatá ryбка“, kde sa mladí rozhodnú, že si na znak lásky podarujú rybu a ružičku, o ktoré sa dovtedy starali. V tejto rozprávke znovu vidíme vplyv Oscara Wildea. Ye Shengtao sa inšpiroval motívom citu, lásky, ktorú k sebe majú dvaja ľudia. Wildeov „Slávik a ruža“, príbeh slávika, ktorý sa rozhodne položiť život za ružu pre študenta, pripomína smrť Ye Shengtaovej ruže aj zlatej rybky. Všetci kvôli láske položili život. Zatiaľ čo Wildeova rozprávka končí tragicky – neopätovanou láskou, pretože študentova milá sa radšej nechá zlákať na drahé kamene, Ye Shengtaova rozprávka končí tragicky len pre ružu aj rybičku, ktoré zomierajú, no dvaja mladí ľudia ostávajú spolu. Ye Shengtao svojim čitateľom znovu prináša trochu iné posolstvo než Wilde.

Ye Shengtao tu môže upozorňovať na ľudskú povrchnosť v zmysle povrchnej lásky dvoch mladých ľudí, ktorým na dare z lásky od toho druhého vôbec nezáleží, rovnako, ako Wilde kritizuje študentovu milú, pre ktorú je dôležitejšie bohatstvo, než skutočná láska. Rozprávku už sme analyzovali z pohľadu ruže a rybičky a ich naivnej predstavy o dokonalom svete. Ak sa nad rozprávku zamyslíme z pohľadu dvoch mladých ľudí, nachádzame tu problém v tom, že sa mladí nezamýšľajú nad tým, čo teší toho druhého. Ich pohľad a koníčky môžu byť iné, nemusia mať radi rovnakú vec a ani by nemali predpokladať, že ten druhý automaticky adoptuje koníček toho druhého a bude to robiť s takou láskou a starostlivosťou, ako ten prvý. Čo nás privádza k myšlienke, že Ye Shengtao môže rozprávku aj naznačovať, že keby mladí spojili sily, vytvorili pár, ktorý spolu všetko zdieľa; vrátane starostlivosti o rybu a ružu, obe mohli prežiť.

Rozprávka „Nové hodinky“ (*Xin de biao* 新的表) by mohla reagovať na Lu Xunov názor už zmienený v prvej časti našej práce z jeho článku „Ako teraz máme byť otcami“.

Mladí by podľa neho nemali len slepo počúvať príkazy starších generácií, rodičia by mali mladých viesť k osamostatneniu. Hlavný hrdina v rozprávke dostáva hodinky, aby si začal plniť svoje povinnosti a prestal byť zasnený a zábudlivý, avšak inštrukcie k používaniu sú nejasné. Nastáva niekoľko úsmevných situácií, kde musia dospelí objasniť, ako sa má novopečený majiteľ hodínok riadiť ich ručičkami. Informácie, ktoré od dospelých dostáva sú neúplné, na začiatku sa zabudnú zmieniť, ktorá ručička je minútová a ktorá hodinová, potom opomenú fakt, že hodinová ručička prejde ciferník za deň dva krát a ďalší, že mechanické hodinky treba naťahovať. Aj napriek pochybeniu dospelých sa dostáva výsmech chlapcovi, keď sa riadi minútovou ručičkou namiesto hodinovej, o deviatej ráno chce odísť zo školy do postele, pretože deväť je čas spánku a na ďalší deň bez natiiahnutého strojčeka márne čaká v posteli, kým príde čas vstávať. Ye Shengtao upozorňuje na nesprávny štýl výuky dospelých, rozprávku sa pravdepodobne snaží naznačiť, aby mladí pri prijímaní ponaučení nezabudli kriticky premýšľať. V tejto rozprávke, ako v rozprávkach vyššie (Nočný rozhovor kníh) je zrejme Ye Shengtaove zamyslenie sa nad dovtedajším systémom vzdelávania. Je to prostá ukážka nielen toho, že by mali mladí premýšľať nad tým, čo sa učia, ale aj kritika dospelých, ktorí by sa mali zamerať predovšetkým na praktickú stránku vzdelania namiesto nútenia detí k obyčajnému memorovaniu. Z týchto rozprávok je zrejmy Ye Shengtaov záujem o čo najefektívnejšie vzdelávanie mladých.

Rozprávka „Škôlka pani medvedice“ vyznieva ako karikatúra spoločnosti. Pani učiteľka medvedica sa pýta detí, čo by sa chceli naučiť. Každý túži po niečom inom (tiger chce loviť, kura chce ostatných presvedčiť, aby viac nelovili), ale nedá sa vyhovieť jedincovi na úkor kolektívu, pretože všetci sú iní. Objavuje sa tu aj absurdnejšia dvojica: jednorozec, hrdý na postavenie svojej rodiny, ktorý nepotrebuje vzdelávanie, v škôlke si má podľa rodičov len tak užívať voľný čas s ostatnými zvieratami, a opica, ktorá túži po tom, aby ju pani učiteľka naučila, ako ukradnúť broskyne zo stromu bohyně Matky západu, ako to urobil Sun Wukong počas svojho putovania za posvätným písmom. Keďže ale zvery nie sú ochotné sa prispôbiť, pani medvedica musí svoju škôlku zrušiť. Autor tak kritizuje dobovú spoločnosť, rozdiely medzi ľuďmi a túžby jednej vrstvy, ktoré ubližujú vrstve druhej. Zvieracie karikatúry veľmi dobre vystihujú ľudí, ktorí sú neschopní urobiť kompromis, vyvyšujú sa nad ostatných alebo majú neuskutočniteľné, príliš bizarné sny.

15 Protiklady a paralely

Niektoré motívy v Ye Shengtaových rozprávkach sa opakujú, ako sme videli doteraz, ale v niektorých rozprávkach sa vyskytujú aj motívy, ktoré môžu byť analogické iným v iných rozprávkach, nachádzame u nich podobnosť alebo čiastočnú zhodu vlastností postáv alebo situácie, v ktorej sa postavy ocitli, alebo sa v dvoch rozprávkach z iného časového obdobia vyskytujú motívy, ktoré sú si úplne protikladné, či už v príbehu alebo v kontraste postáv. Uvedieme si niekoľko najvýraznejších prípadov, kedy k takýmto protikladom či paralelám dochádza.

Prvou je paralela medzi rozprávkami z Ye Shengtaových dvoch odlišných tvorivých období, „Strašiak“ (zbierka *Strašiak*) a „Citlivka obyčajná“ (*Hanxiu cao* 含羞草) (zbierka *Socha dávneho hrdinu*). Protagonisti príbehov, Strašiak aj Citlivka, sú obaja čisté, žičlivé duše, ale sú bezmocní voči neprávostiam sveta. Citlivka však nekončí až tak tragicky, ako Strašiak. Celý príbeh rozpráva o tom, ako Citlivka v obchode počúva chamtivé ruže, ktoré chcú cestovať len prvou triedou a vyhrať súťaž krásy. Ye Shengtao využíva vlastnosť tohto kvietku, ktorému sa pri dotyku zložia listy, akoby sa hanbil. Keď ruže kúpi kuchár, „potrasú“ citlivke rukou na rozlúčenie a ona sklopí listy; hanbí sa za svet, v ktorom všetci prahnú po zisku a po kráse. Potom k nej priletí včielka, ktorá sa posťahuje na lekárov, ktorí ju nie sú ochotní ošetriť bez provízie. Citlivka znovu sklopí listy od hanby zo skorumpovaného sveta. Sociálna kritika je v tejto rozprávke zrejmalá, ale pocit bezmocnosti kvetu nepôsobí až tak intenzívne, ako v „Strašiakovi“, ktorý od bezmocného zúfalstva padá na zem.

Ďalším príkladom vzájomnej podobnosti medzi rozprávkami, ktoré vyšli v rôznych zbierkach, sú rozprávky „Zem“ a „Vyhynutý druh ľudí“. V oboch príbehoch sa stretávame s motívom ľudstva rozdeleného na dve skupiny, pričom jedna zo skupín je v oboch prípadoch pracovitá roľnícka vrstva. V oboch prípadoch tiež dochádza k obsadeniu alebo až privlastneniu si polí tými, ktorí ich neobrábajú. V „Zemi“ sa na poliach nahromadí hora z kameňov a zvyšok poľa nahradí more, do ktorého tečú rieky potu, vo „Vyhynutom druhu ľudí“ sú polia nahradené ihriskami, na ktorých hrajú futbal ľudia označovaní ako *laoxin* 劳心 (tí, čo pracovali mysl'ou). Vo „Vyhynutom druhu ľudí“ celá spoločnosť začala ako roľnícka, no niektorí zleniveli, prestali pracovať a začali "pracovať mysl'ou". Rozdiely medzi pracujúcimi a tými, čo mysleli, sa zväčšovali. Mysliaci si nárokovali lepšie postavenie, než roľníci, zanedbávali prácu a nevytvárali nič nové. Snažili sa premeniť aj ostatných roľníkov na mysl'iacich, čo viedlo k úpadku a vyčerpaniu pracujúcej skupiny. Začali zakladať školy, do ktorých roľníci posielali svoje deti, aby nemuseli úmorne pracovať

a ihriská, kde sa mohli hýbať. V oboch rozprávkach potom nastáva postupné vymieranie ľudského druhu. V „Zemi“ postupne slabnú a vymierajú len tí, čo nepracovali, vo „Vyhynutom druhu ľudí“ zomierajú všetci, keď posledný roľník odišiel do školy, pretože celé ľudstvo hladuje až nakoniec vymiera. Je nutné upozorniť, že Ye Shengtao tu nezavrhuje duševnú prácu, ale nepomer medzi roľníkmi a mysliteľmi, ktorý sa rapídne zvyšoval. Súčasne kritizuje prístup tých, čo pracovali mysl'ou, k roľníkom (povyšovanie, neúcta) a ich lenivosť a neochota tvoriť nové veci (alebo premýšľať nad modernými riešeniami, ako zvýšiť produktivitu roľníkov).

Rozprávky „Šťastný človek“ a „Slzy“ (*Yanlei* 眼泪) prekvapia svojím koncom, ktorý je v oboch prípadoch opakom toho, čo implikuje názov. Šťastný človek precitne z jeho šťastia, uvidí strasti skutočného sveta a zomrie, čo rozprávke dodáva tragické vyznenie. Na druhej strane v rozprávke „Slzy“ je hlavnou postavou človek, ktorý hľadá súciteľné slzy z toho dôvodu, že sám vidí skutočný, krutý svet a pátranie po súciteľných slzách má podľa neho pomôcť tým, ktorí trpia. Hľadá na stanici, kde sa ľudia lúčia, v matkinom náručí, ktoré utešuje dieťa, v divadle, kde ľudia plačú od dojatia. Slzy súcitu s druhým človekom, kedy jeden trpí a ten druhý to cíti, akoby trpel on sám, nenašiel ani v meste, ani v továrni, kde sa všetci trápili úmornou prácou. Nakoniec ich nachádza na dedine, kde žena zabíjala na hostinu sliepky a dieťa zo súcitu so zvieratami plakalo. Človek slzy dieťaťa pozbiera a rozdáva ich tým, ktorí ich potrebujú, preto záver rozprávky vyznieva šťastne.

Podobne ako v rade iných rozprávok, Ye Shengtao tu pracuje s motívom čistého, nevinného dieťaťa, ktorý je súčasne kritikou spoločnosti dospelých. Tí, na rozdiel od dieťaťa, nie sú schopní súcitu. Súcitom sú v Ye Shengtaových rozprávkach obdarené len deti. Ye Shengtao tak svojimi rozprávkami rozvíja luxunovský motív volania blázna z poviedky „Bláznov denník“. ¹¹² Medzi niektorými Ye Shengtaovými rozprávkovými hrdinami a hrdinom „Bláznovho denníka“ existuje výrazná paralela, ktorou je rovnaký pohľad na svet. Lu Xunov blázon aj hrdinovia Ye Shengtaových rozprávok vidia svet, aký skutočne je, nemajú zastreté oči predsudkami a klamom dospelých, ako uvádzame na analýze rozprávok v kapitole „Pohľad na krutý svet súciteľnými očami“.

---

¹¹² *Bláznov denník* (*Kuangren riji* 狂人日記: 1918). Príbeh začína stretnutím rozprávača so starým priateľom, ktorého brat, predtým chorý, teraz zastáva vysoké postavenie. Rozprávanie sa rozvíja prostredníctvom 13 fragmentov denníka, ktoré si uzdravený brat napísal počas svojho „šialenstva“. Jeho spisy podrobne opisujú rastúcu paranoju, ako vidí každého ako potenciálnu hrozbu, verí, že jeho dedina je kanibalistická a upadá do hlbokkej psychózy. Príbeh končí žiadosťou o spoločenskú zmenu a zúfalou výzvou „zachráňte deti“.

Vzájomnú podobnosť a súčasne protikladnú životnú situáciu nachádzame u hlavných hrdinov rozprávok „Láskavosť“ (慈儿) a „Hlupák“. Ye Shengtao takýmto spôsobom vyjadruje názor na triedne rozdiely a ich nespravodlivosť. Skrze postavy chlapcov s protikladným sociálnym postavením (Hlupáka ako chudobnej siroty a Láskavosť ako bohatého chlapca) autor naznačuje, že triedna pozícia neznamená nič vo vzťahu k charakteru alebo hodnotám jednotlivcov. Aj napriek rozdielu medzi ich spoločenským pôvodom sú obaja chlapci bystrí, starostliví, láskaví a súcitní, aj keď taká charakteristika nezodpovedá tradične prisudzovaným triednym stereotypom.

Posledný protiklad, na ktorý by sme chceli upozorniť, je protiklad v názvoch rozprávok „Boháči“ a „Chromý žobrák“. Obe rozprávky končia tragicky, boháči prestávajú pracovať a nemajú sa čím živiť. Hrdina z rozprávky „Chromý žobrák“ sa aj napriek poctivej práci stáva chromým a žobrákom. Obe rozprávania sú však protikladné z autorovho pohľadu, pretože „Boháči“ sú kritikou ľudí, ktorí chcú za každú cenu zbohatnúť a rozprávanie o „Chromom žobrákovi“ je síce kritikou spoločnosti, ale súčasne je aj obdivnou pochvalou žobrákovým snahám a zásluhám.

Prostredníctvom výpočtu týchto analógií a protikladov si môžeme všimnúť jednoduchý Ye Shengtaov štýl. Ye rád recykluje dôležité motívy, akým je napríklad spomínaná bezmocnosť v „Strašiakovi“ a „Citlivke obyčajnej“ či varovanie pred obžerstvom, chamtivosťou či lenivosťou v „Zemi“ a „Vyhynutom druhu ľudí“. S poukazom na dôraz, ktorý Ye Shengtao kladie vo svojich rozprávkach na vyššie predstavené paralely či protiklady sa dá konštatovať, že sa prostredníctvom takejto repetície snaží zdôrazniť sociálne nerovnosti a súčasne nedôležitosť príslušnosti k majetnej vrstve, ak má dobré srdce. Na základe týchto paralel je vidieť, že pre Ye Shengtaoa je jednou z najdôležitejších vlastností dobrosrdečnosť a nemenší dôraz kladie aj na rovnosť medzi ľuďmi.

16 Poznámky k analýze

16.1 Jazyk rozprávok

Čo sa týka jazyka, aký je v rozprávkach použitý, ide o *baihua* 白话, hovorový jazyk, ktorým Ye začal písať okolo roku 1918. Průšek vo svojom článku poskytuje zaujímavé výsledky a argumenty na tému jazyka, analyzuje však Ye Shengtaoove krátke prozaické diela (poviedky...), v ktorých je podľa Průška ešte zrejмый veľký vplyv klasického jazyka *wenyan*

文言 (Průšek 1970: 440). Vplyv klasického jazyka v Jeho rozprávkach je však nepatrný, aj keď včase, keď Ye začal písať rozprávky, bol ovplyvnený svojou dovtedajšou tvorbou. Ye Shengtaove rozprávky sú písané jednoduchým, hovoreným jazykom, len málo sa v nich vyskytuje stopa či už po klasickom jazyku alebo prvkoch z tradičnej čínskej literatúry. Niektoré motívy zo svojej predchádzajúcej tvorby Ye Shengtao recykluje a používa aj v rozprávkach, ale týka sa to pozorovaní a inšpirácií z jeho života ako učiteľa buď na vidieku alebo aj v meste, nie jazyka. Je to pravdepodobne spôsobené tým, že rozprávka ako žáner v Číne bola v kolíske, možno práve preto sa Ye snaží oddialiť od tradičných čínskych príbehov prezlečených za „príbehy pre deti“ a prostredníctvom jednoduchého hovorového jazyka zľahčuje porozumenie pre deti. Súčasne tým tiež môže reagovať na už spomenuté štyri Zhou Zuorenove kritériá, ktoré mali vzdelávacie rozprávky spĺňať – krásno (*youmei* 优美), novosť (*xinqi* 新奇), jednoduchosť (*danchun* 单纯) a uniformnosť (*yunqi* 匀齐). Z uvedených ukážok je zrejmé, že Ye Shengtao nielen dodržiava jednoduchosť rozprávania a štruktúry, ale v niektorých rozprávkach je prítomná aj neurčitost' mien ľudí a miest podčiarkujúca jednoduchosť rozprávania.

Jazyk básní už sme načrtli v analýze na príklade „Šťastného človeka“. Aj ostatné básne sú akýmsi prepojením tradičných a moderných básní, vyskytuje sa v nich nepravidelný rým, niektoré pasáže sa opakujú, obsahujú paralelizmus, ale chýbajú im určité prvky, ktoré klasické básne obsahovali. Průškova analýza sa síce týka prózy, ale je možné ju aplikovať aj na básne. Průšek paralelizmus výrazov, spolu s rytmickou rovnováhou medzi jednotlivými členmi pripisuje vplyvu klasického jazyka, (možno podvedome na základe klasického vzdelania, možno na základe snahy vzbudiť dojem „vysokej, vznešenej“ literatúry, ktorá bola písaná vo wenyane) aj keď už Ye písal v hovorovom jazyku (Průšek 1970: 439 – 440). Ye Shengtao v svojich básňach vyberá z tradície to, čo mu vyhovuje pri tvorení zapamätateľných, melodických básní.

Preto by sme chceli skonštatovať, že zatiaľ čo nevyvraciame Průškove tvrdenia, Ye Shengtaove diela zozbierané do dvoch rozprávkových zbierok sú unikátne, pretože sa inšpirujú západom a súčasne sa snažia čitateľov viesť k úplnej reforme myslenia pomocou motívov, ktoré sú Číňanom známe, v moderných rozprávkach, všetko s použitím jednoduchého, hovorového jazyka.

16.2 Postavy v rozprávkach

Postavy v uvedených rozprávkach sú po mnohých stránkach rôznorodé, ale zároveň medzi nimi môžeme vidieť určité spoločné črty.

Podľa Farquhar poskytuje zbierka *Strášiak* romantickú predstavu dieťaťa, víziu ideálneho sveta (Farquhar 1999: 96) alebo „...skúma rané korene európskeho romantizmu skrz základný symbol, [ktorým je] dieťa.“ (Farquhar 1999: 104). Na základe motivickej analýzy si všimame, že deti v Ye Shengtaových rozprávkach predstavujú hlavných hrdinov – usilovných, láskavých, nápomocných. Pri analyzovaní diel, v ktorých hrdinovia riešia problematické situácie, však vyvstáva otázka, či Ye Shengtao necháva deti v ich detskom svete a prostredníctvom takých rozprávok ich len pripravuje na obdobie, kedy dospejú, alebo sa ich snaží podnietiť ku konaniu hneď.

V Ye Shengtaových prvých rozprávkach dominujú deti alebo mladí ľudia. Ich vek je väčšinou neznámy, nezáleží na ňom, pretože dôležitejšie sú ich charakterové vlastnosti. Ak hlavnými hrdinami nie sú deti, môže ísť o prírodné prvky (semienko, ryby...), o dospelých jednotlivcov alebo o skupinu ľudí. Oveľa väčšia rôznorodosť je potom viditeľná v druhej zbierke rozprávok, medzi ktorými je dieťa hlavným hrdinom len v jednom prípade. Ye Shengtao v zbierke tvorí hlavné postavy z neživotných, nehybných vecí ako kamene alebo knihy.

Rovnorodosť postáv v prvej zbierke je viditeľná na ich charaktere. Ak ide o deti, sú to postavy starostlivé a súcitné, hravé, rovnako, ako prírodné prvky.

K potoku zrazu pribehli dve deti. Jeden z nich bol chlapec, oblečený v bielom, s tvárou červenou ako jablko. Druhé bolo dievča so šatami tak modrými, ako nebeská obloha a tiež mala začervenanú tvár, ešte jemnejšiu než chlapček.

Držiac sa za ruky svižne kráčali malým lesom, až kým sa nedostali na breh potoka. Tam nastúpili do malého bieleho člna. Malý biely čln ich dvoch usilovne bezpečne niesol a akoby na to bol hrdý, niekoľkokrát sa zo strany na stranu pohojdal.

Chlapec povedal: „Chvíľku si tu poseďme.“

„Dobre, popozerať si rybičky,“ odpovedalo dievča opreté o bok člna.

Rybičky neprestávali vyhrávať svoju melódiu a žabky stále spievali. Chlapec zo zeme odtrhol jeden kvietok, zapichol ho dievčaťu do zapleteného vrkoča, pozrel sa na ňu a s úsmevom povedal: „Vyzeráš ako nevesta.“

这时候，两个孩子走向溪边来了。一个是男孩子，穿白色的衣服，脸庞红得像苹果。一个是女孩子，穿同天一样的淡蓝色的衣服，也是红润的面庞，更显得细洁。

他们两个手牵着手，轻快的步子走过小林，便到了溪边，跨上小白船。小白船稳稳地载着他们两个，仿佛有骄傲的意思，略微摆了几摆。

男孩子说：“我们且在这里坐一会罢。”

“好，我们看看小鱼儿。”女孩子靠着船舷回答。

小鱼儿依旧奏他们的音乐，青蛙儿还是唱歌。男孩子采了一朵萍花，插在女孩儿的发辮上，看着笑道：“你真像个新娘子了。”

(Ye 2005: 4–5)

Ak však ide o spoločnosť, sú vyzdvihnuté jej negatívne prvky a často končí zánikom.

Do akej miery sa rozprávky venujú rodovým rozdielom? Zastúpenie dievčat v rozprávkach nie je tak vysoké, ako je tomu u chlapcov. Ye Shengtao zdôrazňuje starostlivosť a krehkosť dievčat len v rozprávkach „Malom bielom člku“ alebo v „Lastovičke“. Dievčatko v „Malom bielom člku“ je hravé, miluje a teší sa s prírodou, ale zároveň sa stará o chlapca, keď ho volá, aby si spolu dali plody zo stromu kaki a neskôr sa stará aj o malého bieleho zajačika. Qingzi a jej kamarátka sú rovnako starostlivé v prípade malej, zranenej lastovičky. Všetky dievčatá si so zvieratami vytvoria citový vzťah, dievčatko z „Malého bieleho člku“ nechce, aby ju biely zajac opustil, Qingzi s kamarátkou sú smutné, keď vidia lastovičku odchádzať. Charakteristika postáv tak podčiarkuje detskú citlivosť a prepojenie s prírodou.

U chlapcov sa Ye Shengtao pridrižiava ideálu šikovnosti, pracovitosti, vynaliezavosti. Chlapci majú jeden konkrétny záujem alebo dokonca remeslo, ktoré ich naplňa a súčasne s jeho pomocou dokážu prispieť k zlepšeniu celej spoločnosti. Chlapec v „Malom bielom člku“ sa stáva ochrancom dievčatka, je voči nej nežný, dodáva jej odvalu a nádej. Takto idealizované postavy mohli plniť didaktickú úlohu pre mladých čitateľov rozprávok.

Štýl rozprávok, ich dĺžka (určené tým, že mali byť publikovateľné v časopisoch) sú jednoduché, preto sa nich ani nevyskytuje množstvo postáv. Aj keď takto Ye Shengtao dostáva väčšinu príležitostí sa na tieto postavy pozrieť zblízka a analyzovať ich charakter do hĺbky, nerobí to a namiesto toho neustále koncentruje svoju pozornosť práve na vonkajší svet a príspevanie individuálnej postavy.

V analyzovaných rozprávkach dokonca nenachádzame ani stopu po zvýraznení dôležitosti rodiny, najdôležitejšej jednotky pre detský vývoj. Intelektuáli doby májového hnutia sa pod vplyvom modernizácie a západu snažili pretvoriť pohľad na rodinu a rodinnú hierarchiu, možno preto sa Ye Shengtao vyhýba popisovaniu súdržnosti, ktorá je tak v rodine dôležitá. Namiesto toho skôr často prezentuje disfunkčnú rodinu, deti ako siroty či žobráci

(„Hlupák“ alebo „Chromý Žobrák“), možno za účelom priblíženia sa väčšej skupine čitateľov, alebo, napríklad v prípade „Ci'er“ odmietnutie myšlienkových názorov svojich predkov.

Prostredníctvom analýzy ďalej dokazujeme, že Ye Shengtao v niektorých prípadoch odkazuje na tradičné čínske mýty „Zem“, spomína aj Sun Wukonga (ale vo výsmešnom priam hanlivom kontexte – „Socha dávneho hrdinu“. Snáď jediným prípadom, kedy v rozprávkach vystupuje mýtické zviera, je pyšný jednorožec (*qilin* 麒麟) v „Škôlke pani medvedice“. Tieto odkazy sú stručné a zbežné.

Na základe analýzy je treba zdôrazniť neprítomnosť individuálnych záporných hrdinov (snáď s jedinou výnimkou v rozprávke „Cisárovo nové šaty“). V rozprávke „Hlupák“ nahnevaný kráľ prechádza zmenou názoru veľmi rýchlo, predtým, než stihne ublížiť, vďaka chlapcovmu súcitu s nepriateľom. Vo veľa prípadoch je záporným hrdinom celý kolektív (triedna vrstva) a vystupuje ako nepriateľ či vykorisťovateľ chudobnejšej vrstvy, kým hlavný hrdina s chudobnejšou vrstvou súcíti a je schopný jej pomôcť. To súvisí s ďalšou podkategóriou, ktorou je prostredie Ye Shengtaových rozprávok.

16.3 Prostredie

Dej rozprávok je situovaný predovšetkým do dedinského prostredia. Postavy, ktoré tam žijú sú vyobrazené ako dobré, pracovité a starostlivé, zatiaľ čo život v meste je nepríjemný, vyčerpávajúci, pretože práve v mestách často žijú v predošlom odseku zmienení vykorisťovateľa. Ye Shengtao tak spája prírodu hlavne v prvej zbierke s detskou čistotou, súcitné a vnímavé deti sú ochotné prírode pomôcť alebo dokážu pochopiť, keď príroda pomáha im (ako v „Huqine bračeka Xianga“).

Prostredie druhej zbierky je rozmanitejšie, rovnako ako postavy – väčší dôraz je kladený na komunitu či spoločenstvo, preto sa dej odohráva v mestečku, kde sa ľudia môžu spojenými silami vzoprieť nepravosti, alebo v mravenisku („Hodvábnik a mravček“), kde mravce učia hodvábника dôležitosť práce. Obe zbierky teda pôsobia, akoby boli určené deťom a mládeži z robotníckej vrstvy, glorifikovali úsilie a namáhavú manuálnu prácu.

16.4 Didaktická hodnota rozprávok

Ye Shengtao tvorí zaujímavý, originálny žáner – inšpiruje sa autormi rozprávok zo západu ale štýl rozprávok a svoje postavy obohacuje o čínsku kultúru, ľudskú národu a

zmýšľanie počas doby májového hnutia. Deti sa tak dokážu s hrdinami príbehu stotožniť, čo býva prvý krok k úspechu poučenia sa z rozprávky. Aké poučenie však predostierajú deťom Ye Shengtaove rozprávky?

Folklórne rozprávky, ako ich chápeme na západe, so sebou nesú určité poučenie. Niektoré spoločenské presvedčenia, zákony a normy spochybňujú, iné zachovávajú a podporujú. Je však na mieste poznamenať, že Ye Shengtaove rozprávky prezentujú svet, ako ho vnímal sám autor. Opakovane sa v nich vyskytujú poučenia, ktoré boli pre samotného autora dôležité (súcit, spojenie síl...). Autorovi sa v niektorých rozprávkach darí vyobraziť detstvo a nevinný svet detí, ako ich vníma dospelý človek, v iných zase obratne ukazuje deťom krutý svet dospelých a pripravuje ich tak na dospelosť. Práve v tom je didaktickosť Ye Shengtaových diel pre deti najvýraznejšia.

16.5 Dospelí čitatelia rozprávok

Aj keď všetci dospelí raz boli deťmi, môže sa stať, že dospelý nedocení dielo tak, ako by docenilo dieťa a nebude ho ani vnímať s takou intenzitou a prežitkom. Texty však zároveň môžu niesť prídavnú kultúrnu a výpovednú hodnotu, ktorá pred detskými očami ostáva skrytá. Tým, že sa Ye snaží zamerať viac na modernizovanie a zmenu než na históriu, je vidieť, že príbehy skutočne rozpráva deťom, ale na základe prítomnosti motívu (pozeranie na svet neznalými očami) by mohlo znamenať, že príbehy sú skutočne určené aj staršej generácii, ktorá vyrastala v úplne inom politickom režime a s úplne inými očakávaniami od života a teraz sa ocitá v modernom, odlišnom svete. Ye tak nielen predstavuje skutočný svet deťom, jeho rozprávky sa tiež dajú čítať ako poučenie starším, ktorí si dovtedy realitu nevníмали a žili vo svojich uzavretých svetoch.

Kimberly Reynolds si všíma štúdiu Jacqueline Roseovej („The Case of Peter Pan, or, the Impossibility of Children’s Fiction“ 1984) o tom, že fiktívne konštrukcie detstva majú svoj pôvod v potrebách a túžbach dospelých. Takýto fiktívny obraz detstva predstavuje zhuk túžob dospelých, od nevinnosti, súdržnosti až po psychickú rovnováhu a nemá mnoho spoločného so skutočnými deťmi a detstvom (Reynolds 2011: 44 – 45).

Je zaujímavé, že aj keď sa väčšina intelektuálov v Číne v tej dobe snažila zamerať na dieťa, skutočný vnútorný svet detí je nimi akosi opomenutý a väčší dôraz stále kladú na to, aby z dieťaťa (jeho vlastným pričinením) vyrástol úspešný dospelý člen úspešnej spoločnosti. V Ye Shengtaových rozprávkach je tiež tento problém prítomný – nie je až tak dôležité, čo deti vnútorne prežívajú, oveľa dôležitejšie je ich prínos pre spoločnosť (napríklad

odzrkadlené v rozprávke „Hlupák“, kde mladík zachráni spoločnosť pred vojnovým stretom...) a to, aby boli ochotné sa obetovať, keď sa vyskytne problém. Rozprávky sa nezaoberajú emóciami dieťaťa, neposkytujú návod, ako sa s nimi vysporiadať. Väčšinou neprezentujú žiadne negatívne emócie - strach, hnev či prostú neposednosť. Jediná výrazná negatívna emócia je bezbrannosť (napríklad v rozprávke „Strašiak“), no aj tá je orientovaná na vonkajší svet, nie na vnútorný. V Ye Shengtaovom prípade tu platí konštatovanie Kimberly Reynolds, že autor sa snaží osloviť mladistvé publikum za účelom formovania mladej generácie tak, aby si všímali veci mimo noriem dominantnej kultúry, a zároveň učili mládež novým spôsobom myslenia a správania (Reynolds 2011: 35).

16.6 Trojstupňová výstavba

Ye Shengtao sa často prikláňa k použitiu trojstupňovej výstavby alebo trojnásobnému opakovaniu určitej akcie či procesu, no výstavba rozprávok a ich štruktúra je nepravidelná v zmysle, že trojstupňová výstavba v niektorých rozprávkach vyvrcholí až štvrtým bodom. Napríklad v rozprávke „Keyiho skúsenosť“ chlapec v zrkadielku vidí bezútešnú situáciu tri krát, štvrtý krát už sa vracia domov a vidí svoje krásne pole. V niektorých sa takéto opakovanie vyskytuje až 4 či 5 krát, avšak vo väčšine rozprávok figuruje práve trojstupňová výstavba. Takáto situácia nastáva v „Malom bielom člne“, kde muž kladie deťom tri otázky, „Hlupák“ koná tri dobré skutky, hlavný hrdina v „Nových hodinách“ tri krát mylne číta čas, „Sojkovec“ ľutuje tri skupiny ľudí pracujúcich pre druhých. Xiang sa naučí hrať na svoj huqin od troch prírodných prvkov, „Slepec a Hluchý“ hľadajú pomoc na troch miestach, pričom na treťom ju konečne nájdu. V druhej Ye Shengtaovej zbierke sa trojstupňová výstavba vyskytuje v menšom množstve rozprávok – cisár odsúdi svojich troch obľúbencov v „Cisárovo nové šaty“, „Citlivka obyčajná“ pociťuje tri krát hanbu...

Odkiaľ Ye Shengtao čerpal svoje inšpirácie k trojstupňovej výstavbe, nie je zrejmé. Veľmi pravdepodobne sa inšpiroval západnými autormi – Andersen používa trojstupňovú výstavbu napríklad v rozprávke „Kresadlo“, ¹¹⁴ Erošenko viacnásobnú radu opakovaní tiež v niektorých rozprávkach používa na ozvláštnenie deja, upútanie čitateľa.

---

¹¹⁴ Andersen, H. Ch. (1847). *J. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její*. Prel. Bedřich Peška, Josef Mikuláš Boleslavský. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. s. 17–24.

16.7 Proces transformácie idylického sveta na krutý svet

Farquhar s odkazom na vlastnú analýzu rozprávok „Cisárove nové šaty“ a „Socha dávneho hrdinu“ označuje druhú Ye Shengtaovu zbierku za dielo revolučnej literatúry (Farquhar 1999: 111). Tu však treba doplniť, že aj keď vybrané rozprávky, ktoré Farquhar analyzuje, nechávajú čitateľa zamyslieť sa nad stavom spoločnosti a povzbudzujú ku konaniu, v zbierke sa nachádzajú aj rozprávky s odlišným vyznením, ktoré sú veľmi podobné tým z prvej zbierky. Napríklad „Citlivka obyčajná“ (含羞草 z druhej zbierky) pripomína svojou bezmocnosťou „Strašiaka“ (z prvej zbierky, Citlivka dokonca na čitateľa nepôsobí až tak tragicky a burcujúco, ako Strašiak). Rozprávka „Vyhynutý druh ľudí“ (绝了种的人 z druhej zbierky) pripomína „Zem“. Preto si k tvrdeniu Farquhar dovoľujeme pridať názor, že už aj v prvej zbierke rozprávok sa vyskytujú rozprávky, ktoré by mohli byť označené ako „revolučné“. „Dielom revolučnej literatúry“ nie je len Ye Shengtaova druhá zbierka, ale už aj rozprávky zahrnuté do prvej zbierky nesú revolučné prvky.

Farquhar zároveň nesúhlasí s názorom mnohých čínskych kritikov (napr. Jiang Feng) v tom, že postupný prechod v Ye Shengtaových rozprávkach od idylického, nevinného sveta „Malého bieleho člku“ až po odhalenie krutého sveta plného zúfalstva a bezmocnosti v rozprávke „Strašiak“ dokumentuje autorov vlastný prechod od idealizmu k melanchólíi (Farquhar 1999: 104). S teóriou Farquhar súhlasíme, nedostatkom je však chýbajúce zamyslenie sa nad tým, prečo teda boli rozprávky publikované v poradí, ktoré súhlasí s názorom čínskych bádateľov. Na základe našej analýzy jednotlivých rozprávok sa domnievame, že Ye Shengtao musel mať vytvorený určitý obraz, ako bude písať o okolitom, skutočnom svete už predtým, než začal písať a publikovať o neprávostiach sveta. Domnievame sa, že dôvod, prečo sa v jeho rozprávkach vyskytuje takýto prechod od idyly po krutý svet je preto, že Ye Shengtao vo svojich dielach pre deti kladie dôraz na to, v akom poradí sa svet jeho očami rozhoduje deťom predstaviť. Predpokladáme, že také poradie publikovania rozprávok v oboch zbierkach bolo za účelom postupného a citlivého predstavenia krutého sveta deťom, podľa Ye Shengtaa nevinným dušiam. Súčasne by to mohlo znamenať akési postupné volanie po revolúcii. Najprv predstaví ideálny, dokonalý svet, postupne však opisuje situáciu vážnejšiu a šokujúcejšiu. Čitateľov úplne vzdelá o jednotlivých problémoch v spoločnosti a tým ich vyburcuje ich k zmene. V oboch zbierkach rozprávok Ye Shengtao ukazuje deťom hlavne ako majú na takomto svete konať, možno preto, aby svet jedného dňa dosiahol tú čistú nevinnosť, ktorú im predstavil na úplnom počiatku v rozprávke „Malý biely člok“.

17 Záver

V diplomovej práci sme podrobne preskúmali a analyzovali dve významné rozprávkové zbierky od Ye Shengtao, konkrétne *Strašiak* a *Socha dávneho hrdinu*. Táto práca bola motivovaná snahou získať hlbšie porozumenie a hodnotenie tvorby Ye Shengtao ako autora diel pre deti a jeho pedagogického prínosu pre rozvoj čínskej spoločnosti a kultúry. Preto sme sa v prvej časti zamerali na literárny, historický a kultúrny kontext, na historické a kultúrne súvislosti literatúry pre deti a žánru rozprávok, a to nielen v Číne, ale aj vo svete.

Popularizácia rozprávok nastala vo svete s rozšírením tlače už v 17. storočí, ale v Číne až na začiatku 20. storočia. Čína sa vtedy snažila vyrovnáť západu (nielen) vo vzdelávaní detí a v detskej literatúre a tak začalo pátranie po dielach v čínskej tradícii, ktoré by odpovedali charakteristike žánru literatúry pre deti. Čínski bádatelia doteraz odkazujú na dielo Zhou Zuorena a Lu Xuna, pričom niektoré folklórne mýty a iné označujú za literatúru pre deti. S prvými „rozprávkami“ sa však deti oboznámili až keď na začiatku 20. storočia začal kruh intelektuálov vydávať rôzne časopisy, ktoré mali, samozrejme, pomôcť šíriť vedomosti medzi masy a aj Ye Shengtao bol oslovený, aby tieto rozprávky písal.

Historický kontext nám pomohol lepšie pochopiť, ako sa Čína vyvíjala počas doby, keď bol Ye Shengtao sám dieťaťom a neskôr mladým študentom, ako ho ovplyvnilo dobové dianie, ako bol ovplyvnený svojím okolím, snažiacim sa o premenu dovtedajšieho systému.

V Ye Shengtaových článkoch, ktoré sme v rámci výskumu uviedli, môžeme vidieť, že jeho hlavným cieľom bolo vzdelávanie prostredníctvom pozorovania sveta a akéhosi citového „prepojenia“ či súcitu s ostatnými živými bytosťami. Ye Shengtao sa vo svojich článkoch zamýšľal nad mnohými pedagogickými a didaktickými otázkami, hlavne však zdôrazňoval detskú predstavivosť, práve pozorovanie sveta, rozširovanie detských záujmov. V analytickej časti sme ukázali, že v jeho rozprávkach sa tieto názory odzrkadľujú, spolu s vplyvom Zhou Zuorena, podľa ktorého mali rozprávky pre deti spĺňať určité kritériá. Detský svet, krásno, jednoduchosť, uniformnosť – tie všetky v Ye Shengtaových rozprávkach nachádzame. Názory vtedajších čínskych vzdelávateľov boli ovplyvnené západnými pedagógmi, Jean-Jacquesa Rousseauom či Johnom Deweym. V Ye Shengtaových rozprávkach môžeme vidieť aj ich vplyv, hlavne so zreteľom na Deweym vyzdvihovanou spoločenskou zodpovednosťou a vzdelávaním pomocou skúmania či experimentovania.

V analytickej časti sme si potom všimli paralely medzi Ye Shengtaovou prácou a rozprávkami Oscara Wildea, H. Ch. Andersena či v Európe menej známeho spisovateľa Erošenka. Ye Shengtao sa vo svojich rozprávkach inšpiroval hlavne niekoľkými motívmi, ich prostredím a postavami, v jednom prípade dokonca nadväzuje svojím príbehom na H. Ch. Andersenovu rozprávku „Cisárovo nové šaty“.

Ye sa postupne začal zameriavať na skutočný svet a aj keď ho v rozprávkach zobrazoval čoraz viac realisticky, stále kládol dôraz na dovtedajšie citlivé pozorovanie sveta, aj keď je zrejmé, že v rozprávkach reagoval hlavne na sociálne problémy. Ye Shengtao sa ako novinár a súčasne pedagóg stal dôležitým aktérom v čínskej intelektuálnej komunite. Bol svedkom turbulentných udalostí svojej doby, od politických zmien po spoločenské reformy, a jeho rozprávky tak odzrkadľujú jeho vlastné presvedčenie a snahy o formovanie lepšej a spravodlivejšej spoločnosti.

Všimli sme si niekoľko opakujúcich sa motívov, na ktoré Ye Shengtao kládol veľký dôraz, medzi ktorými podľa nás najvýznamnejším bol práve idylický svet detí, ktorý však, postupom času, a ako sám Ye Shengtao napísal – tak, ako to neskôr cítil, začal predstavovať realistický svet a sociálne problémy. Jedným z najnaliehavejších problémov sa v rozprávkach (hlavne v prvej zbierke) stáva sociálna nerovnosť a kritika nedostatku súcitu. Rozprávky tak obsahujú univerzálne posolstvá, ktoré odrážajú sociálne, morálne a etické aspekty Číny v období Májového hnutia. V druhej zbierke sa potom zameriava na riešenie týchto problémov a preto sa do popredia dostáva ďalší výrazný motív, ktorým je dav a spojenie síl v dave, ale neodpúšťa si ani kritiku davu (kde sa inšpiruje Lu Xunovým dielom) a chválu hrdinov ochotných naopak ako (zaslepený a krvilačný) dav nekonať. Z analýzy motívov, ktoré Ye Shengtao použil v rozprávkach, sme zistili, že zvyšujú didaktickú úroveň jeho diel. Napríklad motív súcitu sa stáva výzvou pre deti a celú spoločnosť, ktorá v tej dobe čelila sociálnym problémom. Ye Shegtao prichádza s novými motívmi (biely čln), ktoré predtým v tradičnej čínskej literatúre nehrali takú dôležitú rolu alebo sa neobjavovali vôbec. Nový obsah, ktorý predkladá novým čitateľom je svieži, chýbajú narážky na predchádzajúce generácie – odzrkadľuje sa tu túžba po idylickom svete, snaha zmeniť zastaraný vzdelávací systém. Svojimi dielami tak reaguje na dobový kontext Májového hnutia, kedy sa pridal k skupine intelektuálov, ktorí sa postavili proti tradičnému mysleniu a spôsobu výuky a začali sa inšpirovať západnými hodnotami. Ye Shengtaove rozprávky tak možno vnímať ako odraz doby, kedy sa snažil prostredníctvom rozprávok vzdelávať novú generáciu a viesť mladých k hodnotnejšiemu životu.

Okrem toho v niekoľkých Ye Shengtaových rozprávkach nachádzame aj magické prvky prepojené s prírodou. Autor na prírodu kládol veľký dôraz, dokonca až do takej miery, že morálne čisté postavy v príbehoch uprednostňujú radšej život na vidieku než v meste, čo rezonovalo s myšlienkami dobových intelektuálov. Analyzujeme, či Ye Shengtao čerpá takéto magické a prírodné prvky z čínskej literatúry alebo sa inšpiruje západnými autormi, pričom odhaľujeme, ako sa Ye Shengtao vymaňuje z tradičnej čínskej klasifikácie. Odkazuje síce aj na postavy z čínskeho folklóru, ale tie slúžia len ako obzvláštnie deja, nevyskytujú sa v rozprávkach priamo.

Postavy rozprávok sú väčšinou mladí ľudia, spočiatku nevinné, čisté deti, neskôr sú to súcitní, pracovití hrdinovia. Ye Shengtao sa tak lepšie dokáže priblížiť svojim mladým čitateľom, ale pretože sú rozprávky jednoduché a postavy často nie príliš charakterizované, dokážu sa s nimi stotožniť aj starší čitatelia. Ich hlavné témy ako túžba po idylickom svete či boj s nerovnosťou ich robia univerzálnymi a relevantnými pre všetkých. Ich univerzálnosť ich sprístupnila všetkým generáciám, čo posilnilo ich kultúrny a didaktický význam.

Rozprávky zároveň vynikajú v nadčasovom vzdelávaní životných hodnôt prostredníctvom jednoduchých príbehov. Vzhľadom na Ye Shengtaov talent v tvorbe rovnorodých postáv a uniformných prostredí, je evidentné, že jeho diela zostávajú živé aj po sto rokoch pre súčasnú generáciu čitateľov. Jeho rozprávkové zbierky reagujú na dobové myšlienky, ktoré Ye Shengtao zhŕňa vo svojich rozprávkach, reaguje pritom aj na západné diela a tak priniesol obohatenie literárnemu žánru, ktorý bol v Číne dovtedy skoro nepreskúmaný. Stal sa tak dôležitou súčasťou čínskej literatúry a kultúry na počiatku 20. storočia a týmto spôsobom prispel ku kritickému mysleniu a reflektovaniu o spoločnosti, čo bolo nesmierne dôležité v procese spoločenského rozvoja.

18 Zoznam použitej literatúry

Pramene

Ye Shengtao (2005). *Ye Shengtao ertong wenxue quanji* 叶圣陶儿童文学全集. 1 sv. Li Xue 李雪, Xiao Jing 晓静 (ed.). Beijing: Zhongguo Shaonian Ertong Chubanshe 中国少年儿童出版社. Dostupné z: <https://archive.org/details/yeshengtaoertong0001yesh>.

Literatúra

Anderson, Marston (1990). *The Limits of Realism: Chinese Fiction in the Revolutionary Period*. Berkeley: University of California Press. Dostupné z: <http://ark.cdlib.org/ark:/13030/ft4s2005qm/>

Cao Xueqin. (2001). *Sen o červenom pavilóne I*. Prel. Marína Čarnogurská. Petrus.

De Giorgi, L. (2014). „Little friends at war: Childhood in the Chinese Anti-Japanese War Propaganda Magazine "Kangzhan ertong" 抗战儿童 (The Resistance Child)“. *Oriens Extremus*, 53, 61–84. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26372424>.

Di Luo. (2015). *China's Literacy Myth: Narratives and Practices, 1904 – 1949*. [Doctoral dissertation, The Ohio State University]. Dostupné z: https://etd.ohiolink.edu/apexprod/rws_etd/send_file/send?accession=osu1430943957&disposition=inline.

Eroshenko, V. (2023). *The Narrow Cage and Other Modern Fairy Tales*, prel. Adam Kuplowsky. Columbia University Press.

Farquhar, Mary Ann (1999). *Children's Literature in China : From Lu Xun to Mao Zedong*. Armonk N.Y: M.E. Sharpe.

Hung, Chang-Tai (1985). *Going to the People: Chinese Intellectuals and Folk Literature 1918 – 1937*. Cambridge: Harvard University Press.

James T. C. Liu. (1985). The Classical Chinese Primer: Its Three-Character Style and Authorship. *Journal of the American Oriental Society*, 105(2), 191–196. <https://doi.org/10.2307/601700>.

Jiang Feng 蒋风. (2019). *Zhongguo ertong wenxue shi* 中国儿童文学史 [Dejiny detskej literatúry v Číne]. Shanghai: Fudan daxue chubanshe. Dostupné z: <https://weread.qq.com/web/bookDetail/de8326c071728357de8fd20>.

Jones, Andrew F. (2011). *A Narrow Cage: Lu Xun, Eroshenko, and the Modern Chinese Fairy Tale*. In: *Developmental fairy tales. Evolutionary Thinking and Modern Chinese Culture*. Harvard.

Jones, Andrew F. (2011). *Developmental fairy tales. Evolutionary Thinking and Modern Chinese Culture*. Harvard.

Laureillard, Marie (2014). „Regret of Spring“. *Oriens Extremus*, Vol. 53 (2014). Harrassowitz Verlag: 47-60.

Lee, Leo Ou-fan. (1987) "The Stories II: The Loner and the Crowd." In: *Voices from the Iron House: A Study of Lu Xun*. Bloomington: Indiana University Press. 69-88.

Li Dazhao. (2006). *Li Dazhao quanji (Di er juan)* 李大钊全集 (第二卷) Beijing: Renmin chubanshe.

Li Zhi 李贽. Zhang Jianye 张建业 (ed.) (2018). *Fen shu (shang)* 焚书 (上) [Kniha na spálenie]. Zhonghua shuju. Dostupné z: <https://zh.wikisource.org/wiki/%E7%84%9A%E6%9B%B8/%E5%8D%B73#%E7%AB%A5%E5%BF%83%E8%AA%AA>.

Lu Xun. (1919). *Women xianzai zenyang zuo fuqin* 我们现在怎样做父亲 [Ako teraz máme byť otcami] In: *Xin qingnian* 新青年 [Nová mladosť]. Dostupné z: <https://www.marxists.org/chinese/reference-books/luxun/01/007.htm>.

Lu Xun. (1935). *Yi zhe de hua* 译者的话 [Slová prekladateľ'a]. In: Pantelejev, Leonid. (1935). *Biao* 表 [Hodiny]. Prel. Lu Xun. Shanghai shenghuo shudian chuban. Dostupné z: <https://www.marxists.org/chinese/reference-books/luxun/29/076.htm>.

Lu Xun. (2005) *Lu Xun quanji (Di yi juan)* 鲁迅全集 (第一卷) Beijing: Renmin wenxue chubanshe.

Mcdougal, Bonnie S. a Louie, Kam. (1997) *The literature of China in the twentieth century*. London: Hurst.

Pease, Catherine. E. (1995). „*Remembering the Taste of Melons: Modern Chinese Stories of Childhood*“. In: Kinney A. B. (1995). *Chinese views of childhood*. University of Hawaii Press.

Průšek, Jaroslav. (1970) “Yeh Cheng-t’ao and Anton Chekhov”. *Archiv Orientální* 38, 4: 437-452.

Pu Songling. (1880). *Strange stories from a chinese studio*. Prel. Herbert A. Giles. London: Thos. De la Rue.

Reynolds Kimberley. (2011). *Children's Literature: A Very Short Introduction*. Oxford England: Oxford University Press.

Sheng Anfeng. (2015). Children's Literature During China's Cultural Revolution: A Critical Review. *Comparative Literature Studies*, 52(1), 97–111. <https://doi.org/10.5325/complitstudies.52.1.0097>.

Pellatt, Valerie. (2015). *Sunflowers and Stars: The Ideological Role of Chinese Children's Rhymes and Poems in the Twentieth Century*, Peter Lang GmbH, Internationaler Verlag der Wissenschaften, Bern.

Van Dongen, Els & Yuan Chang. (2017). "After Revolution: Reading Rousseau in 1990s China". In: *Contemporary Chinese Thought*, 48:1, 1-13.

Vlašín, Š. (1984) *Slovník literární teorie*. Praha.

Wan Song 万嵩 (1991). *Ye Shengtao Xinlun 叶圣陶新论* [Nové komentáře o Ye Shengtaovi]. Lanzhou Daxue Chubanshe.

Wang Feng, Tsai Yaching & Wang, W. S.-Y. (2009). "Chinese Literacy". In: *The Cambridge Handbook of Literacy*. 386–417. Cambridge University Press.

Wang Jessica Ching-Sze. (2007). *John Dewey in China : To Teach and To Learn*. State University of New York Press.

Wong Yoon Wah a Laina Ho. (2004). *China*. In: Hunt Peter. *International Companion Encyclopedia of Children's Literature*. Second ed. London: Routledge; 2004: 819 – 825.

Wong, Linda (2004). „Oscar Wilde's Literary Influence in Modern China“. *The Wildean*, No. 24 (January 2004), 46-58. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/45269230>.

Woronov, T. W. (2007). Performing the Nation: China's Children as Little Red Pioneers. *Anthropological Quarterly*, 80(3), 647–672. <http://www.jstor.org/stable/30052719>.

Ye Shengtao 叶圣陶. (1980). *Wo he ertong wenxue 我和儿童文学* [Ja a detská literatúra]. In: Ye Shengtao. (1997). *Ye Shengtao sanwen 叶圣陶散文* [Ye Shengtao ve prózy]. Zhongguo guangbo dianshi chubanshe.

Ye Shengtao 叶圣陶. (2019). *Gei jiaoshi de xin yi、 Duo cimu de liangge zi ya 给教师的信一、多刺目的两个字呀* [Prvý list učitel'ovi, Dve do očí bijúce slova] In: *Gei jiaoshi de jianyi 给教师的建议* [Rady pre učitel'ov]. Zhongguo youyi chuban gongsi. Dostupné z: <https://wereal.qq.com/web/bookDetail/fc4329a07245a6f1fc4ed0b>.

Ye Shengtao 叶圣陶. (2019). *Gei jiaoshi de xin yi*、*Guanyu jinzhi du xiaoshuo* 给教师的信四、关于禁止读小说 [Štvrtý list učiteľovi, O zákaze čítania románov] In: *Gei jiaoshi de jianyi* 给教师的建议 [Rady pre učiteľov]. Zhongguo youyi chuban gongsi. Dostupné z: <https://wereal.qq.com/web/bookDetail/fc4329a07245a6f1fc4ed0b>.

Ye Shengtao 叶圣陶. (2019). *Laoshi wenti* 老师问题 [Problémy učiteľov] In: *Gei jiaoshi de jianyi* 给教师的建议 [Rady pre učiteľov]. Zhongguo youyi chuban gongsi. Dostupné z: <https://wereal.qq.com/web/bookDetail/fc4329a07245a6f1fc4ed0b>.

Ye Shengtao 叶圣陶. (2019). *Xiaoxue jiaoyu de gaizao* 小学教育的改造 [Reforma základných škôl] In: *Gei jiaoshi de jianyi* 给教师的建议 [Rady pre učiteľov]. Zhongguo youyi chuban gongsi. Dostupné z: <https://wereal.qq.com/web/bookDetail/fc4329a07245a6f1fc4ed0b>.)

Ye Zhishan 叶至善. (2015). *Fuqin chang chang de yi sheng* 父亲长长的一生 [Otcov dlhý život]. Sichuan wenyi chubanshe.

Yu Zhang. (2020). *Going to the Countryside: The Rural in the Modern Chinese Cultural Imagination, 1915-1965*. University of Michigan Press.

Zhang Xianghuan 张香还 (1995). *Ye Shengtao he ta de shijie* 叶圣陶和他的世界 [Ye Shengtao a jeho svet]. Shanghai Jiaoyu Chubanshe.

Zhou Zuoren 周作人. (1932) *Ertong de shu* 儿童的书 [Knihy pre deti]. In: *Ertong wenxue xiao lun* 儿童文学小论 [Eseje o detskej literatúre]. Shanghai ertong shuju.

Zhou Zuoren 周作人. (1932). *Ertong de wenxue* 儿童的文学 [Literatúra pre deti] In: *Ertong wenxue xiao lun* 儿童文学小论 [Eseje o detskej literatúre]. Shanghai ertong shuju. Dostupné z: <https://www.zhonghuadiancang.com/xueshuzaji/16089/315354.html>.

Zhou Zuoren 周作人. (1932). *Tonghua yanjiu* 童话研究 [Výskum rozprávok]. In: *Ertong wenxue xiao lun* 儿童文学小论 [Eseje o detskej literatúre]. Shanghai ertong shuju.

Zhou Zuoren 周作人. (1932): *Tonghua lüelun* 童话略论 [Krátka diskusia o rozprávkach]. In: *Ertong wenxue xiao lun* 儿童文学小论 [Eseje o detskej literatúre]. Shanghai ertong shuju.

Zipes Jack. (2019). *The Oxford Companion to Fairy Tales*. Oxford England: Oxford University Press.

Príloha Register rozprávok

Zoznam obsahuje výpočet všetkých Ye Shengtaových rozprávok, ktoré napísal v rozmedzí desiatich rokov 1921 – 1931 a publikoval v dvoch zbierkach. Zároveň je pri každej rozprávke uvedený názov pôvodného časopisu a dátum, kedy bola publikovaná. Posledný údaj značí stránky, na ktorých sa nachádza v publikácii *Ye Shengtao ertong wenxue quanji* 叶圣陶儿童文学全集 (2005).

稻草人

- 儿童世界 1921 15.11. 小白船 3 – 10
- 儿童世界 1921 16.11. 傻子 11 – 18
- 儿童世界 1921 17.11. 燕子 19 – 27
- 儿童世界 1921 20.11. 一粒种子 28 – 34
- 儿童世界 1921 25.12. 地球 35 – 40
- 儿童世界 1921 26.12. 芳儿的梦 41 – 47
- 儿童世界 1921 27.12. 新的表 48 – 55
- 儿童世界 1921 28.12. 梧桐子 56 – 63
- 儿童世界 1921 30.12. 大嗓门 (原题为大喉咙) 64 – 70
- 儿童世界 1922 4.1. 旅行家 71 – 79
- 儿童世界 1922 9.1. 富翁 80 – 87
- 儿童世界 1922 14.1. 鲤鱼的遇险 88 – 97
- 儿童世界 1922 19.3. 眼泪 98 – 105
- 儿童世界 1922 24.3. 画眉 106 – 114
- 儿童世界 1922 26.3. 玫瑰和金鱼 115 – 123
- ? 1922 27.3. 花园外 124 – 131
- 儿童世界 1922 3.4. 祥哥的胡琴 132 – 142
- 儿童世界 1922 10.4. 瞎子和聋子 143 – 155
- 儿童世界 1922 12.4. 克宜的经历 156 – 164
- 儿童世界 1922 14.4. 破乞丐 165 – 175
- 儿童世界 1922 24.5. 快乐的人 176 – 183
- ? 1922 27.5. 小黄猫的恋爱故事 184 – 190

儿童世界 1922 7.6. 稻草人 191 – 201

古代英雄的石像

中学生 1929 5.9. 古代英雄的石像 205 – 212

文学周报 1929 22.12. 毛贼 213 – 219

教育杂志 1930 20.1. 皇帝的新衣 220 – 230

中学生 1930 1.2. 书的夜话 231 – 240

教育杂志 1930 20.2. 含羞草 241 – 251

文学生活 1930 17.12. 蚕和蚂蚁 252 – 259

新学生 1930 31.12. 慈儿 260 – 268

中学生 1931 1.2. 熊夫人幼稚园 269 – 276

青年界 1931 30.4. 绝了种的人 277 – 284